

Suomen hallituksen toimet EU-tuomioistuini- asioissa ja EU-rikkomus- asioissa

1.1.–31.12.2012

ulkoasiainministeriö • oikeuspalvelu • EU-tuomioistuinasiat

*Åtgärder av Finlands regering i EU-domstolsärenden
och i EU-överträdelseärenden 1.1–31.12.2012*

ULKOASIAINMINISTERIÖ

Oikeuspalvelu

EU-tuomioistuinasiat

Suomen hallituksen toimet EU-tuomioistuinasioissa ja EU-rikkomusasioissa

1.1.–31.12.2012

TIIVISTELMÄ

Tässä kertomuksessa kuvataan Suomen hallituksen toimia EU-tuomioistuin- ja EU-rikkomusasioissa vuoden 2012 aikana.

EU-tuomioistuinasioilla tarkoitetaan Euroopan unionin tuomioistuimen käsittelemiä asioita. Euroopan unionin tuomioistuin muodostuu unionin tuomioistuimesta, unionin yleisestä tuomioistuimesta ja virkamiestuomioistuimesta. Tuomioistuimet muodostavat yhdessä unionin oman lainkäyttöelimen, jonka tehtävänä on varmistaa, että perussopimuksia tulkittaessa ja sovellettaessa noudatetaan lakia. EU-tuomioistuimen käsittelemät asiat voidaan jakaa kolmeen pääryhmään: *ennakkoratkaisupyyntöihin*, jäsenvaltiota tai EU:n toimielintä vastaan nostettuihin *suoriin kanteisiin* ja unionin yleisen tuomioistuimen antamista tuomioista unionin tuomioistuimeen tehtyihin *valituksiin*. Jäsenvaltiot voivat osallistua kaikkien ennakkoratkaisupyyntöjen käsittelyyn. Lisäksi niillä on oikeus tehdä väliintulo kaikissa EU-tuomioistuimessa vireillä olevissa kanneasioissa. Jäsenvaltiot esiintyvät unionin tuomioistuimessa myös vastaajina komission nostettua niitä vastaan kanteen, kantajina nostessaan itse kanteen toimielintä vastaan ja valittajina hakiessaan muutosta unionin yleisen tuomioistuimen antamaan tuomioon.

EU-rikkomusasioilla tarkoitetaan Euroopan komission jäsenvaltiota vastaan käynnistämää jäsenyysselvitysten rikkomista koskevaa hallinnollista menettelyä. Menettelyn tarkoituksena on saavuttaa jäsenvaltion ja komission välinen yhteisymmärrys ilman, että asiaa tarvitsisi viedä unionin tuomioistuimen ratkaistavaksi. Menettely jakaantuu virallisen huomautuksen ja perustellun lausunnon vaiheeseen. Näiden menettelyvaiheiden läpikäynti on edellytys sille, että komissio voi nostaa jäsenvaltiota vastaan rikkomuskanteen. Komissio voi käynnistää jäsenvaltiota vastaan myös unionin tuomioistuimen täytäntöönpanoa koskevan rikkomusmenettelyn. Mikäli menettely etenee unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi ja tuomioistuin katsoo, ettei täytäntöönpanoa ole suoritettu asianmukaisesti, jäsenvaltio voidaan määrätä maksamaan sakkoa unionille.

EU-tuomioistuin- ja EU-rikkomusasioiden hoito kuuluu Suomessa ulkoasiainministeriön EU-tuomioistuinasiat-yksikön tehtäviin. Suomea EU-tuomioistuimessa edustavat valtioneuvoston jäsen ja valtioneuvoston jäsen sijainen. Valtioneuvoston jäsenenä toimii EU-tuomioistuinasiat-yksikön päällikkö.

Unionin tuomioistuin antoi kertomuskaudella tuomion yhdessä komission Suomea vastaan Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 258 artiklan perusteella nostamassa kanneasiassa, jossa kyse oli ulkomaisten eläkerahastojen Suomesta saamien osinkojen verotuksesta. Tuomiossaan unionin tuomioistuin katsoi, että Suomi kohtelee ulkomaisille eläkerahastoille maksettuja osinkoja epäedullisemmin kuin kotimaisille eläkerahastoille maksettuja osinkoja. Tämä epäedullinen kohtelu johtuu tuomioistuimen mukaan siitä, että ulkomaalaisilla eläkerahastoilla ei ole oikeutta tehdä verotuksessa vastaavia vähennyksiä kuin kotimaisilla eläkerahastoilla. Koska ulkomaiset eläkerahastot ovat rinnastettavassa tilanteessa kotimaisten eläkerahastojen kanssa, tuomioistuin katsoi ulkomaisten eläkerahastojen osinkotulojen verokohtelun olevan ristiriidassa SEUT 63 artiklan ja ETA-sopimuksen 40 artiklan pääomien vapaan liikkuvuutta koskevien määräysten kanssa.

Kertomuskaudella unionin tuomioistuimessa oli vireillä poikkeuksellisen suuri määrä suomalaisten tuomioistuinten unionin tuomioistuimelle SEUT 267 artiklan nojalla esittämiä ennakkoratkaisupyyntöjä. Korkeimman hallinto-oikeuden ennakkoratkaisupyyntöistä tuomio annettiin asioissa, jotka koskivat puolustushankintoihin sovellettavaa menettelyä (asia C-615/10, *InsTiimi Oy*), ilma-alusten luovutuksen arvonlisäverotusta (asia C-33/11, *A Oy*), unionin alueelle sijoittautuneen yhtiön ja Euroopan talousalueeseen kuuluvaan valtioon sijoittautuneen yhtiön välillä tapahtuvan osakevaihdon verotusta (asia C-48/11, *A Oy*), Helsingin Yliopiston apteekin erityisaseman yhdenmukaisuutta unionin oikeuden kanssa (asia C-84/11, *Susisalo*), kolmannen valtion kansalaisen oleskelulupahakemusta tilanteessa, jossa haki-

jan aviopuolison huollossa oleva lapsi on unionin kansalainen (yhdistetyt asiat C-356/11 ja C-357/11, *O ja S*) sekä nuorelle viljelijälle myönnettävän aloitustuen edellytyksiä (asia C-592/11, *Ketelä*). Unionin tuomioistuin antoi tuomionsa myös kahdessa Suomen Korkeimman oikeuden esittämään ennakkoratkaisupyyntöön perustuvassa asiassa, joista toinen koski matkustajan oikeutta korvaukseen lentojen uudelleenjärjestelytilanteessa (asia C-22/11, *Finnair Oyj vastaan Lassooy*) ja toinen rikoksentelekijän luovuttamista eurooppalaisen pidätysmääräyksen perusteella ns. ketjuluovutustilanteessa (asia C-192/12 PPU, *West*). Suomi osallistui kertomuskaudella myös useiden ulkomaisten ennakkoratkaisuasioiden käsittelyyn. Asiat koskivat muun ohella tekijänoikeuksia, opintotukea, arvonlisäverotusta, siviilioikeudellista yhteistyötä ja unionin toimivaltaa yhteisen kauppapolitiikan alalla.

Unionin tuomioistuimessa on vireillä asiakirjajulkisuutta koskeva valitusasia C-605/11 P, *Suomi vastaan komissio*. Valituksessaan Suomi katsoo, että unionin yleinen tuomioistuin on tulkinnut virheellisesti avoimuusasetusta (EY) N:o 1049/2001 erityisesti katsoessaan, että unionin toimielin voi kieltäytyä luovuttamasta SEUT 258 artiklan mukaisen jäsenyysoikeuksien rikkomista koskevan menettelyn asiakirjoja tutkimatta kyseisiä asiakirjoja konkreettisesti ja asiakirjakohtaisesti.

Suomi esiintyi kertomuskaudella väliintulijana asioissa, jotka koskivat matkatoimistoihin sovellettavaa erityistä arvonlisäverojärjestelmää ja arvonlisäverotuksessa sovellettavaa ryhmäkisteröintiä. Komissio on nostanut Suomea vastaan rikkomuskanteet samoista arvonlisäverodirektiiviä 2006/112/EY koskevista tulkintakysymyksistä (asia C-309/10, *komissio vastaan Suomi* ja asia C-74/11, *komissio vastaan Suomi*), joita kyseiset väliintuloasiat koskevat. Lisäksi Suomi teki väliintulon muun ohella eräissä asiakirjajulkisuutta koskevissa asioissa.

Komission Suomea vastaan käynnistämistä rikkomusmenettelyistä määrällisesti suurin osa koski tälläkin kertomuskaudella direktiivien täytäntöönpanon viivästyistä. Unionin oikeuden virheelliseen soveltamiseen liittyen komissio antoi viisi perusteltua lausuntoa ja viisi virallista huomautusta. Virallisten huomautusten aiheina oli muun ohella uimavesien laadun hallintaa koskevan direktiivin 2006/7/EY sekä kaivannaisteollisuuden jätehuollosta annetun direktiivin 2006/21/EY puutteellinen täytäntöönpano. Perustellut lausunnot taas koskivat muun muassa sähkömarkkinadirektiivin 2009/72/EY ja maakaasun sisämarkkinoista annetun direktiivin 2009/73/EY puutteellista ja viivästyntä täytäntöönpanoa. Viimeksi mainituissa rikkomusasioissa komissio päätti kertomuskaudella myös kanteiden nostamisesta unionin tuomioistuimessa SEUT 258 artiklan perusteella.

Kertomuskaudella komissio päätti kaksi pitkään vireillä ollutta valtiontukea koskevaa SEUT 108 artiklan 2 kohdan mukaista muodollista tutkintamenettelyä. Toinen koski toimenpidettä, jonka Suomi on toteuttanut Ryanairin / Tampere-Pirkkalan lentoaseman hyväksi, ja toinen Suomen Järvi-Suomen Portin hyväksi toteuttamaa toimenpidettä.

SAMMANFATTNING

Avsikten med denna rapport är att redogöra för åtgärder av Finlands regering i EU-domstolsärenden samt i EU-överträdelseärenden under år 2012.

Med *EU-domstolsärenden* avses mål som är anhängiga vid Europeiska unionens domstol. EU-domstolen består av domstolen, tribunalen och personaldomstolen, och tillsammans bildar dessa den dömande makten i EU. De har som uppgift att säkerställa att lag och rätt följs vid tolkning och tillämpning av fördragen. De ärenden som behandlas vid EU-domstolen kan indelas i tre huvudgrupper: *begäran om förhandsavgörande*, *direkt talan* som väcks mot en medlemsstat eller en institution och *överklagande* till domstolen beträffande tribunalens domar. Medlemsstaterna kan delta i behandlingen av alla begäranden om förhandsavgörande. Därutöver har de rätt att intervensera i alla tvister inför EU-domstolen. Medlemsstaterna uppträder också som svarande i unionens domstol när kommissionen väckt talan mot dem, som kärke när de själva väcker talan mot någon institution, och som klagande när de söker ändring i en dom som tribunalen meddelat.

Med *EU-överträdelseärenden* avses ett administrativt förfarande som kommissionen inleder mot en medlemsstat som brutit mot sina medlemskapsförpliktelser. Avsikten med förfarandet är att nå enighet mellan medlemsstaten och kommissionen och att avsluta förfarandet utan att ärendet behöver avgöras av EU-domstolen. Förfarandet inleds med en formell underrättelse, varefter följer ett motiverat yttrande. Först efter dessa två steg kan kommissionen väcka talan mot en medlemsstat om fördragsbrott. Kommissionen kan också inleda ett överträdelseförfarande om den anser att medlemsstaten inte har vidtagit de åtgärder som krävs för att följa domstolens dom. Om ärendet läggs fram för EU-domstolen och domstolen finner att den berörda medlemsstaten har underlåtit att följa dess dom, kan den förelägga staten att betala vite.

I Finland handläggs EU-domstolsärenden och EU-överträdelseärenden av enheten för EU-domstolsärenden vid utrikesministeriet. I EU-domstolen representeras Finland av statsombudet eller ombudets ersättare. Finlands statsombud är enhetschefen för EU-domstolsärenden.

Unionens domstol meddelade under rapporteringsperioden dom i ett mål där kommissionen väckt talan mot Finland enligt artikel 258 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (FEUF). I målet var det fråga om beskattning av utdelning till pensionsstiftelser utan hemvist i Finland. I sin dom ansåg unionens domstol att Finland behandlar utdelning som lämnas till utländska pensionsstiftelser ofördelaktigare än utdelning som lämnas till inhemska pensionsstiftelser. Denna ofördelaktiga behandling beror enligt domstolen på att utländska pensionsstiftelser inte har en motsvarande rätt att göra avdrag i beskattningen som inhemska pensionsstiftelser har. Eftersom utländska pensionsstiftelser är i en jämförbar situation med de inhemska pensionsstiftelserna, ansåg domstolen att skattebehandlingen av utdelning till utländska pensionsstiftelser är i strid med bestämmelserna i artikel 63 FEUF och artikel 40 i EES-avtalet om fri rörlighet för kapital.

Under rapporteringsperioden var ett exceptionellt stort antal av finländska domstolar gjorda begäranden om förhandsavgörande med stöd av artikel 267 FEUF anhängiga vid unionens domstol. Av Högsta förvaltningsdomstolens begäranden om förhandsavgörande meddelades dom i mål, som gällde upphandlingsförfarandet på försvarsområdet (mål C-615/10, *InsTiimi Oy*), mervärdesbeskattning av leverans av flygplan (mål C-33/11, *A Oy*), beskattning av utbyte av aktier eller andelar mellan ett bolag i en medlemsstat och ett bolag i en stat som är part i EES-avtalet (mål C-48/11, *A Oy*), förenligheten med unionsrätten i fråga om särställningen för Helsingfors universitets apotek (mål C-84/11, *Susisalo*), ansökan om uppehållsrätt av en tredjelandsmedborgare då den sökandes make eller maka har vårdnad om ett barn som är unionsmedborgare (förenade målen C-356/11 och C-357/11, *O och S*) samt villkor för

beviljande av startstöd för unga jordbrukare (mål C-592/11, *Ketelä*). Unionens domstol har även meddelat dom i två mål baserade på begäran om förhandsavgörande av Högsta domstolen i Finland, varav den ena gällde en passagerares rätt till kompensation vid omläggning av flygningar (mål C-22/11, *Finair Oyj mot Lassooy*) och den andra överlämnande av brottsutövare på basis av den europeiska arresteringsordern i ett sk. kejdeöverlämnande (mål C-192/12 PPU, *West*). Finland deltog under rapporteringsperioden även i behandlingen av flera utländska förhandsavgörandemål. Målen gällde bl.a. upphovsrätter, studiestöd, mervärdesbeskattning, civilrättsligt samarbete och unionens behörighet på den gemensamma handelspolitikens område.

Vid unionens domstol är anhängigt överklagandemålet C-605/11 P, *Finland mot kommissionen*, som gäller handlingsoffentlighet. I sitt överklagande anser Finland att tribunalen felaktigt tolkat öppenhetsförordningen (EG) nr 1049/2001, i synnerhet genom att den anser att unionens institutioner kan vägra utlämna handlingar gällande förfarandet i artikel 258 FEUF om medlemsstatens underlåtenhet att uppfylla en skyldighet enligt fördragen, utan att konkret undersöka varje handling för sig.

Finland har under rapporteringsperioden intervenerat i mål, där det var fråga om tillämpning av ett särskilt mervärdesskattesystem på resebyråer, och gruppregistrering som tillämpas vid mervärdesskattning. Kommissionen har väckt överträdelseärendet mot Finland om samma tolkningsfrågor i mervärdesskattedirektivet 2006/112/EG (mål C-309/10, *kommissionen mot Finland* och mål C-74/11, *kommissionen mot Finland*), som de i fråga varande interventionsmålen gäller. Därutöver har Finland intervenerat bl.a. i vissa mål gällande handlingsoffentlighet.

Av de överträdelseförfaranden som kommissionen inledde mot Finland gällde även under denna rapporteringsperiod den största delen dröjsmål med genomförandet av direktiv. Angående felaktig tillämpning av unionsrätten gav kommissionen fem motiverade yttranden och fem formella underrättelser. De formella underrättelserna handlade om ofullständigt införlivande av bl.a. direktiv 2006/7/EG om förvaltning av badvattenkvaliteten och direktiv 2006/21/EG om hantering av avfall från utvinningsindustrin. I de motiverade yttrandena var det fråga om ofullständigt införlivande och dröjsmål med genomförandet av bl.a. elmarknadsdirektivet 2009/72/EG och direktiv 2009/73/EG om den inre marknaden för naturgas. I de sist nämnda överträdelseärendena fattade kommissionen under rapporteringsperioden även beslut om att med stöd av artikel 258 FEUF väcka talan i unionens domstol.

Under rapporteringsperioden avslutade kommissionen två formella undersökningsförfaranden om statligt stöd enligt artikel 108.2 FEUF, som länge varit anhängiga. Den ena gällde en åtgärd som Finland genomfört för Ryanair / Tammerfors-Birkala flygplats, och den andra en åtgärd genomförd för Järvi-Suomen Portti.

TIIVISTELMÄ.....	2
SAMMANFATTNING	4
1 TAUSTAA	7
2 TUOMIOISTUINASIAT	13
2.1 ENNAKKORATKAISUASIAT	13
2.1.1 Tuomiot ja määräykset	13
2.1.2 Julkisasiamiehen ratkaisuehdotukset	26
2.1.3 Kirjallisessa tai suullisessa vaiheessa olevat asiat.....	27
2.2 SUOMEA VASTAAN NOSTETUT KANTEET	34
2.2.1 Tuomiot	34
2.2.2 Kirjallisessa tai suullisessa vaiheessa olevat asiat.....	35
2.3 VALITUSASIAT	36
2.3.1 Kirjallisessa tai suullisessa vaiheessa olevat asiat.....	36
2.4 VÄLIINTULOT.....	37
2.4.1 Tuomiot ja määräykset	37
2.4.2 Julkisasiamiehen ratkaisuehdotukset	40
2.4.3 Kirjallisessa tai suullisessa vaiheessa olevat asiat.....	41
3 RIKKOMUSMENETTELYT.....	46
3.1 SEUT 258 ARTIKLAN MUKAISET VIRALLISET HUOMAUTUKSET.....	46
3.1.1 Unionin oikeuden virheellistä soveltamista koskevat viralliset huomautukset.....	46
3.1.2 Direktiivien täytäntöönpanon viivästymistä koskevat viralliset huomautukset.....	48
3.2 SEUT 258 ARTIKLAN MUKAISET PERUSTELLUT LAUSUNNOT	49
3.2.1 Unionin oikeuden virheellistä soveltamista koskevat perustellut lausunnot	49
3.2.2 Direktiivien täytäntöönpanon viivästymistä koskevat perustellut lausunnot	51
4 VALTIONTUET	52
5 EFTA-TUOMIOISTUINASIAT	53
5.1 Tuomiot.....	53
6 NOTIFIKAATIOT.....	54

1 TAUSTAA

Tämän kertomuksen tarkoituksena on selvittää Suomen hallituksen toimia EU-tuomioistuinasioissa sekä Euroopan komission Suomea vastaan käynnistämässä EU-rikkomusmenettelyissä vuoden 2012 aikana. EU-tuomioistuinasioilla tarkoitetaan unionin tuomioistuimessa sekä unionin yleisessä tuomioistuimessa vireillä olevia asioita.¹

Kertomuksessa kuvataan ne unionin tuomioistuimessa ja unionin yleisessä tuomioistuimessa vireillä olevat asiat, joiden käsittelyyn Suomi on kertomuskautena osallistunut.

Lisäksi kertomuksessa käydään läpi ne EU-rikkomusmenettelyt, jotka komissio on kertomuskauden aikana käynnistänyt virallisella huomautuksella tai joita se on jatkanut perustellulla lausunnolla. Osa rikkomusmenettelyistä on johtanut tarpeeseen muuttaa Suomen lainsäädäntöä tai viranomaiskäytäntöä.

Lisäksi kertomuksessa selvitetään niitä valtioneukia koskevia muodollisia tutkintamenettelyjä, joihin Suomi on kertomuskaudella osallistunut.

Euroopan unionin tuomioistuin

Luxemburgissa sijaitseva *Euroopan unionin tuomioistuin* muodostuu unionin tuomioistuimesta, unionin yleisestä tuomioistuimesta ja virkamiestuomioistuimesta. Tuomioistuimet muodostavat yhdessä unionin oman lainkäyttöelimen.

Unionin tuomioistuin, unionin yleinen tuomioistuin ja virkamiestuomioistuin

Unionin tuomioistuimen tehtävänä on ratkaista muun muassa unionin toimielinten väliset asiat, komission jäsenvaltioita vastaan nostamat jäsenyysvelvoitteiden rikkomuskanteet sekä jäsenvaltioiden kansallisten tuomioistuinten tekemät ennakkoratkaisupyynnöt. Unionin tuomioistuin ratkaisee lisäksi unionin yleisen tuomioistuimen antamista tuomioista tehdyt valitukset oikeuskysymysten osalta.

Unionin yleinen tuomioistuin ratkaisee ensimmäisenä oikeusasteena suurimman osan unionin toimielimiä vastaan nostetuista kanteista. Sen keskeiseen toimialaan kuuluu esimerkiksi yritysten kilpailuoikeudellisissa asioissa nostamien kanteiden ratkaiseminen.

Virkamiestuomioistuimen toimivaltaan kuuluvat EU:n virkamiehiä koskevat riita-asiat.

Euroopan unionin tuomioistuimen tehtävänä on varmistaa, että perussopimuksia tulkittaessa ja sovellettaessa noudatetaan lakia. Tuomioistuin valvoo unionin toimielinten toimien lainmukaisuutta ja varmistaa, että jäsenvaltiot noudattavat unionin oikeuden mukaisia velvoitteitaan. Lisäksi tuomioistuin tulkitsee unionin oikeutta kansallisten tuomioistuimen tehdessä sille ennakkoratkaisupyynnöjä unionin oikeuden tulkinnasta.

¹ Kertomuksessa esitellään myös asiat, joiden käsittelyyn Suomi on vuoden 2012 aikana osallistunut EFTAn tuomioistuimessa.

Suomea ovat unionin tuomioistuimessa kertomuskautena edustaneet yksikön päällikkö, valtiosiames Joni Heliskoski sekä lainsäädäntöneuvokset Mervi Pere, Sami Hartikainen ja Johannes Leppo. EU-tuomioistuin- ja rikkomusasioita koskevat Suomen kannat on käsitelty EU-asioiden komitean alaisessa oikeudelliset kysymykset - jaostossa ja joissakin tapauksissa EU-ministerivaliokunnassa. Suomen hallituksen kannanotot on valmisteltu ulkoasiainministeriön johdolla toimineissa asianomaisten ministeriöiden edustajista koostuvissa työryhmissä.

EU-tuomioistuinasiat-yksikkö

Ulkoasiainministeriön EU-tuomioistuinasiat-yksikkö vastaa EU-tuomioistuinasioiden sekä EU-rikkomusasioiden valmistelusta yhteistyössä toimivaltaisten ministeriöiden kanssa. Yksikkö vastaa myös komissiolle toimitettavista lainsäädäntönotifikaatioista ja pitää yllä EU-tuomioistuin- ja rikkomusasioiden arkistoa.

Yhteystiedot:

EU-tuomioistuinasiat / OIK-30
 Ulkoasiainministeriö
 PL 417
 00023 VALTIONEUVOSTO
 Puh. (09) 1605 5738
 Fax (09) 1605 5766
 oik-30@formin.fi

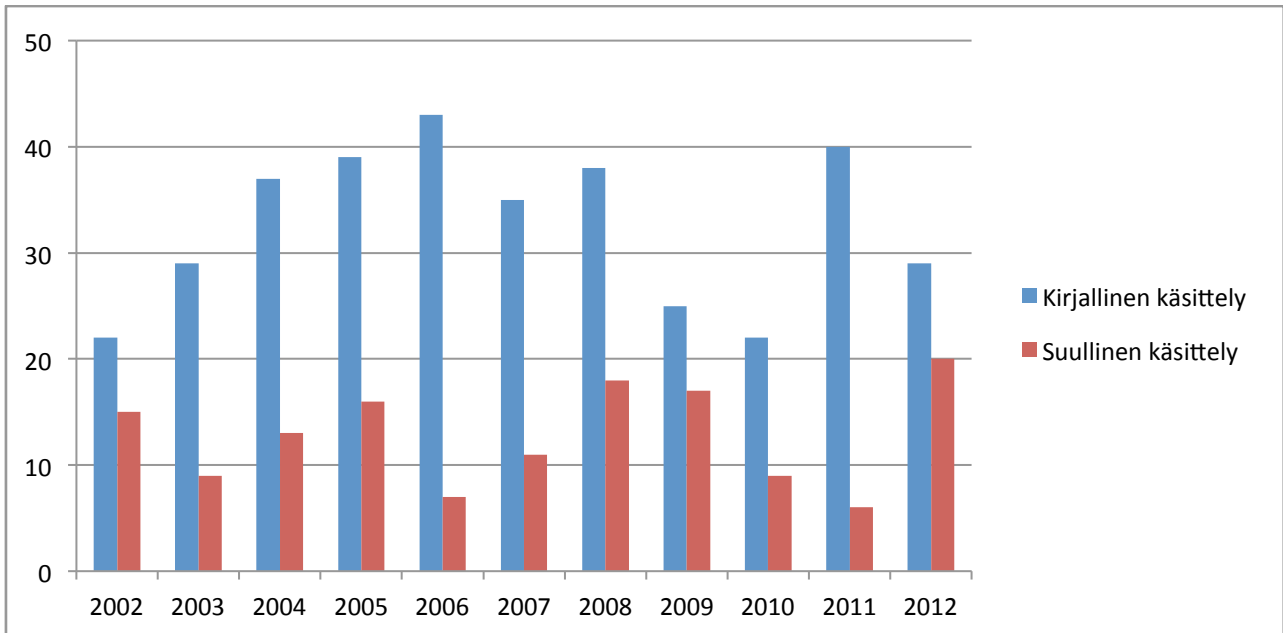
EU-tuomioistuinasiat

Unionin tuomioistuimen käsittelemät asiat voidaan jakaa kolmeen pääryhmään: *ennakkoratkaisupyyntöihin*, jäsenvaltiota tai EU:n toimielintä vastaan nostettuihin *suoriin kanteisiin* ja unionin yleisen tuomioistuimen antamista tuomioista unionin tuomioistuimeen tehtyihin *valituksiin*. Jäsenvaltiot voivat osallistua kaikkien ennakkoratkaisupyyntöjen käsittelyyn tekemällä niissä *kirjalliset huomautukset*. Suorissa kanteissa jäsenvaltio voi olla mukana joko *kantajana*, *vastaajana* tai *väliintulijana*. Valitusasioissa jäsenvaltio voi olla mukana joko *valittajana*, *valitusasian vastaajana* tai *väliintulijana*.

Suomen hallituksen on vastattava kaikkiin komission Suomea vastaan nostamiin suoriin kanteisiin. Lisäksi hallitus osallistuu lähes poikkeuksetta kaikkien suomalaisten tuomioistuinten unionin tuomioistuimelle esittämien ennakkoratkaisupyyntöjen käsittelyyn. Muista jäsenvaltioista tuleviin ennakkoratkaisuasioihin hallitus osallistuu silloin, kun se arvioidaan tarpeelliseksi Suomen etujen ajamiseksi tai unionin oikeuden kehittämiseksi. Samoin perustein Suomen hallitus voi tehdä väliintulon toista jäsenvaltiota koskevassa asiassa, nostaa kanteen esimerkiksi komissiota vastaan saadakseen unionin tuomioistuimen kumoamaan komission antaman päätöksen tai valittaa unionin yleisen tuomioistuimen tuomiosta.

Jäsenvaltion aktiivinen osallistuminen tuomioistuimessa vireillä oleviin oikeudenkäynteihin on yksi jäsenvaltion käytettävissä olevista keinoista vaikuttaa unionin oikeuden kehitykseen. Kertomuskautena (1.1.–31.12.2012) Suomi osallistui 29 asian kirjalliseen käsittelyyn ja 20 asian suulliseen käsittelyyn unionin tuomioistuimessa ja unionin yleisessä tuomioistuimessa.

Suomen osallistuminen EU-tuomioistuimessa vireillä olevien asioiden käsittelyyn vuosina 2002–2012

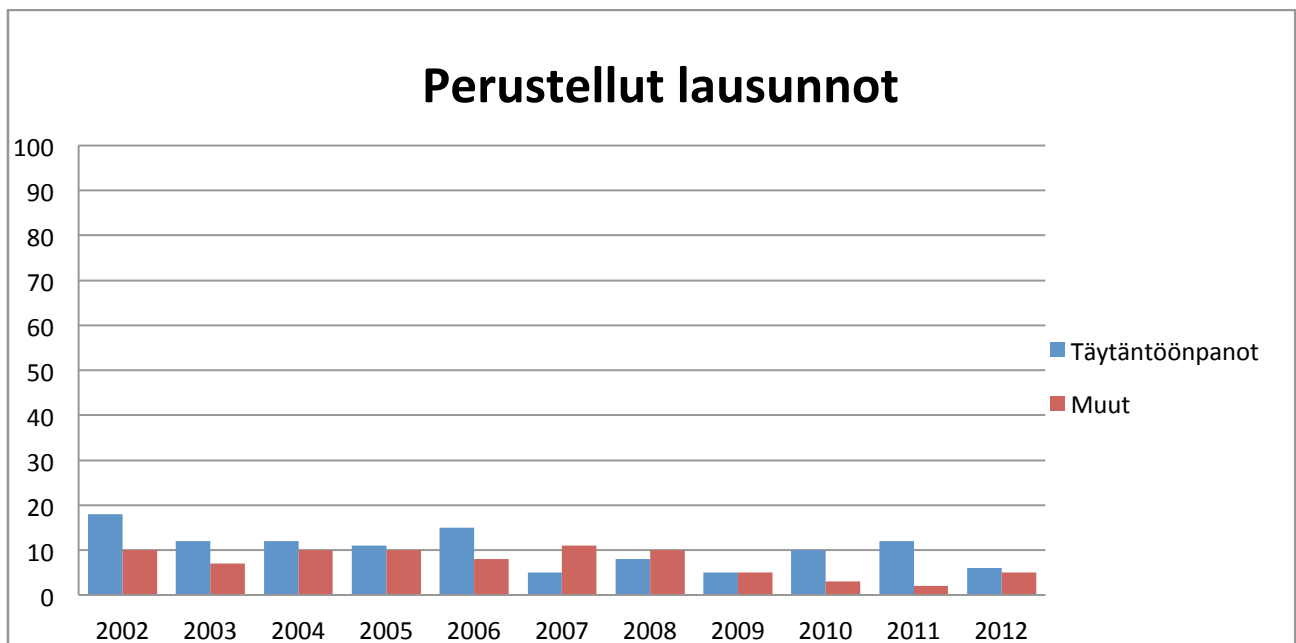
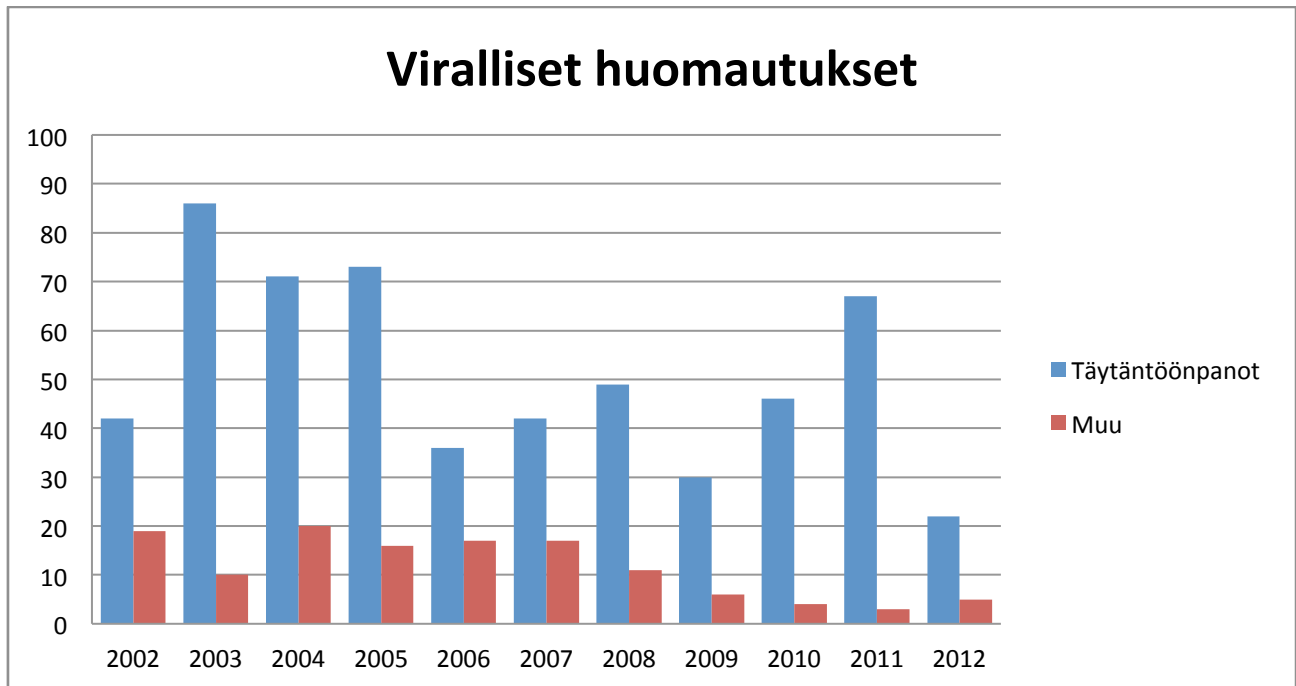

EU-rikkomusasiat

EU-rikkomusasialla tarkoitetaan komission SEUT 258 artiklan nojalla jäsenvaltiota vastaan käynnistämää jäsenyyssvelvoitteiden rikkomista koskevaa hallinnollista menettelyä. Menettelyn tarkoituksena on saavuttaa yhteisymmärrys jäsenvaltion ja komission välillä ilman, että asiaa tarvitsisi viedä unionin tuomioistuimen ratkaistavaksi. Menettely voi alkaa komission asianomaisen pääosaston lähettämällä *epävirallisella tiedustelulla*. Menettelyn virallisen vaiheen aluksi komissio lähettää jäsenvaltiolle – Suomessa käytännössä ulkoasiainministerille – *virallisen huomautuksen* ja tarpeen vaatiessa *täydentävän virallisen huomautuksen*.

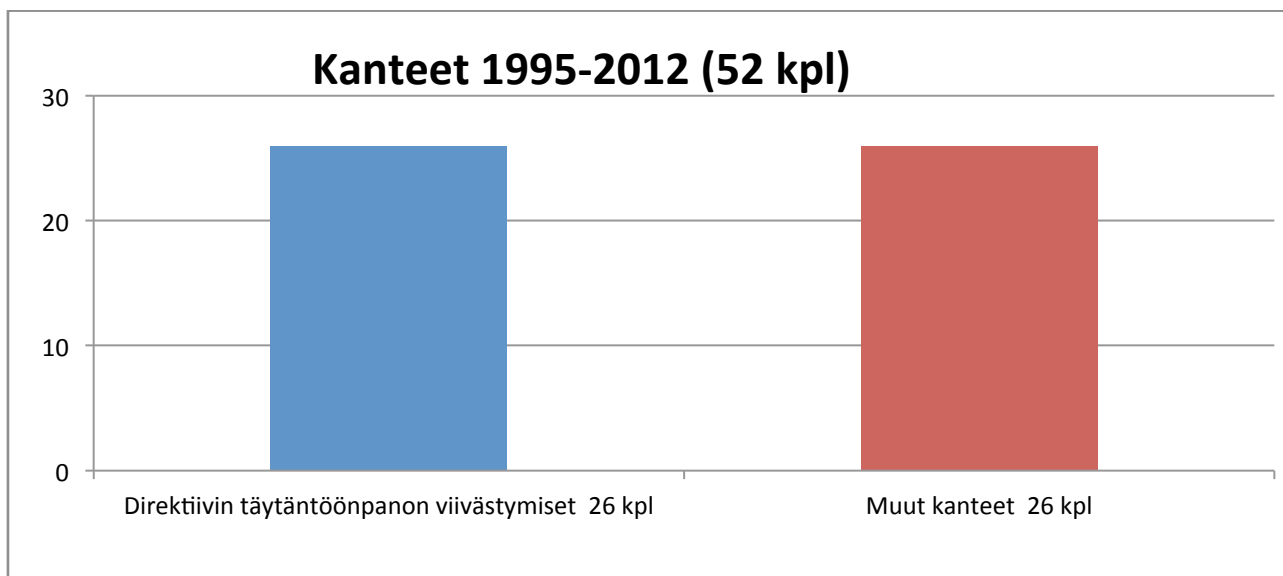
Mikäli jäsenvaltion viralliseen huomautukseen tai täydentävään viralliseen huomautukseen antama vastaus ei tyydytä komissiota, voi se toimittaa jäsenvaltiolle *perustellun lausunnon* ja tarvittaessa *täydentävän perustellun lausunnon*. Jäsenvaltiolla on tavallisesti kaksi kuukautta aikaa vastata näihin komission kirjelmiin. Vain noin 20 % direktiivien täytäntöönpanon viivästymistä koskevista virallisista huomautuksista johtaa perustellun lausunnon antamiseen. Muiden virallisten huomautusten osalta vastaava luku on noin 60 %.

Komission Suomea vastaan käynnistämät rikkomusmenettelyt vuosina 2002–2012

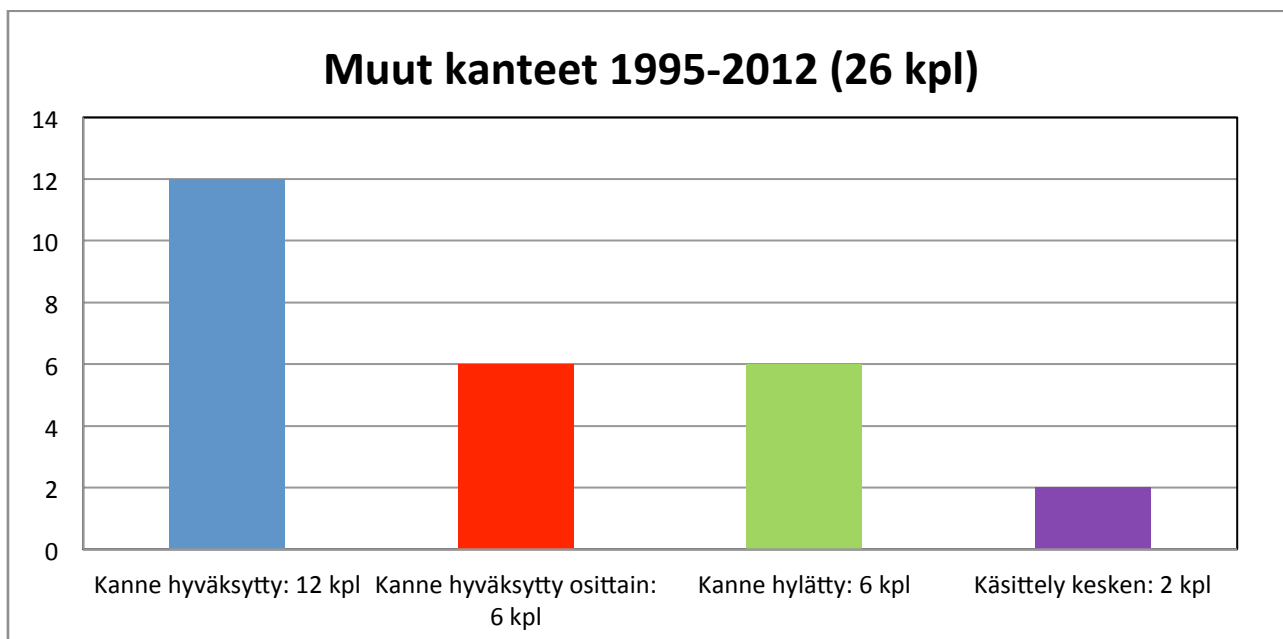

Jos komissio ei ole tyytyväinen perusteltuun lausuntoon annettuun vastaukseen, se voi nostaa unionin tuomioistuimessa SEUT 258 artiklan mukaisen kanteen jäsenvaltiota vastaan. Direktiivin täytäntöönpanon viivästyistä koskeissa asioissa unionin tuomioistuin voi määrätä jäsenvaltion suorittamaan kiinteämääräisen hyvityksen tai uhkasakon jo tässä SEUT 258 artiklan mukaisessa menettelyssä (SEUT 260 artiklan 3 kohta).

Komission Suomea vastaan nostamat kanteet jaettuina direktiivin täytäntöönpanon viivästyistä koskeviin kanteisiin sekä muihin kanteisiin koko jäsenyyden ajalta

Muiden kuin direktiivin täytäntöönpanon viivästyistä koskevien kanneasioiden lopputulos

SEUT 260 artiklan nojalla komissio voi käynnistää unionin tuomioistuimen antaman tuomion täytäntöönpanoa koskevan rikkomusmenettelyn. Tällöin on kysymys siitä, että unionin tuomioistuin on jo antanut SEUT 258 artiklan nojalla tuomion, mutta jäsenvaltio ei komission mukaan ole toteuttanut tarvittavia toimia tuomion täytäntöönpanemiseksi. SEUT 260 artiklan mukainen menettely alkaa komission jäsenvaltiolle antamalla virallisella huomautuksella. Komissio voi tämän jälkeen nostaa unionin tuomioistuimessa SEUT 260 artiklan mukaisen kanteen jäsenvaltiota vastaan. Lissabonin sopimuksella tästä menettelystä jätettiin pois perustellun lausunnon vaihe.

Jos unionin tuomioistuin toteaa SEUT 260 artiklan mukaisessa tuomiossaan, että jäsenvaltio, jota asia koskee, ei ole noudattanut sen tuomiota, se voi määrätä jäsenvaltion suorittamaan kiinteämääräisen hyvityksen ja/tai uhkasakkoa.

Komission käynnistämät menettelyt, jotka koskevat tuomioiden noudattamatta jättämistä.

Valtiontukea koskevat muodolliset tutkintamenettelyt

Valtiontukea koskevat muodolliset tutkintamenettelyt ovat komission SEUT 108 artiklan 2 kohdan nojalla käynnistämiä menettelyjä, joiden päätteeksi komissio tekee päätöksen tutkinnan kohteena olevan toimenpiteen unionin oikeuden mukaisuudesta. Muodollista tutkintamenettelyä edeltää toimenpiteiden alustava tutkinta. Muodollisen tutkintamenettelyn aloittamista koskevassa päätöksessään komissio kehottaa asianomaista jäsenvaltiota esittämään huomautuksensa. Myös muilla asianomaisilla osapuolilla on mahdollisuus esittää huomautuksia sen jälkeen, kun muodollisen tutkintamenettelyn aloittamista koskeva ilmoitus on julkaistu unionin virallisessa lehdessä. Jos jäsenvaltio ei noudata muodollisen tutkintamenettelyn päätteeksi tehtyä komission päätöstä, vaan esimerkiksi laiminlyö päätöksen edellyttämän valtiontukien takaisinperinnän, komissio voi nostaa jäsenvaltiota vastaan kanteen unionin tuomioistuimessa. Jäsenvaltiolla on puolestaan mahdollisuus nostaa SEUT 263 artiklan nojalla kanne unionin yleisessä tuomioistuimessa komission päätöksen kumoamiseksi.

2 TUOMIOISTUINASIAT

2.1 ENNAKKORATKAISUASIAT

Seuraavassa esitellään ensin ne SEUT 267 artiklaan perustuvat ennakkoratkaisuasiat, joiden käsittelyyn unionin tuomioistuimessa Suomi on osallistunut, ja joissa on kertomuskautena annettu tuomio tai määräys (2.1.1 jakso) taikka julkisasiamiehen ratkaisuehdotus (2.1.2 jakso). Tämän jälkeen käydään läpi ne vireillä olevat ennakkoratkaisuasiat, joiden käsittelyyn Suomi on kertomuskautena osallistunut esittämällä kirjallisia tai suullisia huomautuksia (2.1.3 jakso).

SEUT 267 artiklan mukaisissa ennakkoratkaisupyynnöissä kansallinen tuomioistuin esittää unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisukysymyksiä, jotka koskevat kansallisen tuomioistuimen käsiteltävänä olevan pääasian kannalta merkityksellisten unionin oikeuden säännösten tai määräysten tulkintaa tai pätevyyttä.

2.1.1 Tuomiot ja määräykset

1. Asia C-307/10, *The Chartered Institute of Patent Attorneys*

Ennakkoratkaisupyynnön kohde: Tavaramerkkidirektiivi 2008/95/EY – Tavamerkit – Tavamerkkihakemuksessa esiintyvien tavaroiden ja palvelujen yksilöinti ja luokitus – Nizzan sopimus tavaroiden ja palvelujen luokituksesta

Asian käsittely: Yhdistyneen kuningaskunnan tuomioistuimen esittämä kysymys koski sitä, miten tavaramerkkihakemuksessa voidaan määritellä ne tavarat ja palvelut, joiden osalta tavaramerkin antamaa suojaa haetaan. Asiassa oli kyse siitä, onko tavaramerkkidirektiivin 2008/95/EY mukaan mahdollista tai jopa pakollista, että Nizzan sopimuksen mukaisen luokituksen yleisnimikkeiden käytön tulkitaan kattavan kaikki kyseiseen luokkaan kuuluvat tavarat tai palvelut vai onko yleisnimikkeitä tulkittava myös tavaramerkkihakemuksessa niiden yleiskielisen merkityksen mukaisesti.

Suomi katsoi suullisissa huomautuksissaan (11.10.2011), että mikäli tavaramerkkihakemuksessa viitataan Nizzan luokituksen tietyn otsikon kaikkiin yleisnimikkeisiin, voidaan hakemuksen tulkita merkitsevän rekisteröinnin hakemista kaikkia kyseiseen luokkaan kuuluvia tavaroita tai palveluja varten, kuten myös Sisämarkkinoiden harmonisointivirasto tekee. Direktiivistä ei kuitenkaan seuraa, että jäsenvaltioilla olisi velvollisuus noudattaa tällaista tulkintaa.

Julkisasiamiehen ratkaisuehdotus: *Julkisasiamies Bot* antoi ratkaisuehdotuksensa 29.11.2011.

Tuomio: *Unionin tuomioistuin* katsoi 19.6.2012 antamassaan tuomiossa, että tavaramerkkidirektiivi edellyttää, että hakija yksilöi tavarat ja palvelut, joille tavaramerkkisuoja haetaan, riittävän selvästi ja täsmällisesti, jotta toimivaltaiset viranomaiset ja taloudelliset toimijat voivat pelkästään tällä perusteella määrittää tavaramerkin antaman suojan laajuuden. Direktiivi ei ole esteenä Nizzan sopimuksen 1 artiklassa tarkoitetun luokituksen luokkaotsikoiden yleisnimikkeiden käyttämiselle niiden tavaroiden ja palvelujen yksilöimiseksi, joille tavaramerkkisuoja haetaan, edellyttäen, että kyseinen yksilöinti on riittävän selvää ja täsmällistä. Kansallisen tavaramerkin hakijan, joka käyttää kyseisen luokituksen mukaisen tietyn luokan luokkaotsikon kaikkia yleisnimikkeitä yksilöidäkseen ne tavarat tai palvelut, joille tavaramerkkisuoja haetaan, on täsmennettävä, koskeeko hänen hakemuksensa kaikkia kyseisen luokan aakkosellisessa luettelossa mainittuja tavaroita tai palveluja vai vain tiet-

tyjä tavaroita tai palveluja. Siinä tapauksessa, että hakemus koskee vain tiettyjä näistä tavaroista tai palveluista, hakijalla on velvollisuus täsmentää, mitä mainittuun luokkaan kuuluvista tavaroista tai palveluista tarkoitetaan.

2. Asia C-406/10, SAS Institute

Ennakkoratkaisupyyntöön kohde: Tietokoneohjelman oikeudellisesta suojasta annetut direktiivit 91/250/ETY ja 2009/24/EY (kodifioitu toisinto) – Tietoyhteiskunnan tekijänoikeusdirektiivi 2001/29/EY – Tekijänoikeuden loukkaus – Muun kuin lähdekoodin suoja

Asian käsittely: Yhdistyneen kuningaskunnan tuomioistuin esitti unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisupyyntö, joka koski direktiivin 91/250/ETY 1 artiklan 2 kohdan sekä direktiivin 2001/29/EY 2 artiklan tulkintaa. Kansallisen tuomioistuimen esittämien yhdeksän ennakkoratkaisukysymyksen pääasiallisena tarkoituksena oli sen selvittäminen, onko tietokoneohjelmia tekijänoikeudella suojattuina teoksina tarkasteltaessa unionin oikeuden mukaan mahdollista ottaa huomioon muuta materiaalia kuin tietokoneohjelman lähdekoodi. Toisin sanoen tapauksessa kysyttiin, onko kyseessä tekijänoikeuden loukkaus, jos muu kuin oikeudenhaltija laatii tietokoneohjelmasta muunnelman hyödyntämällä muuta materiaalia kuin ensimmäisen ohjelman lähdekoodia tai esimerkiksi käsikirjassa julkaistua yksityiskohtaista kuvausta koodista.

Suomen kirjallisissa huomautuksissa (1.12.2010) katsottiin, että tietokoneohjelman tekijänoikeutta ei loukata, jos muu kuin tekijänoikeuden haltija ilman pääsyä alkuperäisen ohjelman lähdekoodiin laatii tietokoneohjelman, jonka toiminnallisuus on sama kuin alkuperäisen ohjelman. Direktiivin 91/250/ETY 1 artiklan 2 kohtaa on tulkittava siten, että tietokoneohjelman koodia suojataan tekijänoikeussuojalla lähtökohtaisesti samoin kuin mitä tahansa kirjallista teosta. Tietokoneohjelman teostason saavuttamista arvioitaessa on keskityttävä vertailemaan tietokoneohjelmien lähdekoodeja. Sekä direktiivin 91/250/ETY että direktiivin 2001/29/EY mukaista suojaa arvioitaessa olennaista on, että vain teostason ylittävät elementit voivat ylittää niissä tarkoitettun tekijänoikeussuojan kynnyksen.

Julkisasiamiehen ratkaisuehdotus: *Julkisasiamies Bot* antoi ratkaisuehdotuksensa 29.11.2011.

Tuomio: *Unionin tuomioistuin* katsoi 2.5.2012 antamassaan tuomiossa, että direktiivin 91/250/ETY 1 artiklan 2 kohtaa on tulkittava siten, ettei tietokoneohjelman toiminnallisuus eikä tietokoneohjelman yhteydessä tiettyjen sen toimintojen hyödyntämiseksi käytetty ohjelmointikieli tai datatiedostomuoto ole kyseisen ohjelman ilmaismuoto, eikä niitä sellaisena suojata kyseisen direktiivin mukaisella tietokoneohjelmia koskevalla tekijänoikeudella. Direktiivin 2001/29/EY 2 artiklaa on tulkittava siten, että tekijänoikeudella suojatun tietokoneohjelman käsikirjassa kuvailtujen tiettyjen osien toisintaminen toisessa tietokoneohjelmassa tai sen käsikirjassa voi loukata ensin mainittua käsikirjaa koskevaa tekijänoikeutta, jos tämä toisintaminen merkitsee tekijänoikeudella suojatun tietokoneohjelman käsikirjan tekijän henkisen luomistyön ilmentymän toisintamista, mikä ennakkoratkaisupyyntöön esittäneen tuomioistuimen on tutkittava.

3. Asia C-544/10, Deutsches Weintor eG vastaan Land Rheinland-Pfalz

Ennakkoratkaisupyyntöön kohde: Ravitsemus- ja terveysväitteitä koskeva asetus (EY) N:o 1924/2006 – Terveysväitteen käsite – Viini, jota markkinoidaan vatsaystävällisenä

Asian käsittely: Saksalainen tuomioistuin esitti unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisupyyntö koskien asetuksen (EY) N:o 1924/2006 tulkintaa. Asiassa oli kyse viinistä, jota markkinoidaan ”vatsaystävällisenä”. Saksalainen tuomioistuin halusi selvittää, onko ko. mainintaa pidettävä asetuksessa tarkoitettuna terveysväitteenä ottaen huomioon, että väitetty terveysvaikutus on vain tilapäinen. Tuomioistuin tiedusteli myös, että mikäli mainintaa on pidettävä terveysväitteenä, onko tällainen tulkinta yhteensopiva EU:n perusoikeuskirjan ammatinharjoittamisen ja elinkeinonvapautta koskevien määräysten kanssa.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (18.3.2011), että kuvaus ”vatsaystävällinen” on asetuksessa tarkoitettu terveysväite. Väitettyjen terveysvaikutteiden kestolla ei ole merkitystä arvioitaessa, onko kyseessä terveysväite. Siten myös luonteeltaan tilapäiseen vaikutukseen viittaavat väitteet kuuluvat asetuksen soveltamisalaan. Esitetty terveysväite ”vatsaystävällinen” on asetuksen vastainen, koska asetuksessa on kielletty terveysväitteiden liittämisen yli 1,2 tilavuusprosenttia alkoholia sisältäviin juomiin. Perusoikeuskirjan määräykset eivät ole esteenä tällaiselle tulkinnalle.

Julkisasiamiehen ratkaisuehdotus: *Julkisasiamies Mazák* antoi ratkaisuehdotuksensa 29.3.2012.

Tuomio: *Unionin tuomioistuin* katsoi 6.9.2012 antamassaan tuomiossa, että asetuksen (EY) N:o 1924/2006, sellaisena kuin se on muutettuna asetuksella (EU) N:o 116/2010, 4 artiklan 3 kohdan ensimmäistä alakohtaa on tulkittava siten, että ilmaisu ”terveysväite” kattaa myös merkinnän ”vatsaystävällinen” kaltaisen merkinnän, johon liittyy maininta siitä, että useiden kuluttajien haitallisena pitämien aineiden määrää on vähennetty. Se, että asetuksessa N:o 1924/2006, sellaisena kuin se on muutettuna asetuksella N:o 116/2010, kielletään poikkeusta viinin tuottajaa tai jakelijaa käyttämästä pääasiassa kyseessä olevan kaltaista väitettä, vaikka tämä väite sinänsä pitäisi paikkansa, on yhteensopivaa SEU 6 artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan kanssa.

4. Yhdistetyt asiat C-578/10 – C-580/10, *van Putten, Mook ja Frank*

Ennakkoratkaisupyynnön kohde: SEUT 21 artikla (unionin kansalaisen liikkumisvapaus) – Autoverotus – Toisessa jäsenvaltiossa rekisteröidyn auton käyttö asuinvaltiossa – Unionin oikeuden soveltamisala

Asian käsittely: Alankomaalainen tuomioistuin teki unionin tuomioistuimelle kolme ennakkoratkaisupyyntöä, jotka koskivat autoverotusta. Asioissa oli kyse tilanteesta, jossa Alankomaissa asuvalta henkilöltä oli peritty täysimääräinen autovero tilanteessa, jossa tämä oli käyttänyt Alankomaissa lyhytaikaisesti autoa, joka oli rekisteröity toisessa jäsenvaltiossa, ja jonka tämä oli saanut toisessa jäsenvaltiossa asuvalta henkilöltä lainaksi. Tuomioistuin tiedusteli, onko kyseessä unionin oikeuden sääntelemä tilanne ja viittasi tältä osin SEUT 21 artiklaan.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (30.3.2011), että tilanne kuuluu unionin oikeuden soveltamisalaan. *Suomi* katsoi, ettei autoveron kantaminen kuitenkaan muodosta estettä unionin kansalaisen liikkumisvapaudelle. Alankomaiden verotuskäytäntö on joka tapauksessa perusteltavissa väärinkäytösten estämistä ja verovalvonnan toteuttamista koskevilla pakottavilla vaatimuksilla. Jos veronkantamista täysimääräisenä pidetään unionin oikeuden vastaisena, ristiriita on poistettavissa antamalla verovelvolliselle mahdollisuus saada osa verosta jälkikäteen palautetuksi, mikäli verovelvollinen osoittaa, että ajoneuvo viedään jäsenvaltiosta pysyvästi sen ulkopuolella käytettäväksi.

Julkisasiamiehen ratkaisuehdotus: *Julkisasiamies Kokott* antoi ratkaisuehdotuksensa 1.12.2011.

Tuomio: *Unionin tuomioistuin* katsoi 26.4.2012 antamassaan tuomiossa, että moottoriajoneuvon vastikkeettomassa lainaamisessa jäsenvaltiosta toiseen on kyse EY 56 artiklassa (nykyisin SEUT 63 artikla) tarkoitetusta pääomanliikkeestä. Tuomioistuin katsoi, että EY 56 artikla on esteenä jäsenvaltion lainsäädännölle, jonka mukaan siellä asuvalta henkilöltä, jotka ovat lainanneet toisessa jäsenvaltiossa rekisteröidyn ajoneuvon tässä toisessa jäsenvaltiossa asuvalta henkilöltä, kannetaan otettaessa ajoneuvo käyttöön jäsenvaltion tieverkossa täysimääräisenä autovero siten, ettei veron määrässä oteta huomioon ajoneuvon käyttöaikaa jäsenvaltion tieverkossa ja ettei kyseisellä henkilöllä ole oikeutta vapautukseen tästä verosta tai sen palautukseen. Tämä päätelmä koski tilanteita, joissa ajoneuvoa ei ole tarkoitus käyttää vakinaisesti pääasiassa ensiksi mainitun jäsenvaltion alueella eikä sitä tosiasiallisesti käytetä vakinaisesti pääasiassa siellä.

5. Asia C-591/10, *Littlewoods Retail Ltd. ym. vastaan Her Majesty's Commissioners for Revenue & Customs*

Ennakkoratkaisupyynnön kohde: Toinen arvonlisäverodirektiivi 67/228/ETY ja kuudes arvonlisäverodirektiivi 77/388/ETY – Unionin oikeuden vastaisesti maksetun arvonlisäveron palauttaminen – Palautukselle maksettava korko – Oikeus korvaukseen rahamäärän käyttöarvoa ilmentävästä koronkorosta – Tehokkuus- ja vastaavuusperiaate

Asian käsittely: Yhdistyneen kuningaskunnan tuomioistuin esitti unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisupyynnön asiassa, joka koski unionin oikeuden vastaisesti maksetun arvonlisäveron palautukselle maksettavaa korkoa. Pääasiassa kantajana olevat yhtiöt katsoivat, että ne ovat oikeutettuja saamaan palautukselle maksettavan koron lisäksi palautettavan rahamäärän käyttöarvoa ilmentävän koronkoron. Ensiksi tuomioistuin halusi selvittää, onko kansallisessa lainsäädännössä säädetty oikeuskeino unionin arvonlisäverosäännösten mukainen, jos tämä oikeuskeino sisältää vain liikaa maksettujen pääomien palautuksen ja yksinkertaisen koron näille pääomille. Toiseksi tuomioistuin tiedusteli, tulisiko oikeuskeinon sisältää myös koronkorko tai muu hyvitys.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (4.4.2011), että sellainen kansallisessa lainsäädännössä säädetty oikeuskeino, joka sisältää liikaa maksettujen arvonlisäverojen pääomien palautuksen ja yksinkertaisen koron näille pääomille, on lähtökohtaisesti unionin oikeuden mukainen. Koron maksuun ja suuruuteen liittyvistä kysymyksistä voidaan säätää jäsenvaltion sisäisessä oikeusjärjestyksessä, edellyttäen kuitenkin, että tämä tapahtuu tehokkuusperiaatteen ja vastaavuusperiaatteen mukaisesti.

Julkisasiamiehen ratkaisuehdotus: *Julkisasiamies Trstenjak* antoi ratkaisuehdotuksensa 12.1.2012.

Tuomio: *Unionin tuomioistuin* katsoi 19.7.2012 antamassaan tuomiossa, että unionin oikeuden on tulkittava edellyttävän, että verovelvollisella, joka on maksanut liikaa arvonlisäveroa, jota kyseinen jäsenvaltio on kantanut unionin oikeuden arvonlisäverosäännösten vastaisesti, on oikeus unionin oikeuden vastaisesti kannetun veron palautukseen sekä koronmaksuun palautettavalle pääomalle. Kansallisessa oikeudessa on tehokkuus- ja vastaavuusperiaatteita noudattaen ratkaistava, maksetaanko palautettavalle pääomalle korko yksinkertaista korkoa koskevan järjestelmän, koronkorkoa koskevan järjestelmän vai muunlaisen korkojärjestelmän mukaisesti.

6. Asia C-604/10, *Football Dataco ym. vastaan Yahoo*

Ennakkoratkaisupyynnön kohde: Tietokantadirektiivi 96/9/EY – Tietokannan oikeudellinen suoja – Tekijänoikeus – Jalkapallosarjojen ottelujärjestykset

Asian käsittely: Yhdistyneen kuningaskunnan tuomioistuin esitti unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisupyynnön asiassa, joka koski direktiivin 96/9/EY 3 artiklan 1 kohdan tulkintaa. Kansallinen tuomioistuin kysyi ensiksi, voiko jalkapallosarjojen ottelujärjestykset sisältävä tietokanta saada direktiivin 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua tekijänoikeussuojaa. Toiseksi kansallinen tuomioistuin kysyi, sulkeeko direktiivi pois kansalliset, muut kuin direktiivissä säädetyt tekijänoikeuden kaltaiset oikeudet tietokantoihin.

Suomen kirjallisissa huomautuksissa (31.3.2011) katsottiin ensimmäisen kysymyksen osalta, että direktiivin määritelmän mukainen tietokanta voi olla tekijänoikeudellisesti suojattu teos vain, jos sen sisältö on valittu tai järjestetty omaperäisellä tavalla. Tällä tarkoitetaan, että kukaan muu kuin tekijä ei olisi päätenyt samankaltaiseen lopputulokseen, jos olisi ryhtynyt samaa tehtävää toteuttamaan. Sille, että tietojen luominen edellyttää älyllistä ponnistusta ja taitoa, ei tule antaa merkitystä harkittaessa tekijänoikeuden syntymistä. Toisen kysymyksen osalta *Suomi* katsoi, että ottaen huomioon direktiivin sanamuoto ja tarkoitus (jäsenvaltioiden lainsäädännön yhtenäistäminen tietokantojen tekijänoikeussuojan osalta) direktiivi sulkee pois kansalliset tekijänoikeuden kaltaiset oikeudet tietokantoihin.

Julkisasiamiehen ratkaisuehdotus: *Julkisasiamies Mengozzi* antoi ratkaisuehdotuksensa 15.12.2011.

Tuomio: *Unionin tuomioistuim* katsoi 1.3.2012 antamassaan tuomiossa, että direktiivin 3 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, että tekijänoikeus suojaa mainitun direktiivin 1 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua tietokantaa, jos siihen sisältyvien tietojen valinta tai järjestäminen ilmaisee omaperäisellä tavalla tietokannan tekijän luomisen vapautta, mikä kansallisen tuomioistuimen on tarkastettava. Direktiiviä on näin ollen tulkittava siten, että se on esteenä sellaiselle kansalliselle lainsäädännölle, jonka mukaan direktiivin 1 artiklan 2 kohdan määritelmän mukaiset tietokannat saavat tekijänoikeussuojaa saman direktiivin 3 artiklan 1 kohdasta säädetystä edellytyksistä poikkeavin edellytyksin, jollei kyseisen direktiivin 14 artiklan 2 kohdassa olevasta siirtymäsäännöksestä muuta johdu.

7. Asia C-615/10, *InsTiimi Oy*

Ennakkoratkaisupyyntö **kohte:** SEUT 346 artikla (jäsenvaltion keskeiset turvallisuusedut) – Julkisia hankintoja koskeva direktiivi 2004/18/EY – Neuvoston vuonna 1958 laatima aseiden, ammusten ja sotatarvikkeiden luettelo – Julkinen hankinta – Puolustushankinnat – Hankinnan kohteen käyttötarkoitus – Kääntöpöytä – Sotilaallinen käyttö

Asian käsittely: Suomen korkeimman hallinto-oikeuden tekemä ennakkoratkaisupyyntö koski viranomaisten mahdollisuutta jättää noudattamatta hankintadirektiivin 2004/18/EY mukaisia menettelyjä SEUT 346 artiklan nojalla. Kyseisen artiklan mukaan jäsenvaltio voi toteuttaa toimenpiteet, jotka se katsoo tarpeellisiksi keskeisten turvallisuusasetujensa turvaamiseksi ja jotka liittyvät aseiden, ammusten ja sotatarvikkeiden tuotantoon tai kauppaan. Asiassa oli kyse siitä, oliko sotilaallisiin tutkimustarkoituksiin tilatun kääntöpöydän hankinnassa kyse tilanteesta, jossa kyseistä poikkeusta voitiin soveltaa.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (31.3.2011) ja suullisessa käsittelyssä (12.12.2011), että arvioinnin lähtökohdan muodostaa vuoden 1958 neuvoston päätökseen sisältyvä luettelo aseista, ammuksista ja sotatarvikkeista. Kyseistä luetteloa tulkittaessa on otettava huomioon, että teknologinen kehitys on johtanut siihen, että sotilas- ja siviilipuolen sovelluksissa käytetään yhä useammin samantyyppistä teknologiaa. Näin ollen pelkäävät se, että tiettyä teknologiaa voidaan hyödyntää siviilipuolen sovelluksissa, ei sulje pois SEUT 346 artiklan mukaisen poikkeuksen soveltamista. Merkitystä on annettava muun muassa laitteiston käyttötarkoitukselle ja sille, voidaanko kyseisen hankinnan tietojen pohjalta muuten päätellä jäsenvaltion keskeiset turvallisuusedut vaarantavia seikkoja.

Julkisasiamiehen ratkaisuehdotus: *Julkisasiamies Kokott* antoi ratkaisuehdotuksensa 19.1.2012.

Tuomio: *Unionin tuomioistuim* katsoi 7.6.2012 antamassaan tuomiossa, että edellytyksenä SEUT 346 artiklan mukaisen poikkeuksen soveltamiselle on, että hankittavasta kalustosta voidaan katsoa sen ominaisuuksien perusteella, että se on erityisesti suunniteltu ja kehitetty, myös olennaisten muutosten seurauksena, sotilaalliseen käyttöön. Lisäksi unionin tuomioistuim totesi, että sen joka vetoaa edukseen SEUT 346 artiklan määräykseen, tulee osoittaa tarve turvautua kyseisen määräyksen mukaiseen poikkeukseen keskeisten turvallisuusasetujensa turvaamiseksi.

8. Asia C-22/11, *Finnair Oyj vastaan Lassooy*

Ennakkoratkaisupyyntö **kohte:** Asetus lentomatikustajille annettavasta korvauksesta ja avusta (EY) N:o 261/2004 – Matkustajan oikeus korvaukseen – Lennolle pääsyn epääminen – Työtaistelutoimenpiteistä johtuva lennon peruuttaminen

Asian käsittely: Suomen korkein oikeus esitti unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisupyyntönsä asiassa, joka koski matkustajan asetuksen (EY) N:o 261/2004 mukaista oikeutta korvaukseen lennolle pääsyn epäämisen johdosta tilanteessa, jossa epäämisen syynä on lentokentällä kaksi päivää aikaisemmin tapahtuneesta työtaistelu-

toimenpiteestä seurannut lentojen uudelleenjärjestely. Pääasian kantaja katsoi, että häneltä oli evätty pääsy lennolle asetuksen 4 artiklassa tarkoitetulla tavalla, minkä vuoksi Finnair on velvollinen suorittamaan hänelle asetuksen mukaisen korvauksen. KKO tiedusteli, minkälaisin edellytyksin lennolle pääsyn epäämistä koskevat asetuksen 2 artiklan j kohta ja 4 artikla tulevat sovellettaviksi. KKO pyrki myös selvittämään asetuksen 5 artiklan 3 kohdassa tarkoitetun poikkeuksellisten olosuhteiden käsitteen ajallisen ulottuvuuden.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (29.4.2011), että asetuksen 4 artikla soveltuu kaikissa tilanteissa, joissa asianmukaisesti lennolle ilmoittautuneen matkustajan pääsy lennolle on evätty ilman, että siihen on ollut asetuksen 2 artiklan j kohdassa tarkoitettu hyväksyttävä syy. Hyväksyttävät syyt lennolle pääsyn epäämiselle ovat ensi sijassa matkustajaan liittyviä, joten työtaistelutoimenpide ei lähtökohtaisesti voi olla tällainen syy. Ei ole kuitenkaan poissuljettua, että muutkin kuin matkustajaan liittyvät syyt voisivat tulla kyseeseen hyväksyttävänä syinä. Lentoliikenteen harjoittaja voi tietyn rajoituksen vapautua vastuustaan 5 artiklan 3 kohdan nojalla poikkeuksellisissa olosuhteissa peruuttamansa lennon lisäksi myös myöhemmän lennon matkustajien osalta.

Julkisasiamiehen ratkaisuehdotus: *Julkisasiamies Bot* antoi ratkaisuehdotuksensa 19.4.2012.

Tuomio: *Unionin tuomioistuin* katsoi 4.10.2012 antamassaan tuomiossa, että lennolle pääsyn epäämisen käsitettä on tulkittava siten, että se koskee paitsi ylivaraustilanteista johtuvia lennolle pääsyn epäämisiä myös muita syistä, kuten toiminnallisista syistä, johtuvia lennolle pääsyn epäämisiä. Asetuksen 2 artiklan j alakohtaa ja 4 artiklan 3 kohtaa on tulkittava siten, että poikkeukselliset olosuhteet, jotka saavat lentoliikenteen harjoittajan järjestämään lentoja uudelleen tällaisten olosuhteiden jälkeen, eivät voi olla hyväksyttävä syy evätä pääsy näille myöhemmille lennoille eivätkä ne voi myöskään vapauttaa liikenteenharjoittajaa saman asetuksen 4 artiklan 3 kohtaan perustuvasta velvollisuudesta antaa korvaus matkustajalle, jolta se epäi pääsyn jollekin näistä mainittujen olosuhteiden jälkeen järjestetyistä lennoista.

9. Asia C-33/11, A Oy

Ennakkoratkaisupyynnön kohde: Kuudes arvonlisäverodirektiivi 77/388/ETY – Tavarain yhteisöhankinta – Ilma-alus / lentokone – Vapautus arvonlisäverosta

Asian käsittely: Suomen korkein hallinto-oikeus teki unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisupyynnön koskien direktiivin 77/388/ETY 15 artiklan 6 kohtaa, jonka mukaan ilma-alusten luovutus pääasiallisesti kansainvälistä lentoliikennettä vastiketta vastaan harjoittavalle lentoyhtiölle on vapautettu arvonlisäverosta. Asiassa oli kyse ensinnä siitä, onko lentokoneen hankinta vapautettu arvonlisäverosta, kun kyseistä konetta käytetään tilauslentoliikenteessä eikä reittiliikenteessä. Toiseksi KHO tiedusteli, koskeeko vapautus arvonlisäverosta tilannetta, jossa ostajana oleva yhtiö ei itse harjoita kansainvälistä lentoliikennettä, vaan alus luovutetaan toisen, kansainvälistä tilauslentoliikennettä harjoittavan yhtiön käyttöön.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (10.5.2011) ja suullisessa käsittelyssä (8.2.2012) ensinnä, että vapautus koskee myös sellaista liikelentoyhtiötä, joka vastiketta vastaan harjoittaa pääasiallisesti kansainvälistä tilauslentoliikennettä yritysten ja yksityishenkilöiden tarpeita varten. Toiseksi *Suomi* katsoi, että vapautus koskee vain sellaisia ilma-alusten luovutuksia, jotka tapahtuvat suoraan pääasiallisesti kansainvälistä lentoliikennettä vastiketta vastaan harjoittavalle lentoyhtiölle.

Julkisasiamiehen ratkaisuehdotus: *Julkisasiamies Cruz Villalón* antoi ratkaisuehdotuksensa 26.4.2012.

Tuomio: *Unionin tuomioistuin* katsoi 19.7.2012 antamassaan tuomiossa, että vapautus koskee myös tilauslentoliikennettä harjoittavia yhtiöitä. Toisen kysymyksen osalta tuomioistuin katsoi, että vapautusta sovelletaan myös ilma-aluksen luovutukseen toimijalle, joka ei itse ole pääasiallisesti kansainvälistä lentoliikennettä harjoittava lentoyhtiö vaan joka hankkii ilma-aluksen yksinomaan tällaisen yhtiön käytettäväksi.

10. Asia C-48/11, A Oy

Ennakkoratkaisupyynnön kohde: SEUT 49 artikla (sijoittautumisvapaus) – ETA-sopimuksen 31 artikla (sijoittautumisoikeus) ja 40 artikla (pääomien vapaa liikkuvuus) – Suomalaisen ja norjalaisen yhtiön toteuttama osakevaihto – EVL 52f §:n mukainen osakevaihdon verovapaus

Asian käsittely: Suomen korkein hallinto-oikeus esitti unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisupyynnön, joka koski osakevaihdon verokohtelua. Asia koski tilannetta, jossa suomalainen osakeyhtiö oli luovuttanut osakkeitaan norjalaiselle yhtiölle saaden vastineeksi norjalaisen yhtiön osakkeita. Kansallisen lainsäädännön mukaan osakevaihtoa ei pidetä yhtiön verotuksessa luovutuksena, jos osakkeet hankkivan tai vaihdon kohteena olevan yhtiön kotipaikat ovat unionin jäsenvaltioissa. KHO halusi selvittää, onko osakevaihtoa kohdeltava verotuksessa vastaavalla tavalla neutraalisti ETA-sopimuksen sijoittautumisvapautta ja pääomien vapaata liikkuvuutta koskevat määräykset huomioon ottaen myös silloin, kun osakevaihdossa osakkeet hankkivan yhtiön kotipaikka on EU:iin kuulumattomassa ETA-valtiossa.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (18.5.2011) ja asiassa järjestetyssä suullisessa käsittelyssä (29.2.2012), että osakevaihtoa, jossa suomalainen osakeyhtiö luovuttaa norjalaiselle yhtiölle omistamansa suomalaisen yhtiön osakkeet saaden vastineeksi norjalaisen yhtiön liikkeelle laskemia osakkeita, on tarkasteltava ETA-sopimuksen sijoittautumisvapautta koskevien määräysten näkökulmasta. Tapauksen kaltaisessa tilanteessa, jossa kansallisessa lainsäädännössä säädettyä osakevaihdon verovapautta ei ole ulotettu koskemaan ETA-valtioita, ei ole kyse sijoittautumisvapauden kielletystä rajoituksesta.

Tuomio: Unionin tuomioistuin katsoi 19.7.2012 antamassaan tuomiossa, että ETA-sopimuksen 31 artikla on esteenä sellaiselle lainsäädännölle, jossa veronalaisena luovutuksena pidetään osakkeenvaihtoa unionin alueelle sijoittautuneen ja EU:iin kuulumattomaan ETA-valtioon sijoittautuneen yhtiön välillä, kun tällainen osakevaihto olisi verotuksellisesti neutraali, jos osapuolina olisi pelkästään kotimaisia tai unionin alueelle sijoittautuneita yhtiötä. Tuomioistuin katsoi kyseessä olevan sijoittautumisvapauden rajoitus, mikäli unionin jäsenvaltion ja kolmannen valtion välillä on veroasioissa annettavaa keskinäistä virka-apua koskeva sopimus, jossa määrätään kansallisten viranomaisten välisestä tietojenvaihdosta.

11. Asia C-84/11, Susisalo ym.

Ennakkoratkaisupyynnön kohde: SEUT 49 artikla (sijoittautumisoikeus) – Helsingin yliopiston apteekki – Sivuapteekin perustaminen

Asian käsittely: Suomen korkein hallinto-oikeus esitti unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisupyynnön koskien Helsingin yliopiston apteekin (YA) sivuapteekkilupajärjestelmää. Pääasiassa valittajina olevat apteekkarit katsoivat, että Suomen kansallinen lainsäädäntö on ristiriidassa SEUT 49 artiklan kanssa, koska YA:n sivuapteekkien perustamisedellytykset ja yksityisten apteekkien sivuapteekkien perustamisedellytykset erosivat toisistaan. KHO pyrki ensimmäisellä ennakkoratkaisukysymyksellään selvittämään, rajoittavatko YA:n ja yksityisten apteekkien sivuapteekkien perustamisedellytyksissä olevat erot sijoittautumisvapautta. Jos unionin tuomioistuin katsoo, että kyseessä on sijoittautumisvapauden rajoitus, KHO tiedusteli toisessa kysymyksessään, voiko tämä rajoitus kuitenkin olla perusteltavissa ottaen huomioon YA:n erityistehtävät, jotka liittyvät lääkehuoltoon ja farmasian opetukseen. Lisäksi KHO kysyi, voidaanko YA:a sen edellä mainituista lakisääteisistä erityistehtävistä johtuen pitää SEUT 106 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuna yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja tuottavana yrityksenä, ja onko sijoittautumisvapauden rajoitus perusteltavissa tällä seikalla.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (21.6.2011) ja suullisessa käsittelyssä (15.2.2012) ensimmäisen ennakkoratkaisukysymyksen osalta, että SEUT 49 artikla muodostaa lähtökohtaisesti esteen Suomen lääkelain apteekkien toimilupajärjestelmää koskevien säännösten soveltamiselle. Tämä este johtuu kuitenkin toimilupajärjestelmän kokonaisuudesta, eikä sillä, että YA:n sivuapteekkien perustamisedellytykset poikkeavat yksityisten apteekkien sivuapteekkien perustamisedellytyksistä, ole SEUT 49 artiklan kannalta itsenäistä merkitystä. Toisen

ennakkoratkaisukysymyksen osalta Suomi katsoi, että järjestelmä on perusteltavissa yleisen edun mukaisten pakottavien syiden nojalla, erityisesti väestön varman ja laadukkaan lääkehuollon takaamiseksi. YA:n sivuapteekkien perustamisedellytyksiä koskeva erityissääntely vastaa tähän tavoitteeseen tarkoituksenmukaisella ja suhteellisella tavalla. YA:n sivuapteekkilupajärjestelmä pohjautuu objektiivisiin arviointiperusteisiin, ja siinä asetetaan lupaviranomaisen harkintavallalle riittävät rajat unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössään edellyttämällä tavalla. Suomi ei katsonut tarpeelliseksi vastata ennakkoratkaisupyynnön SEUT 106 artiklan 2 kohtaa koskevaan osaan.

Tuomio: *Unionin tuomioistuin* katsoi 21.6.2012 antamassaan tuomiossa, että SEUT 49 artiklaa on tulkittava siten, ettei se ole esteenä pääasioissa kyseessä olevan kaltaiselle kansalliselle säännöstölle, kunhan Helsingin yliopiston apteekin sivuapteekit todella osallistuvat Helsingin yliopiston apteekille kansallisessa laissa säädettyjen erityistehtävien toteuttamiseen farmasian opiskelijoiden koulutuksessa, lääkehuoltoa koskevassa tutkimuksessa ja harvinaisten lääkevalmisteiden valmistuksessa. Tämän selvittäminen on kansallisen tuomioistuimen asiana.

12. Asia C-112/11, Ebookers.com Deutschland GmbH vastaan Bundesverband der Verbraucherzentralen und Verbraucherverbände

Ennakkoratkaisupyynnön kohde: Lentoliikenteen harjoittamisen yhteisistä säännöistä annettu asetus (EY) N:o 1008/2008 – Lentomatkojen välittäminen matkaportaalin kautta internetissä – Varausmenettely – Valinnaiset lisämaksut – Matkan peruuntumisvakuutus

Asian käsittely: Saksalainen tuomioistuin teki unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisupyynnön, joka koski asetuksen (EY) N:o 1008/2008 tulkintaa. Asiassa oli kyse internetin välityksellä tapahtuvasta lentomatkan varamisesta ja matkaan liittyvien kolmannelle osapuolelle tilittävien lisämaksujen liittämistä lopulliseen asiakkaalta veloittettavaan yhteishintaan ns. opt-out-menetelmällä. Kansallinen tuomioistuin halusi selvittää, käsitteekö asetuksen 23 artiklan 1 kohta, jonka mukaan valinnaiset lisämaksut on ilmoitettava selkeästi, avoimesti ja yksiselitteisesti varausmenettelyn alussa, ja asiakkaan on voitava hyväksyä ne vapaaehtoisesti, myös sellaiset lentomatkoihin yhteydessä olevat maksut, jotka aiheutuvat kolmansien suorituksista ja jotka lentomatkan välittäjä perii lentomatrustajalta yhteishinnassa yhdessä lentomatkan kanssa.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (22.6.2011), että asetuksen 23 artiklan 1 kohta käsitteekö myös sellaiset lentomatkojen yhteydessä olevat lisämaksut, jotka aiheutuvat kolmansien suorittamista suorituksista ja jotka lentomatkan välittäjä perii lentomatrustajalta yhteishinnan yhteydessä lentohinnan kanssa. Tarkasteltavan kaltaista lennon yhteydessä tilattavaa ja maksettavaa peruutusvakuutusta tulee pitää asetuksessa tarkoitettuna lisämaksuna. Asiakkaan tulisi voida hyväksyä vakuutus vapaaehtoisesti. Siten lisämaksun valitseminen automaattisesti asiakkaan puolesta opt-out-menetelmällä ja maksun sisällyttäminen matkan lopulliseen hintaan on asetuksen vastaista.

Julkisasiamiehen ratkaisuehdotus: *Julkisasiamies Mazák* antoi ratkaisuehdotuksensa 1.3.2012.

Tuomio: *Unionin tuomioistuin* katsoi 19.7.2012 antamassaan tuomiossa, että lentoliikenteen harjoittamisen yhteisistä säännöistä yhteisössä annetun asetuksen (EY) N:o 1008/2008 23 artiklan 1 kohdan viimeisessä virkkeessä tarkoitettua käsitettä ”valinnaiset lisämaksut” on tulkittava siten, että se kattaa lentomatkaan liittyvät maksut muun osapuolen kuin lentoyhtiön tarjoamista suorituksista, kuten pääasiassa kyseessä olevasta lennon peruuntumisvakuutuksesta, joiden hinnan tämän lentomatkan välittäjä perii asiakkaalta yhteishinnassa yhdessä lentohinnan kanssa.

13. Asia C-170/11, *Lippens ym.*

Ennakkoratkaisupyyntö **kohte:** Jäsenvaltioiden tuomioistuinten välisestä yhteistyöstä siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa tapahtuvassa todisteiden vastaanottamisessa annettu asetus (EY) N:o 1206/2001 – Asetuksen yksinomaisuus

Asian käsittely: Alankomaalainen tuomioistuin esitti unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisupyyntönsä asiassa, joka koski asetuksen (EY) N:o 1206/2001 tulkintaa. Ennakkoratkaisupyyntöllä kansallinen tuomioistuin pyrki selvittämään, onko jäsenvaltion tuomioistuin aina velvollinen soveltamaan asetusta tilanteessa, jossa todistelutarkoituksessa kuultava henkilö oleskelee muussa kuin oikeudenkäyntivaltiossa, vai voiko se soveltaa myös kansallisen prosessioikeutensa mukaista toimintatapaa, kuten kutsua todistajan saapumaan henkilökohtaisesti oikeuteen.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (13.7.2011), että todistajan kuuleminen sanktion tai muun pakkokeinon uhalla on toteutettava oikeusaputeitse siten kuin asetuksessa säädetään tilanteessa, jossa tuomioistuin on päättänyt kuulla todistajana henkilöä, joka oleskelee toisessa jäsenvaltiossa ja joka ei ole oikeissa saapua vapaaehtoisesti tuomioistuimeen kuultavaksi. Todisteluasetus on sanotussa tilanteessa yksinomainen/velvoittava, eikä oikeudenkäyntivaltion lainsäädäntöä todistajan velvollisuudesta saapua tuomioistuimeen kuultavaksi ole mahdollista soveltaa. Kirjallisissa huomautuksissaan *Suomi* tarkasteli kysymystä yleisesti koskien todistajaa, joka ei ole asianosainen. Asiassa järjestetyssä suullisessa käsittelyssä (7.3.2012) *Suomi* täsmensi kirjallisissa huomautuksissa esittämänsä toteamalla muun muassa, että toimivaltainen tuomioistuin on lähtökohtaisesti velvollinen soveltamaan nimenomaan todisteluasetusta. Tuomioistuin voi kuitenkin soveltaa myös sellaisia asianomaisten jäsenvaltioiden välillä voimassa olevia sopimuksia tai järjestelyjä, joista säädetään asetuksen 21(2) artiklassa. *Suomi* esitti myös, että tilannetta tulee arvioida toisin, mikäli todistajana halutaan kuulla oikeudenkäynnin asianosaista. Todisteluasetusta voidaan Suomen näkemyksen mukaan soveltaa myös asianosaisten kuulemiseen todistelutarkoituksessa, mutta velvollisuutta asetuksen soveltamiseen ei ole.

Julkisasiamiehen ratkaisuehdotus: *Julkisasiamies Jääskinen* antoi ratkaisuehdotuksensa 24.5.2012.

Tuomio: *Unionin tuomioistuin* katsoi 6.9.2012 antamassaan tuomiossa, että todisteluasetuksen säännöksiä ja erityisesti sen 1 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, että jäsenvaltion toimivaltaisella tuomioistuimella, joka haluaa kuulla toisessa jäsenvaltiossa asuvaa asianosaista todistajana, on tällaista kuulemistä varten mahdollisuus kutsua mainittu asianosainen saapumaan oikeuteen ja kuulla tätä tuomioistuimen oman jäsenvaltion oikeuden mukaisesti.

14. Asia C-215/11, *Szyrocka*

Ennakkoratkaisupyyntö **kohte:** Asetus (EY) N:o 1896/2006 eurooppalaisen maksamismääräysmenettelyn käyttöön otosta – Eurooppalainen maksamismääräysmenettely – Maksamismääräyshakemuksen muodolliset vaatimukset – Korot

Asian käsittely: Puolalainen tuomioistuin tiedusteli unionin tuomioistuimelta, sovelletaanko maksamismääräyshakemukseen ainoastaan asetuksessa (EY) N:o 1896/2006 säädettyjä, hakemuksen muotoa koskevia vaatimuksia vai tulevatko näiden lisäksi myös kansallisesta lainsäädännöstä seuraavat muotovaatimukset sovellettaviksi. Lisäksi tuomioistuin kysyi, voiko menettelyssä vaatia päävaateen lisäksi maksettavaksi niin kutsuttuja avoimia korkoja eli sellaisia korkoja, jotka lasketaan erääntymispäivästä alkaen siihen saakka, kunnes maksu suoritetaan.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (7.9.2011) ja asiassa järjestetyssä suullisessa käsittelyssä (18.4.2012), että asetuksessa säädetään kaikista yksityiskohdista, jotka eurooppalaista maksamismääräystä koskevan hakemuksen tulisi sisältää. Lisäksi *Suomi* katsoi, että maksamismääräystä koskevassa hakemuksessa voidaan päävaateen lisäksi vaatia maksettavaksi kaikki korot, mukaan lukien niin kutsutut avoimet korot.

Julkisasiamiehen ratkaisuehdotus: *Julkisasiamies Mengozzi* antoi ratkaisuehdotuksensa 28.6.2012.

Tuomio: *Unionin tuomioistuin* katsoi 13.12.2012 antamassaan tuomiossa, että asetuksessa säädetään tyhjentävästi vaatimuksista, jotka eurooppalaista maksamismääräystä koskevan hakemuksen tulee täyttää. Kansallinen tuomioistuin voi kuitenkin määrittää oikeudenkäyntimaksun määrän kansallisten prosessisääntöjensä mukaan, kunhan kyseiset säännöt eivät ole epäedullisempia kuin ne, jotka koskevat samankaltaisia jäsenvaltion kansallisen oikeuden soveltamisalaan kuuluvia tilanteita, eivätkä sellaisia, että unionin oikeudessa tunnustettujen oikeuksien käyttäminen on käytännössä mahdotonta tai suhteettoman vaikeaa. Unionin tuomioistuin katsoi myös, että eurooppalaisessa maksamismääräysmenettelyssä on mahdollista vaatia pääsaatavan lisäksi kaiken tyyppisiä korkoja, joita voidaan vaatia sopimussuhteeseen sovellettavan aineellisen lain perusteella, eli tilanteen mukaan sekä korkoa, joka on laskettu tarkasti määritetystä erääntymispäivästä määrittelemättömään maksunsuorituspäivään saakka, että korkoa, joka on laskettu hakemuksen jättöpäivään tai maksamismääräyksen antamispäivään saakka.

15. Asia C-220/11, *Star Coaches*

Ennakkoratkaisupyyntöön kohde: Arvonlisäverodirektiivi 2006/112/EY – Matkatoimistoihin sovellettava erityisjärjestelmä – Soveltaminen myös muihin kuin suoraan matkustajalle myytäviin palveluihin – Matkatoimiston käsite – Kuljetusyhtiö

Asian käsittely: Tšekkiläinen tuomioistuin tiedusteli unionin tuomioistuimelta ensiksi, sovelletaanko direktiivin 2006/112/EY 306 artiklassa tarkoitettua matkatoimistoja koskevaa erityisjärjestelmää ainoastaan matkailupalveluiden loppukäyttäjille suoritettaviin palveluihin (*matkustajalähtöinen tulkinta*) vai myös muille henkilöille suoritettaviin palveluihin (*asiakaslähtöinen tulkinta*). Tapauksessa oli tältä osin kyse samasta asiasta kuin komission Suomea vastaan nostamassa kanteessa C-309/11. Toiseksi tuomioistuin tiedusteli, onko kuljetusyhtiötä, joka tarjoaa pelkästään linja-autokuljetuksia matkatoimistoille ja joka ei tarjoa muita palveluita, kuten majoitusta tai neuvontaa, pidettävä direktiivin 306 artiklassa tarkoitettuna matkatoimistona.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (26.8.2011), että erityisjärjestelmää tulee soveltaa asiakaslähtöisen tulkinnan mukaisesti kaikkien matkailupalveluiden myyntiin riippumatta siitä, mihin tarkoitukseen ostaja palveluita hankkii. Suomi ei huomautuksissaan ottanut kantaa toiseen ennakkoratkaisukysymykseen.

Määräys: *Unionin tuomioistuin* ratkaisi asian 1.3.2012 antamallaan määräyksellä, koska se katsoi, että toiseen ennakkoratkaisukysymykseen annettava vastaus on selvästi johdettavissa oikeuskäytännöstä. Unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan nyt esillä olevan kaltaista kuljetusyhtiötä ei pidetä matkatoimistona. Näin ollen ensimmäiseen ennakkoratkaisukysymykseen ei ollut tarpeen antaa lainkaan vastausta.

16. Asia C-321/11, *Iberia Líneas Aéreas de España S.A.*

Ennakkoratkaisupyyntöön kohde: Asetus lentomatkustajille annettavasta korvauksesta ja avusta (EY) N:o 261/2004 – Lennolle pääsyn epäminen – Kuluttajansuoja – Yhdenvertaisen kohtelun periaate

Asian käsittely: Espanjalainen tuomioistuin teki unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisupyyntöön koskien lentomatkustajien kuluttajansuojaa. Ennakkoratkaisupyyntö liittyi tilanteeseen, jossa lentoyhtiö oli evännyt matkustajilta pääsyn jatkolennolle siitä syystä, että kyseisten matkustajien aiempi lento oli myöhästynyt aikataulusta ja lentoyhtiö oli, arvioituaan virheellisesti kyseisten matkustajien myöhästävän jatkolennolta, luovuttanut heidän paikkansa toisille henkilöille. Asiassa oli kyse siitä, onko tällaista tilannetta pidettävä asetuksessa (EY) N:o 261/2004 tarkoitettuna lennolle pääsyn epämisenä, josta lentoyhtiön on asetuksen mukaan suoritettava matkustajalle vakiokorvaus.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (15.11.2011), että asetuksessa tarkoitettu lennolle pääsyn epäämisen käsite kattaa edellä kuvatun tilanteen. Käsitettä ei tule tulkita suppeasti eikä sen tule rajoittua vain ylivaaraustilanteisiin vaan asetuksen sanamuodon mukaisesti kaikkiin niihin tilanteisiin, joissa kieltäydytään kuljettamasta matkustajaa lennolla, vaikka tämä on ilmoittautunut lennolle asetuksen 3 artiklan 2 kohdan ehtojen mukaisesti. Lennolle pääsyn epäämisen käsitteen kannalta ei siten lähtökohtaisesti ole merkitystä sillä, mistä syystä pääsy lennolle on evätty, jos matkustaja on toteuttanut asetuksessa edellytetyt velvollisuutensa. Jos matkustajaa tällöin kieltäydytään kuljettamasta, kyseessä on lennolle pääsyn epääminen. Poikkeuksen muodostavat ainoastaan tilanteet, joissa lennolle pääsyn epäämiselle on hyväksyttävät syyt, kuten terveys- tai turvallisuusnäkökohdat tai puutteelliset matkustusasiakirjat.

Tuomio: *Unionin tuomioistuin* katsoi 4.10.2012 antamassaan tuomiossa, että asetuksen 2 artiklan j alakohtaa, luettuna yhdessä asetuksen 3 artiklan 2 kohdan kanssa, on tulkittava siten, että lennolle pääsyn epäämisen käsite sisältää tilanteen, jossa on kyse yhdestä kuljetussopimuksesta, joka sisältää useita varauksia välittömästi peräkkäisille ja samanaikaisesti lähtöselvitetyille lennoille, ja jossa lentoliikenteen harjoittaja epä joiltakin matkustajilta pääsyn lennolle siitä syystä, että heidän varauksensa sisältämä ensimmäinen lento on viivästynyt, mikä johtuu mainitusta liikenteenharjoittajasta, ja tämä on arvioinut virheellisesti, etteivät kyseiset matkustajat saavu ajoissa päästäkseen jälkimmäiselle lennolle.

17. Yhdistetyt asiat C-356/11 ja C-357/11, O ja S

Ennakkoratkaisupyyntöön kohde: SEUT 20 artikla (unionin kansalaisuus) – Perheenyhdistäminen – Kolmannen valtion kansalainen – Oleskelulupa – Toimeentuloedellytys – Perusoikeudet – perheenyhdistämisdirektiivi 2003/86

Asian käsittely: Suomen korkein hallinto-oikeus esitti unionin tuomioistuimelle kahdessa käsiteltävänä olevassa asiassa samansisältöisen ennakkoratkaisukysymyksen, joka koski kolmannen valtion kansalaisen oleskelulupahakemusta ja mahdollisuutta perheenyhdistämiseen tilanteessa, jossa hakijan aviopuolison huollossa oleva lapsi oli Euroopan unionin kansalainen. KHO pyrki selvittämään, onko unionin kansalaisuuden perustava SEUT 20 artikla esteenä sille, että kolmannen valtion kansalaiselta evätään oleskelulupa toimeentulon puuttumisen vuoksi tilanteessa, jossa tämän aviopuolisolla on huollossaan lapsi, joka on unionin kansalainen. Lisäksi KHO tiedusteli, onko asioissa mahdollisesti merkitystä seikoilla, jotka liittyvät henkilöiden perhetilanteeseen, mm. asumiseen yhdessä.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (20.10.2011) sekä asiassa järjestetyssä suullisessa käsittelyssä (12.9.2012) ensisijaisesti, että käsillä olevat tilanteet eivät kuulu unionin oikeuden soveltamisalaan. Tilanteet on erityisesti erotettava unionin tuomioistuimen asiassa C-34/09, *Ruiz Zambrano*, antamassa tuomiossa käsillä olleesta tilanteesta, koska oleskelun epääminen ei vaikuta unionin kansalaisen oikeuteen käyttää pääosaa tälle asemansa perusteella kuuluvista oikeuksista tai tämän oikeuteen liikkua ja oleskella vapaasti jäsenvaltioiden alueella. Toissijaisesti Suomi katsoi, että jos pääasioiden tilanteiden katsottaisiin kuuluvan unionin oikeuden soveltamisalaan, EUT-sopimuksen tai Euroopan ihmisoikeussopimuksen määräyksistä ei kuitenkaan voitaisi kyseisissä tilanteissa johtaa oikeutta perheenyhdistämiseen.

Julkisasiamiehen ratkaisuehdotus: *Julkisasiamies Bot* antoi ratkaisuehdotuksensa 27.9.2012.

Tuomio: *Unionin tuomioistuin* katsoi 6.12.2012 antamassaan tuomiossa, ettei SEUT 20 artikla ole esteenä sille, että jäsenvaltio epäää kolmannen maan kansalaiselta oleskeluluvan esillä olevissa olosuhteissa, kunhan epääminen ei merkitse sitä, ettei asianomainen unionin kansalainen voi tosiasiallisesti käyttää pääosaa hänelle SEUT 20 artiklan perusteella kuuluvista oikeuksista, minkä tutkiminen on kansallisen tuomioistuimen tehtävä. Unionin tuomioistuin katsoi myös, että pääasioissa kyseessä olevien kaltaiset oleskelulupahakemukset kuuluvat oikeudesta perheenyhdistämiseen annetun neuvoston direktiivin 2003/86/EY soveltamisalaan. Direktiivin 7 artiklan 1 kohdan c alakohtaa on tulkittava siten, että vaikka jäsenvaltioilla on mahdollisuus vaatia todisteita siitä, että perheenkokoajalla on vakaat ja säännölliset tulot ja varat, tätä mahdollisuutta on käytettävä siten, että otetaan

huomioon EU:n perusoikeuskirjan 7 artikla ja 24 artiklan 2 ja 3 kohta, joissa jäsenvaltiot veloitetaan perheen yhdistämistä koskevia hakemuksia tutkiessaan ottamaan huomioon asianomaisten lasten edun sekä suosimaan perhe-elämää. Kansallisen tuomioistuimen asiana on tarkistaa, onko pääasioissa kyseessä olevat oleskelulupien epäämistä koskevat päätökset tehty kyseisten vaatimusten mukaisesti.

18. Asia C-395/11, *BLV Wohn- und Gewerbebau*

Ennakkoratkaisupyynnön kohde: Arvonlisäverodirektiivit 77/388/ETY ja 2006/112/EY - Käännetty arvonlisäverovelvollisuus rakennusalalla – Saksalle osoitettu päätös 2004/290/EY – Oikeus muodostaa alaryhmiä ja mahdolliset rajoitukset

Asian käsittely: Saksalainen tuomioistuin esitti unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisupyynnön, jossa pyydettiin tulkitsemaan neuvoston päätöstä 2004/290/EY, jolla Saksalle annettiin lupa soveltaa rakennusalalla käännettä verovelvollisuutta. Tuomioistuin pyrki selvittämään päätöksessä olevan rakennustyön käsitteen tulkintaa sekä sitä, annettiinko päätöksessä Saksalle oikeus soveltaa poikkeusta vain tiettyihin alaryhmiin. Mikäli näin olisi, tuomioistuin tiedusteli, kohdistuuko alaryhmien perustamiseen rajoituksia. Lisäksi tuomioistuin kysyi, minkälaisia seurauksia kielletystä alaryhmien muodostamisesta aiheutuu.

Suomi esitti kirjallisissa huomautuksissaan (15.11.2011), että vaikka esillä oleva ennakkoratkaisupyyntö koskee Saksalle annettua päätöstä, kyseinen päätös on myöhemmin korvattu direktiivin 2006/112/EY säännöksellä, ja siten käsillä olevassa asiassa esitetyillä tulkinnoilla voi olla merkitystä myös em. direktiivin tulkinnan kannalta. Huomautuksissa tuotiin ensinnä esiin seikkoja, joiden nojalla katsottiin, että esillä olevan kaltaisessa rakennustyössä on pääsääntöisesti kyse palvelusta. Lisäksi todettiin, että perustettaessa alaryhmiä, jäsenvaltioon ei kohdistu rajoituksia; jäsenvaltion on voitava rajata ja kohdentaa toimenpide oikeaan kohderyhmään kansallisista olosuhteista riippuen. Huomautuksissa katsottiin vielä, että jos kansallisen oikeuden säännös on jätettävä soveltamatta ainoastaan yksittäisen verovelvollisen hyväksi, eli jos esillä olevan kaltaisessa tilanteessa käännettä arvonlisävelvollisuutta jätetään soveltamatta ostajaan, on myyjän verotusta voitava vastaavasti oikaista.

Julkisasiamiehen ratkaisuehdotus: *Julkisasiamies Mengozzi* antoi ratkaisuehdotuksensa 12.9.2012.

Tuomio: *Unionin tuomioistuin* katsoi 13.12.2012 antamassaan tuomiossa, että luvan antamisesta Saksalle soveltaa direktiivin 77/388/ETY 21 artiklasta poikkeavaa toimenpidettä tehdyn päätöksen 2004/290/EY 2 artiklaa on tulkittava siten, että kyseisessä säännöksessä tarkoitettu rakennussuoritusten käsite käsittää direktiivin 77/388/ETY, sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 2004/7/EY, palvelujen suorituksiksi katsottavien liiketoimien lisäksi myös tavaroiden luovutuksina pidettäviä liiketoimia. Päätöstä 2004/290 on tulkittava siten, että Saksa voi soveltaa kyseisellä päätöksellä myönnettyä lupaa ainoastaan osittain tiettyihin alaryhmiin, kuten yksittäisiin rakennussuoritusten lajeihin, ja tietyille vastaanottajille tehtäviin suorituksiin. Kyseisen jäsenvaltion on näiden alaryhmien muodostamisessa noudatettava verotuksen neutraalisuuden periaatetta ja unionin oikeuden yleisiä periaatteita, kuten suhteellisuusperiaatetta ja oikeusvarmuuden periaatetta. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen tehtävänä on tutkia kaikkien merkityksellisten oikeudellisten seikkojen ja tosiseikkojen perusteella, onko tilanne tällainen pääasiassa, ja mahdollisesti toteuttaa tarvittavat toimenpiteet kyseessä olevien säännösten suhteellisuusperiaatteen ja oikeusvarmuuden periaatteen vastaisesta soveltamisesta aiheutuvien vahingollisten seurausten korjaamiseksi.

19. Asia C-592/11, *Ketelä*

Ennakkoratkaisupyynnön kohde: Neuvoston asetus (EY) N:o 1698/2005 ja komission asetus (EY) N:o 1974/2006 - Nuoren viljelijän aloitustuki – Tilanpidosta vastaava maatalousyrittäjä – Tilanpidon aloittaminen – Aikaisemmin yhtiömuodossa harjoitettu maataloustoiminta – Tuen maksamisen keskeyttäminen

Asian käsittely: Suomen korkein hallinto-oikeus esitti unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisupyynnön, joka koski neuvoston asetuksen (EY) N:o 1698/2005 ja komission asetuksen (EY) N:o 1974/2006 tulkintaa. Asiassa oli kyse nuoren viljelijän aloitustuen myöntämisestä. Neuvoston asetuksen mukaan tuen myöntäminen edellyttää, että henkilö ryhtyy ensimmäistä kertaa tilanpidosta vastaavaksi maatalousyrittäjäksi. KHO pyrki selvittämään ensinnä, mitä tarkoitetaan tilanpidosta vastaavalla maatalousyrittäjällä ja ilmaisulla ”ryhtyy ensimmäistä kertaa tilanpidosta vastaavaksi maatalousyrittäjäksi”, kun maataloutta harjoitetaan osana yhtiömuotoista toimintaa. Toiseksi KHO kysyi, onko tilanpidosta vastaamisen käsitettä tulkittava samalla tavalla henkilön aikaisemman toiminnan ja tukihakemuksen perusteena olevan toiminnan osalta. Kolmanneksi KHO tiedusteli, onko komission asetuksen 13(4) artiklaa tulkittava siten, että jäsenvaltiot voivat kansallisessa lainsäädännössään määrittellä tilanpidon aloittamisajankohdan vai siten, että jäsenvaltiot voivat määrittellä sen, mitä tilanpidon aloittamisen käsitteellä tarkoitetaan.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (20.3.2012), että jäsenvaltiot voivat kansallisessa lainsäädännössään määrittää, mitä tarkoitetaan ”ryhtymisellä ensimmäistä kertaa tilanpidosta vastaavaksi maatalousyrittäjäksi”, kunhan määrittely tapahtuu unionin oikeuden mukaisesti. Arvioitaessa sitä, onko henkilö ryhtynyt ensimmäistä kertaa tilanpidosta vastaavaksi maatalousyrittäjäksi, kun maataloutta harjoitetaan osana yhtiömuotoista toimintaa, ratkaiseva merkitys aiemman toiminnan arvioinnissa tulisi antaa sille, onko henkilöllä ollut määräysvalta yhtiössä. Sitä, onko hakija ryhtynyt ensimmäistä kertaa tilanpidosta vastaavaksi maatalousyrittäjäksi, on arvioitava samalla tavalla sekä hänen aiemman toimintansa että tukihakemuksen perusteena olevan toiminnan osalta. *Suomi* katsoi lisäksi, että tilanpidon aloittamisajankohdan määrittäminen irrallisena tilanpidon ja tilanpidon aloittamisen käsitteen määrittelystä ei ole mahdollista. Jäsenvaltiot voivat kansallisessa lainsäädännössään tarkemmin määrittellä, mitä tilanpidon aloittamisella tarkoitetaan ja täten määrittää tilanpidon aloittamisajankohdan.

Tuomio: *Unionin tuomioistuin* katsoi 25.10.2012 antamassaan tuomiossa, että neuvoston asetusta on tulkittava siten, että arvioitaessa sitä, onko henkilö ryhtynyt ensimmäistä kertaa tilanpidosta vastaavaksi maatalousyrittäjäksi, ratkaisevaa merkitystä on annettava sille, onko hänelle tosiasiallinen ja jatkuva päätäntävalta sekä tilan että sen hoidon suhteen. Jäsenvaltiot voivat tietysti edellytyksin täsmentää niitä edellytyksiä, joiden täyttyessä tukea hakenutta henkilöä voidaan pitää tilanpidosta vastaavana maatalousyrittäjänä. Pääasiassa kyseessä olevien kaltaiset kansalliset säännökset, joissa säädetään, että nuoren viljelijän aloittaessa tilanpidon oikeushenkilön muodossa tuen saamisen edellytyksenä on muun muassa se, että hänellä on määräysvalta kyseisessä oikeushenkilössä, ovat näiden edellytysten mukaisia.

20. Asia C-192/12 PPU, *West*

Ennakkoratkaisupyynnön kohde: Eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä ja luovuttamismenettelystä tehty puitepäätös 2002/584/YOS - Eurooppalainen pidätysmääräys - Rikoksenteikijän luovuttaminen - Edelleen luovuttamista koskeva suostumusvaatimus - Täytäntöönpanojäsenvaltion määritelmä

Asian käsittely: Suomen korkein oikeus esitti unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisupyynnön asiassa, joka koski neuvoston puitepäätöksen 2002/584/YOS tulkintaa niin sanotussa ketjuluovutustilanteessa. KKO tiedusteli, mitä valtiota pidetään puitepäätöksen 28 artiklassa tarkoitettuna täytäntöönpanojäsenvaltiona, jonka suostumus edelleen luovuttamiseen tarvitaan, sellaisessa tilanteessa, jossa henkilö on aikaisemmin tehdyn edelleen luovuttamisen johdosta siirretty jo kolmanteen jäsenvaltioon niin, että hänet aiemmin luovuttaneita valtioita on kaksi.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (21.5.2012) sekä asiassa järjestetyssä suullisessa käsittelyssä (4.6.2012), että puitepäätöksen 28 artiklan 2 kohtaa sovellettaessa täytäntöönpanojäsenvaltiolla tarkoitetaan sekä sitä jäsenvaltiota, josta henkilö on alun perin luovutettu eurooppalaisen pidätysmääräyksen perusteella toiseen jäsenvaltioon, että tätä toista jäsenvaltiota, josta henkilö on luovutettu kolmanteen jäsenvaltioon, mikäli pyyntö luovuttaa henkilöä edelleen neljanteen jäsenvaltioon on tehty ennen kyseisiä luovuttamisia tehtyyn rikokseen perustuvan eurooppalaisen pidätysmääräyksen nojalla.

Tuomio: *Unionin tuomioistuin* katsoi 28.6.2012 antamassaan tuomiossa, että puitepäätöksen 28 artiklan 2 kohta on tulkittava siten, että kun henkilö on luovutettu useammin kuin kerran jäsenvaltiosta toiseen peräkkäisten eurooppalaisten pidätysmääräysten nojalla, tämän henkilön luovuttaminen edelleen muuhun kuin hänet viimeksi luovuttaneeseen jäsenvaltioon edellyttää vain hänet viimeksi luovuttaneen jäsenvaltion suostumusta.

2.1.2 Julkisasiamiehen ratkaisuehdotukset

1. Asia C-123/11, A Oy

Ennakkoratkaisupyyntö **kohte:** SEUT 49 ja 54 artikla (sijoittautumisvapaus) – Ruotsalaisen tytäryhtiön sulautuminen suomalaiseen emoyhtiöön – Tappioiden siirtyminen rajat ylittävässä sulautumisessa

Asian käsittely: Suomen korkein hallinto-oikeus on esittänyt unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisupyyntönsä asiassa, joka koskee tappioiden siirtymistä tytäryhtiöltä emoyhtiölle rajat ylittävässä sulautumisessa. Asiassa on kyse tilanteesta, jossa ruotsalainen, tappiollista liiketoimintaa harjoittanut tytäryhtiö sulautuu suomalaiseen emoyhtiöönsä. KHO tiedustelee ensinnä, edellyttävätkö SEUT 49 ja 54 artikla sitä, että toisessa jäsenvaltiossa asuneen yhtiön siellä harjoitetun toiminnan sulautumista edeltävien vuosien tappiot voidaan vähentää vastaanottavan yhtiön verotuksesta. Toiseksi tuomioistuin kysyy, onko SEUT 49 ja 54 artikloilla vaikutusta siihen, onko vähennettävän tappion määrä laskettava vastaanottavan yhtiön asuinvaltion verolainsäädännön mukaan vai pidetäänkö vähennettävänä tappioina sulautuvan yhtiön asuinvaltion lain mukaan siellä vahvistettuja tappioita.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (17.6.2011) sekä asiassa järjestetyssä suullisessa käsittelyssä (7.6.2012), että SEUT 49 ja 54 artiklat eivät edellytä, että vastaanottava yhtiö saa verotuksessaan vähentää siihen sulautuneen toisessa jäsenvaltiossa asuneen yhtiön siellä harjoitetun toiminnan tappiot sulautumista edeltäneiltä vuosilta. Vähennysoikeuden epäminen on perusteltavissa yleistä etua koskevilla pakottavilla syillä, erityisesti jäsenvaltioiden välisen verotusvallan jaon säilyttämisellä. Toisen ennakkoratkaisukysymyksen osalta Suomi katsoi, että SEUT 49 ja 54 artikla eivät ole esteenä sille, että jäsenvaltio, jossa vastaanottava yhtiö asuu, edellyttää vähennettävän tappion määrän laskemista vastaanottavan yhtiön asuinvaltion verolainsäädännön mukaisesti.

Julkisasiamiehen ratkaisuehdotus: *Julkisasiamies Kokott* katsoi 19.7.2012 antamassaan ratkaisuehdotuksessa, että SEUT 49 ja 54 artikla eivät edellytä, että sulautuvan, toisessa jäsenvaltiossa asuneen yhtiön siellä harjoittaman toiminnan tappiot pitäisi voida vähentää vastaanottavan yhtiön verotuksesta. Toisen kysymyksen osalta julkisasiamies katsoi, että tappion määrä on periaatteessa laskettava vastaanottavan yhtiön asuinpaikkavaltion verolainsäädännön mukaan. Tästä lähtökohdasta voi kuitenkin olla syytä poiketa tappiolaskelman kulloisenkin syyn perusteella.

2. Asia C-358/11, Lapin elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskus

Ennakkoratkaisupyyntö **kohte:** Jätedirektiivi 2008/98/EY – Asetus (EY) N:o 1907/2006 kemikaalien rekisteröinnistä, lupamenettelystä ja rajoituksista (REACH) – Jätteen käsite – Ongelmajäte – Uudelleenkäyttö – Pitkospuut

Asian käsittely: Suomen korkein hallinto-oikeus on tehnyt unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisupyyntönsä, joka koskee Käsivarren Lapissa sijaitsevan Raittijärven pitkospuupolun ympäristövaikutuksia. Polku on rakennettu käyttäen sen alusrakenteessa arseenilla (tarkemmin CCA-lioksella) kyllästettyjä, aikaisemmin puhelinpylväinä käytettyjä, puupylväitä. Ennakkoratkaisukysymyksissä on kyse muun muassa siitä, ovatko puupylväät nykyisessä käyttömuodossaan pitkospuiden rakenteena unionin oikeuden mukaan jätettä sekä siitä, miten unionin kemikaalilainsäädäntö (REACH-asetus (EY) N:o 1907/2006) mahdollisesti vaikuttaa asian arviointiin. Asiassa tulevat tarkasteltavaksi myös kysymykset siitä, milloin ongelmajäte voi lakata olemasta jätettä ja miten laajasti unionin

kemikaalilainsäädäntöä on yhdenmukaistettu. KHO nostaa esiin myös kysymyksiä unionin kemikaalilainsäädännön suhteesta kansalliseen ympäristönsuojelulainsäädäntöön.

Suomen kirjallisissa huomautuksissa (3.11.2011) katsottiin muun muassa, että jätteen luokittelusta vaaralliseksi ei voida suoraan päätellä, että esineestä tai aineesta aiheutuu jätedirektiivin 6 artiklan 1 kohdan d alakohdassa tarkoitettuja haitallisia kokonaisvaikutuksia ympäristölle tai terveydelle. Lisäksi katsottiin, että REACH-asetuksella voi pääasian kaltaisissa olosuhteissa olla merkitystä arvioitaessa sitä, lakkaako jäte olemasta jätettä direktiivin 6 artiklan 1 kohdan mukaisesti. Esiin tuotiin myös näkemys, jonka mukaan asetuksen 67 artiklalla on yhdenmukaistettu valmistusta, markkinoille saattamista tai käyttöä koskevat vaatimuksen asetuksen 128 artiklan 2 kohdassa tarkoitettulla tavalla siten, että CCA-kyllästettyjen puupylväiden asetuksen mukaista uudelleen käyttöä ei voida estää ympäristönsuojelua koskevien kansallisten säännösten perusteella. Lisäksi katsottiin, että asetuksessa luetellaan tyhjentävästi kaikki CCA-liuoksella kyllästetyn puun käyttökohteet.

Julkisasiamiehen ratkaisuehdotus: *Julkisasiamies Kokott* katsoi 13.12.2012 antamassaan ratkaisuehdotuksessa, että jätedirektiivin 6 artiklan 4 kohdan ensimmäisen virkkeen perusteella vaaralliset jätteet lakkaavat olemasta jätettä, jos voidaan olettaa, että niiden haltija ei enää poista, aio poistaa tai ole velvollinen poistamaan niitä käytöstä, koska niiden hyödyntäminen vastaa käyttöä, joka on nimenomaan sallittua REACH-asetuksen 128 artiklan 2 kohdassa tarkoitettujen yhdenmukaistettujen säännösten mukaisesti. Koska REACH-asetuksen 128 artiklan 2 kohdassa on yhdenmukaistettu seosten ja esineiden valmistusta, markkinoille saattamista tai käyttöä koskevat vaatimukset, ankarammat ympäristönsuojelua koskevat kansalliset vaatimukset ovat mahdollisia ainoastaan REACH-asetuksen vaatimusten, esimerkiksi 129 artiklan tai SEUT 114 artiklan 5 kohdan perusteella. REACH-asetuksessa luetellaan tyhjentävästi kaikki CCA-liuoksella kyllästetyn puun käyttökohteet.

2.1.3 Kirjallisessa tai suullisessa vaiheessa olevat asiat

1. Asia C-322/11, K

Ennakkoratkaisupyynnön kohde: SEUT 63 ja 65 artikla (pääomien vapaa liikkuvuus) – Henkilökohtaisen tulon verotus – Suomessa yleisesti verovelvollinen – EU-maassa sijaitsevan kiinteistön luovutustappio – Vähennysoikeus Suomessa

Asian käsittely: Suomen korkeimman hallinto-oikeuden tekemä ennakkoratkaisupyyntö koskee toisessa jäsenvaltiossa aiheutuneiden luovutustappioiden vähentämisoikeutta Suomessa. Pääasiassa on kyse siitä, voiko K, joka on Suomessa yleisesti verovelvollinen, vähentää Suomessa veronalaisista luovutusvoitoistaan Ranskassa sijaitsevan kiinteistön myynnistä aiheutuneen tappion. KHO tiedustelee, onko pääomien vapaan liikkuvuuden vastaista, jos vähennysoikeus evätään, kun K kuitenkin saisi tietyin edellytyksin tehdä tällaisen vähennyksen Suomessa sijaitsevan vastaavan kiinteistön luovutustappioista.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (18.10.2011), että verokohtelu perustuu tällaisissa tilanteissa tulon ja tappion symmetriseen verotusvallan jakamiseen jäsenvaltioiden välillä. Jos Suomessa yleisesti verovelvollinen saa tuloa Ranskassa sijaitsevasta kiinteistöstä, on tulo verosopimuksen mukaan verovapaata Suomessa. Vastavasti luovutuksesta syntyvä tappio on Suomen verotuksessa vähennyskelvoton. Näin ollen vähennysoikeuden puuttuminen nyt esillä olevan kaltaisessa tilanteessa ei ole pääomien vapaan liikkuvuuden vastaista. Siinäkin tapauksessa, että unionin tuomioistuin katsoisi kyseessä olevan pääomien vapaan liikkuvuuden rajoitus, rajoitusta on kuitenkin pidettävä hyväksyttävänä jäsenvaltioiden välisen verotusvallan tasapainoisen jakautumisen ja verojärjestelmän johdonmukaisuuden säilyttämiseksi sekä tappioiden kaksinkertaisen vähentämismahdollisuuden estämiseksi.

Unionin tuomioistuin esitti 24.10.2012 asian osapuolille kirjallisen kysymyksen, joka koski verovelvollisen veronmaksukykyä koskevaa oikeuskäytäntöä ja sen merkitystä esillä olevassa asiassa. *Suomi* vastasi tuomioistuimen esittämään kysymykseen (20.11.2012) ja katsoi, että kyseisellä veronmaksukykyä koskevalla oikeuskäytän-

nöllä ei ole merkitystä nyt esillä olevassa tapauksessa, sillä kyseinen oikeuskäytäntö liittyy erilaiseen tilanteeseen.

2. Asia C-414/11, *Daiichi Sankyo Co. Ltd*

Ennakkoratkaisupyyntöön kohde: TRIPS-sopimuksen 27 artikla – SEUT 207 artiklan mukainen yhteinen kauppapolitiikka – Patentit – Unionin toimivalta

Asian käsittely: Kreikkalainen tuomioistuin on esittänyt unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisupyyntöön koskien TRIPS-sopimuksen (Sopimus teollis- ja tekijänoikeuksien kauppaan liittyvistä näkökohdista) 27 artiklan tulkintaa. Tuomioistuin haluaa ennakkoratkaisupyyntönsä selvittää, kuuluuko TRIPS-sopimuksen 27 artikla jäsenvaltioiden toimivaltaan ja voivatko nämä jäsenvaltiot vapaasti tunnustaa tai olla tunnustamatta kyseisen määräyksen välittömän vaikutuksen. *Komissio* katsoi kirjallisissa huomautuksissaan, että TRIPS-sopimus on Lissabonin sopimuksen voimaantulon jälkeen siirtynyt kokonaan unionin yksinomaiseen toimivaltaan.

Unionin tuomioistuin (suuri jaosto) pyysi jäsenvaltioita ja oikeudenkäynnin osapuolia keskittämään asian suullisessa käsittelyssä kannanottonsa tähän komission kirjallisissa huomautuksissa esittämään väitteeseen.

Suomi katsoi asiassa järjestetyssä suullisessa käsittelyssä (5.6.2012), että TRIPS-sopimus kuuluu pääosin unionin yksinomaiseen toimivaltaan SEUT 207 artiklan nojalla. SEUT 207 artiklan 1 kohdassa tarkoitetut ”teollis- ja tekijänoikeuksien kaupalliset näkökohdat” eivät kuitenkaan kata kokonaisuudessaan TRIPS-sopimuksen 42 artiklan (siviilioikeudelliset menettelyt), 49 artiklan (hallinnolliset menettelyt) ja 61 artiklan (rikosprosessit) alaan kuuluvia kysymyksiä. Myöskään henkisen omaisuuden aineellisten oikeuksien sisältö ei kaikilta osin kuulu yhteiseen kauppapolitiikkaan. Siltä osin kuin kyse on unionin yksinomaisesta toimivallasta, unionin tuomioistuimella on oikeus tulkita TRIPS-sopimusta ja ratkaista sanotun sopimuksen määräysten mahdollinen välitön oikeusvaikutus.

3. Yhdistetyt asiat C-512/11 ja C-513/11, *Terveys- ja sosiaalialan neuvottelujärjestö TSN ry ym.*

Ennakkoratkaisupyyntöön kohde: Tasa-arvodirektiivi 2006/54/EY – Raskaussuojeludirektiivi 92/85/ETY – Vanhempainlomadirektiivi 96/34/EY – Työehtosopimus - Rajoitus äitiysvapaan palkan maksamiselle – Uusi äitiysvapaa suoraan palkattomalta hoitovapaalta

Asian käsittely: Suomen työtuomioistuin on esittänyt unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisukysymyksen, joka koskee erityisesti tasa-arvodirektiivin ja raskaussuojeludirektiivin tulkintaa. Ennakkoratkaisukysymyksellään työtuomioistuin pyrkii selvittämään, onko työehtosopimuksen määräys, jonka mukaan äitiysvapaan palkkaa ei makseta työntekijälle, joka jää uudelle äitiysvapaalle suoraan palkattomalta hoitovapaalta, unionin oikeuden vastainen.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (23.1.2012) sekä asiassa järjestetyssä suullisessa käsittelyssä (7.11.2012), että raskaussuojeludirektiivi 92/85/ETY tai tasa-arvodirektiivi 2006/54/EY eivät ole esteenä sellaisille työehtosopimuksen määräyksille tai niiden tulkinnalle, joiden mukaan palkattomalta hoitovapaalta äitiysvapaalle jäävälle työntekijälle ei makseta työehtosopimuksen mukaista äitiysvapaan palkkaa. Kummastakaan direktiivistä ei seuraa velvollisuutta maksaa palkkaa äitiysvapaan ajalta. Suullisessa käsittelyssä *Suomi* katsoi, että myöskään vanhempainlomaa koskeva direktiivi ei ole esteenä pääasioissa kyseessä olevien kaltaisille työehtosopimuksen työssäoloehdoille.

Unionin tuomioistuin tiedusteli 13.6.2012 asian osapuolille esittämällään kirjallisella kysymyksellä sitä, merkitsevätkö pääasioissa kyseessä olevat hoitovapaat vanhempainlomadirektiivin 96/34/EY liitteenä olevan puitesopimuksen 4 lausekkeen 1 kohdassa tarkoitettua jäsenvaltioiden myöntämää suotuisampaa suojelua, ja jos tähän kysymykseen vastataan myöntävästi, voiko tällä seikalla olla vaikutusta työtuomioistuimen ennakkoratkaisukysymykseen annettavaan vastaukseen. Vastauksessaan 12.7.2012 *Suomi* katsoi, että sillä, merkitsevätkö hoitova-

paat, joilla pääasioiden kantajat olivat, puitesopimuksen 4 lausekkeen 1 kohdassa tarkoitettua suotuisampaa suojelua, ei ole merkitystä ennakkoratkaisukysymykseen annettavan vastauksen kannalta.

4. Asia C-521/11, *Amazon.com International Sales e.a.*

Ennakkoratkaisupyynnön kohde: Tietoyhteiskunnan tekijänoikeusdirektiivi 2001/29/EY – Kappaleen valmistaminen yksityiseen käyttöön – Sopiva hyvitys

Asian käsittely: Itävallan tuomioistuin on esittänyt unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisupyynnön asiassa, joka koskee direktiivin 2001/29/EY tulkintaa. Direktiivin pääsäännön mukaan tekijänoikeuden haltijoilla on yksinoikeus valmistaa kappaleita teoksista. Poikkeuksena tästä jäsenvaltiot voivat säätää luonnollisille henkilöille oikeuden valmistaa kappaleita yksityiseen käyttöön edellyttäen, että oikeudenhaltijat saavat sopivan hyvityksen. Kansallisen tuomioistuimen ennakkoratkaisukysymyksillä pyritään selvittämään, miten tätä poikkeusta ja erityisesti sopivan hyvityksen käsitettä tulisi tulkita.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (31.1.2012), että sellainen järjestelmä, jossa direktiivin 5 artiklan 2 kohdan mukainen sopiva hyvitys on mahdollista saada yksinomaan yhteisvalvontajärjestön välityksellä, ja jossa yksityistä kopiointia koskeva maksu peritään erotuksetta kaikista järjestelmän piiriin kuuluvista kappaleen valmistamiseen tarkoitetuista välineistä, kun laitteen käyttäjän on kuitenkin mahdollista saada maksu yhteisvalvontajärjestöltä palautuksena tietyissä tapauksissa, on direktiivin mukainen. Palautusmahdollisuus olisi perusteltua ulottaa kattamaan vientitilanteiden lisäksi kaikki ne tilanteet, joissa yksityistä kopiointia koskevan maksun piiriin kuuluva ja yksityiseen kappaleen valmistamiseen soveltuva laite tulee ammattimaiseen käyttöön. Unionin oikeus ei ole esteenä järjestelmälle, jossa yhteisvalvontajärjestö maksaa puolet sopivan hyvityksen rahoittamiseksi kerättävistä maksuista saatavista tuotoista yhteiskunnallisille ja kulttuurialan laitoksille ja puolet suoraan oikeudenhaltijoille. Direktiivin säännöksistä ei voida katsoa johtuvan velvollisuutta olla perimättä yksityistä kopiointia koskevaa maksua, joka muutoin vastaa direktiivin vaatimuksia, vaikka tällainen maksu olisi jo maksettu toisessa jäsenvaltiossa. Direktiivin säännökset eivät toisaalta estä sitä, että jäsenvaltiossa otetaan huomioon toisessa jäsenvaltiossa suoritettu maksu.

5. Yhdistetyt asiat C-523/11, *Prinz* ja C-585/11, *Seeberger*

Ennakkoratkaisupyynnön kohde: SEUT 20 ja 21 artikla (unionin kansalaisten vapaa liikkuvuus) - Opintotuki – Asuinpaikka – Kolmen vuoden yhtäjaksoinen oleskelu ennen ulkomailla opiskelua

Asian käsittely: Kaksi saksalaista tuomioistuinta on esittänyt unionin tuomioistuimelle samansisältöiset ennakkoratkaisupyynnöt, jotka koskevat SEUT 20 ja 21 artiklan tulkintaa. Ennakkoratkaisukysymyksillään kansalliset tuomioistuimet pyrkivät selvittämään, onko unionin oikeus esteenä sellaiselle kansalliselle säännöstölle, jonka mukaan opintotuen saaminen toisessa jäsenvaltiossa suoritettaviin opintoihin evätään yksinomaan siitä syystä, että opiskelijalla ei opintojen alkaessa ole ollut vakinaista asuinpaikkaa tuen myöntävässä jäsenvaltiossa vähintään kolmea vuotta. Kansalliset tuomioistuimet tiedustelevat, rajoittaako Saksa kolmen vuoden asumista koskevalla edellytyksellä perusteettomasti omien kansalaistensa oikeutta liikkua ja oleskella vapaasti toisten jäsenvaltioiden alueella. Unionin tuomioistuin on 18.9.2012 annetulla määräyksellään yhdistänyt asiat suullista käsitelyä sekä tuomion antamista varten.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (23.1.2012 asiassa C-523/11, *Prinz* ja 4.4.2012 asiassa C-585/11, *Seeberger*) sekä asioissa järjestetyssä suullisessa käsittelyssä (29.11.2012), että vaikka asumista koskevan edellytyksen voidaan periaatteessa katsoa rajoittavan unionin kansalaisten vapaata liikkuvuutta, on kyseessä olevan kaltainen asumisedellytys kuitenkin perusteltavissa yleistä etua koskevista pakottavista syistä. Edellytys täyttää myös suhteellisuusperiaatteen mukaiset vaatimukset. Se ei ylitä sitä, mikä on tarpeen hyväksyttävän tavoitteen saavuttamiseksi, eli sen varmistamiseksi, että tukea saavat opiskelijat ovat integroituneet tukea maksavan jä-

senvaltion yhteiskuntaan. Lisäksi yksiselitteisesti määritelty asumisedellytys takaa oikeusvarmuuden ja avoimuuden korkean tason myönnettäessä opintotukea toisessa jäsenvaltiossa tapahtuvaa opiskelua varten.

6. Asia C-622/11, *Pactor Vastgoed*

Ennakkoratkaisupyyntö **kohte:** Kuudes arvonlisäverodirektiivi 77/388/ETY - Arvonlisäverotus – Arvonlisäveron vähennys – Vähennetyt veron oikaiseminen – Kiinteän omaisuuden luovutus

Asian käsittely: Alankomaalainen tuomioistuin on esittänyt unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisupyyntö, joka koskee arvonlisäveron vähennyksen oikaisua. Asia koskee tilannetta, jossa verovelvollinen oli hankkinut luovuttajalta kiinteää omaisuutta, ja jossa luovuttaja oli vähentänyt luovutuksen yhteydessä häneltä laskutetun arvonlisäveron. Kansallinen veroviranomainen kuitenkin katsoi, että luovutuksen olisi tullut tapahtua kansallisen lainsäädännön mukaan verosta vapautettuna, ja määräsi luovutuksensaajan suorittamaan luovuttajan vähentämän arvonlisäveron määrää vastaavan määrän. Kansallinen tuomioistuin haluaa selvittää, salliiko kuudes arvonlisäverodirektiivi 77/388/ETY sen, että alun perin tehty arvonlisäveron vähennys oikaistaan direktiivin 20 artiklan mukaisesti siten, että vähennetty määrä kannetaan muulta kuin vähennyksen aiemmin tehneeltä verovelvolliselta, erityisesti siltä, jolle kyseinen verovelvollinen on luovuttanut hyödykkeen.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (28.3.2012), että direktiivi sallii sen, että kun alun perin tehty arvonlisäveron vähennys oikaistaan direktiivin 20 artiklan mukaisesti, vähennetty määrä kannetaan muulta kuin vähennyksen aiemmin tehneeltä verovelvolliselta. Jäsenvaltioilla on laaja harkintavalta sen suhteen, miten oikaisu käytännössä toteutetaan ja kenelle oikaisuvaatimus kohdistetaan. Lisäksi tulkinta, jonka mukaan luovutuksensaajaa ei voitaisi määrätä oikaisuvelvolliseksi, aiheuttaisi erityisesti kiinteistöjen luovutustilanteissa yrityksille oikeudellista epävarmuutta ja estäisi oikaisumenettelyssä perusteettoman hyödyn poistamisen.

7. Asia C-628/11, *International Jet Management*

Ennakkoratkaisupyyntö **kohte:** SEUT 18 artikla (kansalaisuuteen perustuvan syrjinnän kielto) - Lentoliikenne - Tilauslentoliikenteen harjoittaminen - Lennot kolmansista maista jäsenvaltion alueelle - Saapumislupa - Unionin oikeuden soveltamisala

Asian käsittely: Saksalainen tuomioistuin on esittänyt unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisupyyntö, joka koskee SEUT 18 artiklan soveltamista ja tulkintaa tilanteessa, jossa unionin lentoliikenteenharjoittaja harjoittaa ei-säännöllistä eli tilauslentoliikennettä kolmansista maista jäsenvaltioiden alueelle. Kolmella ennakkoratkaisukysymyksellään kansallinen tuomioistuin pyrkii selvittämään ensinnä, soveltuuko SEUT 18 artikla tilanteeseen, jossa jäsenvaltio vaatii saapumislupaa toisessa jäsenvaltiossa liikenneluvan saaneelta lentoliikenteenharjoittajalta tämän suorittaessa tilauslennon kolmannesta maasta kyseisen jäsenvaltion alueelle. Mikäli ensimmäiseen kysymykseen vastataan myöntävästi, kansallinen tuomioistuin kysyy, rikotaanko SEUT 18 artiklan syrjintäkieltoa kansallisen lain säännöksellä, jonka mukaan saapumisluvan hankkimista edellytetään ainoastaan niiltä unionin lentoliikenteen harjoittajilta, jotka ovat saaneet liikenneluvan jossakin toisessa jäsenvaltiossa. Kolmanneksi kansallinen tuomioistuin tiedustelee, että mikäli SEUT 18 artikla soveltuu, mutta lupavaatimusta sinänsä ei kuitenkaan pidetä syrjivänä, voidaanko saapumisluvan myöntämiselle asettaa syrjintäkieltoa rikkomatta edellytykseksi se, että lentoliikenteen harjoittaja osoittaa, etteivät kyseisessä jäsenvaltiossa liikenneluvan saaneet lentoliikenteen harjoittajat ole kiinnostuneita suorittamaan kyseistä lentoa.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (3.4.2012) ensimmäisen kysymyksen osalta, että unionin lentoliikenteen harjoittajien harjoittama, kolmansista maista jäsenvaltioihin suuntautuva ei-säännöllinen lentoliikenne kuuluu unionin oikeuden soveltamisalaan. Näin ollen SEUT 18 artiklan mukainen kansalaisuuteen perustuvan syrjinnän kielto soveltuu pääasiassa esillä olevan kaltaisiin tilanteisiin. Toisen kysymyksen osalta *Suomi* katsoi, että lupavaatimus, jonka mukaan saapumislupaa edellytetään ainoastaan niiltä kolmansista maista tietyn jäsenvaltion alueelle lentäviltä lentoliikenteen harjoittajilta, jotka ovat saaneet liikenneluvan jossakin toisessa jäsen-

valtiossa, on SEUT 18 artiklan vastainen. Ottaen huomioon toiseen kysymykseen annettava vastaus Suomi katsoi, ettei kolmanteen ennakkoratkaisukysymykseen ole tarpeen vastata.

8. Asia C-6/12, P Oy

Ennakkoratkaisupyyntö **kohte:** SEUT 107 artikla (valtiontuki) – Tuloverotus – Tappioiden vähentämisoikeus omistajanvaihdostilanteessa – Tuen käsite

Asian käsittely: Suomen korkein hallinto-oikeus on tehnyt unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisupyyntöön koskien tuloverolain mukaista tappioiden vähentämisoikeutta omistajanvaihdostilanteessa. Pääasiassa on kyse siitä, onko yhteisölle tai yhtymälle, jonka osakkeista tai osuuksista yli puolet on vaihtanut omistajaa, tuloverolain perusteella erityisestä syystä myönnettävä oikeus tappioiden vähentämiseen EUT-sopimuksessa tarkoitettua valtiontukea. Jos kyseinen oikeus katsottaisiin tueksi, asiassa on kyse myös siitä, voidaanko järjestelmää pitää voimassa olevana tukiohjelmalla.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (8.5.2012) ja asiassa järjestetyssä suullisessa käsittelyssä (22.11.2012), ettei tuloverolain mukaista erityistä tappioiden vähentämisoikeutta omistajanvaihdostilanteissa voida katsoa valtiontueksi. SEUT 107 artiklan valikoivuutta koskeva edellytys ei ole esteenä tappioiden vähentämisoikeutta omistajanvaihdostilanteissa koskevalle järjestelmälle. Toissijaisesti Suomi katsoi, että mikäli tuloverolain tappioiden vähentämisoikeutta omistajanvaihdostilanteissa koskeva järjestelmä katsotaan valtiontueksi, kyseistä järjestelmää on pidettävä jo voimassa olevana tukiohjelmalla.

9. Asia C-109/12, Laboratoires Lyocentre

Ennakkoratkaisupyyntö **kohte:** Ihmisille tarkoitettuja lääkkeitä koskeva direktiivi 2001/83/EY ja lääkinnällisiä laitteita annettu direktiivi 93/42/ETY – CE-merkinnällä varustetun lääkinnällisen laitteen luokittelu lääkkeeksi – Tavaroiden vapaa liikkuvuus

Asian käsittely: Suomen korkein hallinto-oikeus on esittänyt unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisupyyntö, joka koskee lääkedirektiivin 2001/83/EY ja laitedirektiivin 93/42/ETY tulkintaa. Kolmella ennakkoratkaisukysymyksellään KHO pyrkii selvittämään ensinnä, onko se, että valmiste on yhdessä jäsenvaltiossa katsottu olevan laitedirektiivin mukainen CE-merkinnällä varustettu lääkinnällinen laite, esteenä sille, että toisen jäsenvaltion toimivaltainen viranomais määrittelee kyseisen valmisteon lääkkeeksi. Mikäli ensimmäiseen kysymykseen vastataan kieltävästi, KHO kysyy toiseksi, voidaanko valmiste luokitella lääkkeeksi yksinomaan lääkedirektiivissä säädettyä menettelyä noudattaen, vai onko ennen valmisteon lääkkeeksi määrittelyä noudatettava laitedirektiivin 8 artiklan suojalausekemenettelyä tai 18 artiklan säännöksiä koskien perusteettomasti kiinnitettyä CE-merkintää. Kolmanneksi KHO tiedustelee, asettaako lääkedirektiivi, laitedirektiivi tai unionin oikeus ylipäänsä esteitä sille, että saman jäsenvaltion markkinoilla on saman ainesosan sisältäviä valmisteita samanlaisin vaikutustavoin yhtäältä lääkedirektiivin mukaisena myyntilupaa edellyttävänä lääkkeenä ja toisaalta laitedirektiivin mukaisena lääkinnällisenä laitteena.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (7.6.2012) ettei se, että valmisteon on yhdessä jäsenvaltiossa katsottu olevan lääkinnällinen laite, ja että siihen on tässä jäsenvaltiossa kiinnitetty CE-merkintä, ole esteenä sille, että toisen jäsenvaltion viranomais määrittelee kyseisen valmisteon lääkedirektiivin mukaiseksi lääkkeeksi. Toisen kysymyksen osalta Suomi katsoi, että laitedirektiivin mukaisella CE-merkinnällä varustettu valmiste, jota jäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen mukaan ei voida pitää laitedirektiivissä tarkoitettuna lääkinnällisenä laitteena, voidaan luokitella lääkkeeksi yksinomaan lääkedirektiivin perusteella. Luokittelupäätöksestä tulee kuitenkin ilmoittaa komissiolle laitedirektiivin 8 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua menettelyä noudattaen. Kolmannen kysymyksen osalta Suomi katsoi, että unionin oikeus ei aseta esteitä sille, että saman jäsenvaltion markkinoilla on saman ainesosan sisältäviä valmisteita samanlaisin vaikutustavoin yhtäältä lääkedirektiivin mukaisena lääkkeenä ja toisaalta laitedirektiivin mukaisena lääkinnällisenä laitteena.

10. Asia C-139/12, *Caixa d'Estalvis i Pensions de Barcelona*

Ennakkoratkaisupyynnön kohde: Arvonlisäverotus – Kuudes arvonlisäverodirektiivi 77/388/ETY – Verovapautukset – Arvopaperi, joka antaa haltijalleen laillisen tai tosiasiallisen omistus- tai hallintaoikeuden kiinteään omaisuuteen

Asian käsittely: Espanjalainen tuomioistuin on tehnyt unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisupyynnön, joka koskee arvonlisäveron kantamista arvopapereista, jotka antavat haltijalleen laillisen tai tosiasiallisen omistus- tai hallintaoikeuden kiinteään omaisuuteen. Tuomioistuin haluaa selvittää, velvoittaako kuudennen arvonlisäverodirektiivin 13 artiklan B kohdan d alakohdan 5 alakohta kantamaan arvonlisäveroa poikkeuksetta liiketoimista, joilla arvonlisäverovelvollinen myy osakkeita, joilla hankitaan omistusoikeus kiinteistöihin.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (5.7.2012), että direktiivin 13 artiklan B kohdan d alakohdan 5 alakohdassa ei veloiteta kantamaan arvonlisäveroa, kun arvonlisäverovelvollinen myy osakkeita, joilla hankitaan omistusoikeus kiinteistöihin. Kyseisessä säännöksessä määritetään ainoastaan se, milloin arvopaperin luovutukseen sovelletaan arvopapereita ja milloin kiinteistönluovutuksia koskevia verovapaussäännöksiä. Direktiivin kiinteistönluovutusten verovapautuksia koskevan 13 artiklan B kohdan g ja h alakohdan mukaan verosta on vapautettava myös sellaisten osakkeiden luovutus, jotka antavat haltijalleen laillisen tai tosiasiallisen omistus- tai hallintaoikeuden kiinteään omaisuuteen tai sen osaan.

11. Asia C-190/12, *Emerging Markets Series of DFA Investment Trust Company*

Ennakkoratkaisupyynnön kohde: Verotus – Osinkotulot – Kolmansissa maissa sijaitsevat sijoitusrahastot – Pääomien vapaa liikkuvuus – SEUT 63 ja 65 artikla

Asian käsittely: Puolalainen tuomioistuin on tehnyt unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisupyynnön, joka koskee veron kantamista sellaisista osinkotuloista Puolassa, joita Yhdysvalloissa sijaitseva sijoitusrahasto on saanut puolalaiselta yhtiöltä. Kansallinen tuomioistuin haluaa ennakkoratkaisupyynnöllään selvittää, onko pääomien vapaan liikkuvuus esteenä sellaiselle lainsäädännölle, jonka mukaan kolmansissa maissa sijaitseville sijoitusrahastoille maksettavaan osinkoon kohdistuu lähdeverotus, kun taas unionin jäsenvaltiossa sijaitsevalle sijoitusrahastolle maksetut osingot on vapautettu verosta.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (10.8.2012), että sellaisten rahastojen, joiden kotipaikka on unionin ulkopuolisessa valtiossa, ja rahastojen, joiden kotipaikka on Euroopan unionin jäsenvaltiossa, erilaista kohtelua voidaan pitää lähtökohtaisesti oikeutettuna SEUT 65 artiklan 1 kohdan a alakohta luettuna yhdessä SEUT 65 artiklan 3 kohdan kanssa, sillä kyseiset sijoitusrahastot eivät ole objektiivisesti arvioituna suoraan toisiinsa rinnastettavia. Siltä osin kuin kolmansiin maihin sijoittautuneet sijoitusrahastot ovat rinnastettavissa jäsenvaltioihin sijoittautuneisiin sijoitusrahastoihin, voi jäsenvaltio asettaa verovapauden edellytykseksi sen, että sen ja kolmannen valtion välillä on voimassa riittävät tietojenvaihtovelvoitteet.

12. Asia C-276/12, *Sabou*

Ennakkoratkaisupyynnön kohde: Direktiivi 77/799/ETY – Jäsenvaltioiden välinen virka-apu verotuksen alalla – Tietopyyntö toisen jäsenvaltion viranomaisille – Verovelvollisen oikeus osallistua tietopyynnön valmisteluun ja sen perusteella toteutettavaan todistajan kuulemiseen

Asian käsittely: Tšekkiläinen tuomioistuin on esittänyt unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisupyynnön koskien jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten keskinäisestä avusta välittömien verojen alalla annetun neuvoston direktiivin 77/799/ETY tulkintaa. Direktiivissä säädetään jäsenvaltioiden veroviranomaisten yhteistyöstä

niiden vaihtaessa tietoja tulo- ja varallisuusverojen asianmukaiseksi määrittämiseksi. Ennakkoratkaisukysymykset koskevat verovelvollisen oikeuksia, sovellettavien menettelyjen määräytymistä sekä vastauksen vähimmäissisältöä.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (21.9.2012), että direktiivissä ei säädetä verovelvollisen oikeuksista, vaan oikeudet määräytyvät kunkin jäsenvaltion kansallisen lainsäädännön mukaisten menettelysääntöjen perusteella. Näin ollen esimerkiksi se, onko verovelvollisella oikeus osallistua tietopyynnön nojalla järjestettävään todistajankuulemiseen, määräytyy pyynnön vastaanottaneen jäsenvaltion lainsäädännön perusteella. Vastauksen vähimmäissisällön osalta *Suomi* katsoi, että tiedot tulee yksilöidä sillä tarkkuudella, että niiden paikkansapitävyys on mahdollista luotettavasti näyttää toteen. Verovelvollisella on oikeus kyseenalaistaa direktiivin nojalla toimitettujen tietojen oikeellisuus vastaavalla tavalla kuin muidenkin veroviranomaisen päätöksen pohjana olevien tietojen oikeellisuus.

13. Asia C-321/12, Van der Helder ja Farrington

Ennakkoratkaisupyynnön kohde: Sosiaaliturva-asetus (ETY) N:o 1408/71 – Vastuu eläkeläisen sairaanhoidon kustannuksista – Lainsäädäntö, jonka alainen henkilö on ollut pisimmän ajan

Asian käsittely: Alankomaalainen tuomioistuin on tehnyt unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisupyynnön koskien sosiaaliturva-asetuksen (ETY) N:o 1408/71 28 artiklan tulkintaa. Kyseisen artikla koskee tilannetta, jossa eläkkeellä oleva henkilö saa eläkettä useasta jäsenvaltiosta mutta ei nykyisestä asuinvaltiostaan. Tällöin sairaanhoidon kustannuksista vastaa se jäsenvaltio, jonka lainsäädännön alainen hän on pisimpään ollut. Kansallinen tuomioistuin tiedustelee, tarkoitetaanko kyseisessä kohdassa sairaus- ja äitiysetuuksia koskevaa lainsäädäntöä, eläke-etuuksia koskevaa lainsäädäntöä vai asetuksen II osan lainvalintasäännösten nojalla sovellettavaa lainsäädäntöä.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (15.10.2012), että sosiaaliturva-asetuksen tarkoituksen mukaista olisi, että asetuksen 28 artiklassa tarkoitettussa tilanteessa sairausetuuksien kustannuksista vastaisi se jäsenvaltio, jossa henkilö on tehnyt suurimman osan työraastaan. Näin ollen kyseisessä artiklassa on tarkoitettu viitata lainsäädäntöön, jonka alaisuudessa henkilölle on kertynyt eniten eläkkeeseen oikeuttavia työskentely-, vakuutus- tai maksukausia. Huomioon on kuitenkin otettava vain ne kaudet, jotka ovat kertyneet silloin, kun henkilö on asetuksen II osaston lainvalintasäännösten nojalla ollut kyseisen lainsäädännön alainen.

2.2 SUOMEA VASTAAN NOSTETUT KANTEET

Tämä jakso koskee SEUT 258 artiklaan perustuvia, jäsenyysvelvoitteiden laiminlyöntiä koskevia rikkomuskanteita, jotka komissio on nostanut Suomea vastaan. Jaksossa 2.2.1 esitetään asiat, joissa on kertomuskaudella annettu tuomio. Jaksossa 2.2.2 esitellään kirjallisessa tai suullisessa vaiheessa oleva asia, jossa on tehty toimenpiteitä vuoden 2012 aikana.

Euroopan komissio voi **SEUT 258 artiklan** perusteella nostaa jäsenvaltiota vastaan jäsenyysvelvoitteiden laiminlyöntiä koskevan **rikkomuskanteen** unionin tuomioistuimessa, jos se katsoo, että jäsenvaltio on jättänyt täyttämättä sille unionin oikeuden mukaan kuuluvan velvollisuuden. Kanteen nostamista edeltävät aina komission jäsenvaltiolle antama virallinen huomautus ja perusteltu lausunto.

2.2.1 Tuomiot

1. Asia C-342/10, komissio vastaan Suomi

Kanteen kohde: SEUT 63 artikla ja ETA-sopimuksen 40 artikla (pääomien vapaa liikkuvuus) – Ulkomaisten eläkerahastojen Suomesta saamien osinkojen verotus

Asian käsittely: *Komissio* katsoi kanteessaan (7.7.2010), että Suomi rikkoo pääomien vapaata liikkuvuutta koskevia määräyksiä, koska ulkomaisille eläkerahastoille maksettuja osinkoja verotetaan syrjivästi. Komission mukaan ulkomaisten eläkerahastojen Suomesta saamia osinkoja verotetaan ankarammin kuin kotimaisten eläkerahastojen saamia osinkoja pääasiallisesti siitä syystä, että ulkomaisilla eläkerahastoilla ei ole oikeutta vastaaviin vähennyksiin kuin kotimaisilla eläkerahastoilla.

Suomi kiisti komission kanteen vastineessaan (22.9.2010), vastaajan vastauksessaan (24.2.2011) sekä asiassa järjestetyssä suullisessa käsittelyssä (10.5.2012). *Suomi* katsoi, ettei ulkomaisten eläkerahastojen Suomesta saamia osinkoja veroteta syrjivästi. Siltä osin kuin ulkomaisia ja kotimaisia eläkerahastoja kohdellaan eri tavoin, erilainen kohtelu on SEUT 65 artiklan perusteella sallittua. Suomesta osinkotuloja saavat ulkomaiset eläkerahastot eivät ole komission tarkoittamien vähennysten osalta tilanteessa, joka olisi objektiivisesti arvioiden rinnastettavissa Suomessa yleisesti verovelvollisten eläkerahastojen tilanteeseen. Joka tapauksessa mahdollinen pääomien vapaan liikkuvuuden rajoitus on oikeutettavissa yleistä etua koskevilla pakottavilla syillä, jotka koskevat Suomen verojärjestelmän johdonmukaisuutta.

Julkisasiamiehen ratkaisuehdotus: *Julkisasiamies Sharpston* antoi ratkaisuehdotuksensa 19.7.2012.

Suomi esitti 3.9.2012 pyynnön suullisen käsittelyn aloittamisesta uudelleen unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 61 artiklan mukaisesti ratkaisuehdotukseen sisältyneiden Suomen lainsäädännön kuvausta koskevien virheellisyyksien perusteella.

Tuomio: *Unionin tuomioistuin* hyväksyi kanteen 8.11.2012 antamallaan tuomiolla. Tuomioistuin katsoi, että *Suomi* kohtelee ulkomaisille eläkerahastoille maksettuja osinkoja epäedullisemmin kuin kotimaisille eläkerahastoille maksettuja osinkoja. Tämä epäedullinen kohtelu johtuu tuomioistuimen mukaan siitä, että ulkomaalaisilla eläkerahastoilla ei ole oikeutta tehdä verotuksessa vastaavia vähennyksiä kuin kotimaisilla eläkerahastoilla, joka johtaa siihen, että käytännössä vain ulkomaisten eläkerahastojen saamista osingoista kannetaan veroa. Koska ulkomaiset eläkerahastot ovat rinnastettavissa tilanteessa kotimaisten eläkerahastojen kanssa, tuomioistuin

katsoi ulkomaisten eläkerahastojen osinkotulojen epäedullisen kohtelun olevan pääomien vapaan liikkuvuuden vastaista.

2.2.2 Kirjallisessa tai suullisessa vaiheessa olevat asiat

1. Asia C-74/11, komissio vastaan Suomi

Kanteen kohde: Arvonlisäverodirektiivi 2006/112/EY – Ryhmärekisteröinti – Muiden kuin verovelvollisten oikeus liittyä arvonlisäveroryhmään – Ryhmärekisteröintijärjestelmän rajoittaminen tiettyihin toimialoihin

Asian käsittely: Ryhmärekisteröinti tarkoittaa, että yhden jäsenvaltion alueelle sijoittautuneita henkilöitä, jotka ovat oikeudellisesti itsenäisiä, mutta joilla on läheiset rahoitukselliset, taloudelliset ja hallinnolliset suhteet toisiinsa, käsitellään yhtenä verovelvollisena. *Komissio* katsoo kanteessaan (17.2.2011), että Suomen arvonlisäverolain ryhmärekisteröintiä koskevat säännökset ovat arvonlisäverodirektiivin 9 ja 11 artiklan vastaisia ensinnä, koska niissä sallitaan muiden kuin verovelvollisten liittyminen verovelvollisuusryhmään ja toiseksi, koska niissä rajoitetaan kyseinen ryhmärekisteröintijärjestelmä koskemaan ainoastaan rahoitus- ja vakuutuspalvelujen tarjoajia.

Suomi kiisti komission kanteen vastineessaan (12.4.2011), vastaajan vastauksessaan (8.9.2011) ja asiassa järjestetyssä suullisessa käsittelyssä (6.9.2012). *Suomi* katsoi, että ryhmään voi kuulua myös ei-verovelvollisia henkilöitä, koska verovelvollisella voi normaalistikin olla sekä arvonlisäveron alaista toimintaa että muita toimintoja. Yksittäisten toimijoiden tarkastelun sijaan olennaista on, että ryhmä muodostaa hallinnollisen ja rahoituksellisen kokonaisuuden, koska arvonlisäverotus ei tällöin vaikuta tapaan, jolla toiminnat on edullisinta organisoida. *Suomi* katsoi myös, että direktiivin 11 artiklan sanamuodosta tai tarkoituksesta ei seuraa, että ryhmärekisteröinnin olisi oltava mahdollinen kaikilla aloilla, jos se otetaan käyttöön. Ryhmärekisteröinnin käyttöönotto on jäsenvaltiolle direktiivissä säädetty mahdollisuus, jota jäsenvaltio voi soveltaa suppeasti tai laajasti edellyttäen, että verotuksen neutraalisuus ei vaarannu.

2. Asia C-309/11, komissio vastaan Suomi

Kanteen kohde: Arvonlisäverodirektiivi 2006/112/EY – Matkatoimistoihin sovellettava erityisjärjestelmä – Soveltaminen myös muihin kuin suoraan matkustajalle myytäviin palveluihin

Asian käsittely: *Komissio* katsoo kanteessaan, että *Suomi* rikkoo direktiivin 2006/112/EY 306–310 artiklan mukaista matkatoimistojen erityisjärjestelmää, koska Suomessa erityisjärjestelmää sovelletaan myös silloin, kun matkapalvelu myydään muulle taholle kuin matkustajalle (asiakaslähtöinen tulkinta). Komission mukaan matkatoimistojen erityisjärjestelmää sovelletaan ainoastaan matkailupalveluihin, jotka matkatoimisto suorittaa suoraan loppukäyttäjille (matkustajalähtöinen tulkinta). *Komissio* on nostanut samalla perusteella kanteen myös kahdeksaa muuta jäsenvaltiota vastaan. *Komissio* katsoo erityisesti, että erityisjärjestelmää ei tule soveltaa silloin, kun matkatoimisto myy matkailupalvelun toiselle matkatoimistolle edelleenmyyntiä varten.

Suomi kiisti komission kanteen vastineessaan (1.9.2011) ja vastaajan vastauksessaan (22.12.2011). *Suomi* katsoi, että komission kanteen perustuu vain direktiivin eräiden kieliversioiden sanamuotoon. Tilanteessa, jossa direktiivin eri kieliversiot poikkeavat toisistaan, säännöksiä tulee Suomen näkemyksen mukaan tulkita direktiivin ja erityisjärjestelmän tavoitteiden mukaisesti. Asiassa on kiistatonta, että asiakaslähtöinen tulkinta toteuttaa paremmin matkatoimistojen erityisjärjestelmän tavoitteet, joita ovat verotuksen yksinkertaistaminen ja verotulojen kohdentuminen siihen jäsenvaltioon, jossa palvelu tosiasiallisesti suoritetaan. *Suomi* ilmoitti tuomioistuimelle (13.4.2012), ettei sillä ole huomautettavaa väliintulokirjelmiin.

2.3 VALITUSASIAT

Seuraava jakso koskee valituksia, jotka on tehty unionin yleisen tuomioistuimen ratkaisusta. Kertomuskauden aikana ei ole annettu yhtään tuomiota tai ratkaisuehdotusta valitusasioissa, joissa Suomi olisi osallistunut asian käsittelyyn jo unionin yleisessä tuomioistuimessa. Kirjallisessa vaiheessa on yksi valitusasia, joka esitellään jaksossa 2.3.1.

Unionin yleisen tuomioistuimen antamiin tuomioihin voidaan **hakea muutosta** unionin tuomioistuimelta oikeuskysymysten osalta. Valittajina voivat olla asian kokonaan tai osittain hävinneet osapuolet ja eräin edellytyksin myös muut tahot. Samassa asiassa ensimmäisessä oikeusasteessa väliintulijana olleet tahot ovat asian osapuolia myös valitusvaiheessa.

2.3.1 Kirjallisessa tai suullisessa vaiheessa olevat asiat

1. Yhdistetyt asiat C-514/11 P, LPN vastaan komissio ja C-605/11 P, Suomi vastaan komissio

Valituksen kohde: Unionin yleisen tuomioistuimen asiassa T-29/08, *LPN vastaan komissio*, antama tuomio – Avoimuusasetus (EY) N:o 1049/2001 – Århus-asetus (EY) N:o 1367/2006 – Asiakirjajulkisuus – Ympäristötieto – Tutkintatoimien tarkoituksen suoja – Ylivoimainen yleinen etu

Asian käsittely: *Suomi* on 25.11.2011 tehnyt valituksen unionin yleisen tuomioistuimen asiassa T-29/08, *LPN vastaan komissio*, antamasta tuomiosta. Asia koskee erityisesti avoimuusasetuksen 4 artiklan 2 kohdan mukaisien tutkintatoimien tarkoitusten suojaan koskevan poikkeuksen soveltamista. *Suomi* katsoi valituksessaan, että unionin yleisen tuomioistuimen tuomio on asetuksen vastainen, koska siinä on hyväksytty yleinen oletama, jonka mukaan toimielin voi olla luovuttamatta jäsenyyssvelvoitteiden rikkomista koskevan menettelyn asiakirjoja pyytäjille tutkimatta asiakirjoja konkreettisesti ja asiakirjakohtaisesti. *Suomi* katsoi myös, että unionin yleinen tuomioistuin arvioi tuomiossaan ylivoimaisen yleisen edun olemassaoloa virheellisesti.

Saksa asettui väliintulokirjelmässään (26.9.2012) tukemaan komissiota ja vaati valitusten hylkäämistä. Väliintulokirjelmää koskevissa kirjallisissa huomautuksissaan (5.11.2012) *Suomi* kiisti Saksan esittämät väitteet ja katsoi, että väliintulokirjelmässä ei esitetä mitään sellaista, mikä vaikuttaisi Suomen valituskirjelmässä esitettyihin vaatimuksiin ja niiden perusteluihin. Kirjallisissa huomautuksissa käsiteltiin etenkin niitä Saksan väitteitä, jotka liittyvät yleisiä oletamia koskevaan oikeuskäytäntöön, Århus-asetuksen tulkintaan sekä rikkomusmenettelyn asiakirjojen luonteeseen ja asiakirjajulkisuudesta rikkomusmenettelyn kululle aiheutuvaan haittaan.

2.4 VÄLIINTULOT

Tässä jaksossa esitellään ne unionin tuomioistuimessa ja unionin yleisessä tuomioistuimessa nostetut suorat kanteet, joissa Suomi on väliintulijana asettunut tukemaan toista asian osapuolista. Näihin kuuluu sekä muita jäsenvaltioita vastaan nostettuja rikkomuskanteita että unionin säädöksiä koskevia kumoamiskanteita. Jaksossa 2.4.1 esitellään asiat, joissa on kertomuskautena annettu tuomio tai määräys, jaksossa 2.4.2 ne asiat, joissa on annettu julkisasiamiehen ratkaisuehdotus ja jaksossa 2.4.3 kirjallisessa tai suullisessa vaiheessa olevat asiat.

Jäsenvaltio voi aina tehdä **väliintulon** unionin tuomioistuimessa tai unionin yleisessä tuomioistuimessa vireillä olevassa suorassa kanneasiassa. Jäsenvaltio voi tehdä väliintulon esimerkiksi komission toista jäsenvaltiota vastaan käynnistämässä SEUT 258 artiklan mukaisessa kanneasiassa tai jäsenvaltion tai yksityisen tahon komissiota vastaan nostamassa SEUT 263 artiklan mukaisessa kumoamiskanteessa. Myös valitusasioissa on mahdollista tehdä väliintulo. Jäsenvaltion tulee väliintulollaan aina tukea jotakin asian osapuolista.

2.4.1 Tuomiot ja määräykset

1. Asia T-59/09, *Saksa vastaan komissio*

Kanteen kohde: Avoimuusasetuksen (EY) N:o 1049/2001 4 artiklan 5 kohta – Asiakirjajulkisuus – Jäsenvaltion oikeus kieltää komission hallussa olevan asiakirjan luovuttaminen

Asian käsittely: *Saksa* vaati kanteessaan (11.2.2009) unionin yleistä tuomioistuinta kumoamaan komission päätöksen, jolla komissio antoi Saksan esittämästä vastalauseesta huolimatta yksityisille kolmansille oikeuden tutustua Saksan viranomaisilta peräisin oleviin jäsenyysselvöitteiden noudattamatta jättämistä koskevaa menettelyä koskeviin asiakirjoihin. Kantajan mukaan komissiolla ei ole oikeutta tutkia itse laajasti niitä perusteita, joiden nojalla asiakirjaan tutustuminen evätään asetuksen (EY) N:o 1049/2001 4 artiklan 1–3 kohdan perusteella, sillä yhteisöjen tuomioistuimen asiassa C-64/05 P, *Ruotsi vastaan komissio*, antaman tuomion mukaan toimitin voi sivuuttaa jäsenvaltion esittämän vastalauseen vain, mikäli vastalauseesta "ei ole mitenkään perusteltu" tai siinä "ei ole tukeuduttu" asetuksessa vahvistettuihin epäämisperusteisiin. Luettuna yhdessä EY 10 artiklan kanssa tämä tarkoittaa Saksan mukaan sitä, että epäämisperusteiden olemassaolon arviointi kuuluu normaalitapauksissa jäsenvaltioille.

Suomi katsoi komissiota tukevassa väliintulokirjelmässään (5.11.2009) ja suullisessa käsittelyssä (13.9.2011), että asetuksen 4 artiklan 5 kohdassa annetaan jäsenvaltiolle mahdollisuus vastustaa siltä peräisin olevien asiakirjojen luovuttamista vain asetuksen 4 artiklan 1–3 kohdan poikkeusten perusteella ja perustelemalla asianmukaisesti kantansa. Toimielimen tulee aina viime kädessä tutkia kyseessä oleva asiakirja ja *prima facie* arvioida, täyttävätkö jäsenvaltion esittämät perustelut paitsi muodollisesti myös sisällöllisesti edellä mainitun asianmukaisuuden vaatimuksen.

Tuomio: *Unionin yleinen tuomioistuin* hylkäsi kanteen 14.2.2012 antamallaan tuomiolla. Tuomioistuimen mukaan asetuksen 4 artiklan 5 kohdassa käyttöön otettu päätöksentekomenettely edellyttää, että kyseinen toimielin ja jäsenvaltio pitäytyvät tämän asetuksen 4 artiklan 1–3 kohdassa säädetyissä poikkeuksissa. Toimielimellä on näin ollen toimivalta varmistua siitä, että jäsenvaltion pyydetyn asiakirjan luovuttamisen vastustamisen tueksi esittämät perustelut, jolla asiakirjoihin tutustuminen evätään, eivät ole perusteettomia.

2. Asia C-38/10, *komissio vastaan Portugali*

Kanteen kohde: SEUT49 artikla (sijoittautumisvapaus) – Välitön verotus – Toteutumattomat arvonlisät – Yrityksen kotipaikan siirtäminen

Asian käsittely: *Komissio* katsoi kanteessaan (22.1.2010), että Portugali rikkoo SEUT 49 artiklassa määriteltyä sijoittautumisoikeutta lainsäädännöllään, jonka mukaan yhtiön toteutumattomat arvonlisät tulevat verotettavaksi, jos se siirtää kotipaikkansa ja tosiasiallisen hallintonsa toiseen jäsenvaltioon, kun taas vastaavat liiketoimet Portugalin alueella eivät aiheuta veroseuraamuksia.

Suomi tuki väliintulokirjelmässään (25.11.2010) Portugalia. *Suomi* katsoi ensisijaisesti, että SEUT 49 artiklaa ei sovelleta tilanteessa, jossa yhtiö siirtää kotipaikkansa toiseen jäsenvaltioon. Toissijaisesti *Suomi* katsoi, että verotuksen toimittaminen välittömästi maastapoistumisen yhteydessä on joka tapauksessa perusteltua jäsenvaltioiden välisen verotusvallan jaon turvaamiseksi. Toiseen valtioon siirrettyjen omaisuuslajien seuranta aiheuttaisi kohtuuttoman hallinnollisen taakan sekä viranomaisille että yrityksille ja lisäisi yritysten mahdollisuuksia veron kiertämiseen. *Suomi* vastasi 23.3.2012 tuomioistuimen 24.2.2012 esittämään kysymykseen, ettei sillä ole lausuttavaa kysymyksestä.

Julkisasiamiehen ratkaisuehdotus: *Julkisasiamies Mengozzi* antoi ratkaisuehdotuksensa 28.6.2012.

Tuomio: *Unionin tuomioistuin* hyväksyi kanteen 6.9.2012 antamallaan tuomiolla siltä osin kuin kyse oli yhtiölle määrättävistä veroseuraamuksista. Tuomioistuimen mukaan kyseessä on sijoittautumisoikeuden rajoitus, koska yhtiötä, joka siirtää kotipaikkansa Portugalista toiseen jäsenvaltioon, kohdellaan taloudellisesti huonommin kuin samanlaista yhtiötä, joka säilyttää toimintansa Portugalin alueella. Tuomioistuin katsoi myös asiassa C-371/10, *National Grid Indus*, antamaansa tuomioon viitaten, että rajoitusta ei voida pitää oikeutettuna, koska veron kantaminen välittömästi maastapoistumisen perusteella on suhteettoman ankara toimenpide. Siltä osin kuin kyse oli toimintansa siirtävän yhtiön yhtiömiehille aiheutuvista veroseuraamuksista, kannetta ei otettu tutkittavaksi.

3. Asia T-180/10, *Nickel Institute vastaan komissio*

Kanteen kohde: Avoimuusasetus (EY) N:o 1049/2001 – Asiakirjajulkisuus – Oikeudellisen neuvonannon suoja – Komission oikeudellisen yksikön lausunto – Ainedirektiivi 67/548/ETY

Asian käsittely: *Kantaja* vaati (16.4.2010) unionin yleistä tuomioistuinta kumoamaan komission päätöksen, jolla evättiin kantajan avoimuusasetuksen nojalla tekemä pyyntö tutustua tiettyihin asiakirjoihin, jotka koskivat ainedirektiivin muuttamista. *Komissio* vetosi päätöksessään avoimuusasetuksen 4 artiklan 2 kohdan toisen luetelmakohdan mukaiseen tuomioistuinkäsittelyyn ja oikeudellisen neuvonannon suojaan. *Komissio* on vastineissaan katsonut, että komission antamia säädöksiä koskevia komission oikeudellista neuvonantoa sisältävien asiakirjojen antamista yleisön tutustuttavaksi olisi arvioitava eri tavalla kuin neuvoston oikeudellisen yksikön lainsäädäntömenettelyä koskevien lausuntojen luovuttamista. *Komission* mukaan sen oikeudellisen yksikön komission säädösten antamista koskevat lausunnot eivät kuulu unionin tuomioistuimen yhdistetyissä asioissa C-39/05 P ja C-52/05 P, *Turco*, antamasta tuomiosta ilmenevän oletettaman piiriin. Kyseisen oletettaman mukaan avoimuusasetuksessa asetetaan lähtökohtaisesti velvollisuus ilmaista toimielimen oikeudellisen yksikön lainsäädäntömenettelyä koskevien lausuntojen sisältämät tiedot.

Suomi tuki väliintulokirjelmässään (24.11.2010) kantajaa. *Suomi* katsoi, että *Turco* -ratkaisussa hyväksytty oletettama toimielimen oikeudellisen yksikön antamien lainsäädäntömenettelyä koskevien lausuntojen julkisuudesta pätee myös silloin, kun on kyse komission antamista oikeudellisesti velvoittavista säädöksistä. *Turco* -ratkaisussa hyväksytyyn oletettaman alaan kuuluvat myös sellaiset asiassa esillä olevan kaltaiset menettelyt, joissa annetaan jäsenvaltioita sitovia ja yleisesti sovellettavia säädöksiä. Merkitystä ei tulisi antaa sille, missä muodollisessa menettelyssä säädös valmistellaan.

Unionin tuomioistuin esitti 24.11.2011 kaikille asianosaisille väliintulijat mukaan lukien kysymyksen, joka koski avoimuusasetusta koskevaa oikeuskäytäntöä ja sen merkitystä esillä olevassa asiassa. *Suomi* vastasi tuomioistuimen esittämään kysymykseen (13.12.2011) ja katsoi, että *Turco* -ratkaisussa vahvistetut periaatteet soveltuvat myös komission oikeudellisen yksikön hallinnollista menettelyä koskevaan oikeudelliseen neuvonantoon.

Määräys: *Unionin yleinen tuomioistuin* totesi 6.9.2012 antamassaan määräyksessä, että komissio oli antanut kantajalle tämän pyytämät asiakirjat, joten kanteesta oli tullut perusteeton.

4. Asia C-600/10, komissio vastaan Saksa

Kanteen kohde: SEUT 63 artikla ja ETA-sopimuksen 40 artikla (pääomien vapaa liikkuvuus) – Ulkomaisten eläkerahastojen ja -kassojen saamien osinkojen ja korkojen verotus

Asian käsittely: *Komissio* nosti unionin tuomioistuimessa kanteen Saksaa vastaan koskien ulkomaisten eläkerahastojen verotusta Saksassa. *Komissio* katsoi, että näiden eläkerahastojen Saksasta saamien osinkojen ja korkojen verotusta koskeva Saksan lainsäädäntö on SEUT ja ETA-sopimuksen pääomien vapaata liikkuvuutta koskevien määräysten vastainen, koska ulkomaisia eläkerahastoja verotetaan ankarammin kuin vastaavia Saksassa yleisesti verovelvollisia yhteisöjä.

Suomi tuki väliintulokirjelmässään (30.9.2011) Saksaa. *Suomi* katsoi, että se, että rajoitetusti verovelvolliset eläkerahastot eivät saa tehdä Saksassa vähennyksiä Saksasta saamista osinko- ja korkotuloista, ei ole ristiriidassa SEUT 63 artiklan ja ETA 40 artiklan määräysten kanssa. *Suomi* yhtyi Saksan näkemykseen siitä, että komissio ei ole osoittanut, että rajoitetusti verovelvollisten yhteisöjen saamia osinkoja ja korkoja kohdellaan verotuksessa epäedullisemmin kuin yleisesti verovelvollisten saamia vastaavia tuloja. *Suomi* katsoi, että yleisesti ja rajoitetusti verovelvollisten eläkerahastojen verokohtelua verrattaessa tulisi ottaa huomioon kaikki eläkerahastojen saamiin osinko- ja korkotuloihin Saksassa kohdistuvat verot.

Tuomio: *Unionin tuomioistuin* hylkäsi komission kanteen 22.11.2012 antamallaan tuomiolla, koska komissio ei ollut osoittanut, että rajoitetusti verovelvollisia eläkerahastoja verotettaisiin tosiasiasa ankarammin kuin yleisesti verovelvollisia eläkerahastoja.

5. Asia T-62/12, ClientEarth vastaan neuvosto

Kanteen kohde: Avoimuusasetus (EY) N:o 1049/2001 – Asiakirjajulkisuus – Neuvoston oikeuspalvelun lausunto – Oikeudellisen neuvonannon suoja

Asian käsittely: *ClientEarth* nosti unionin yleisessä tuomioistuimessa neuvostoa vastaan kanteen (9.2.2012), jossa se vaati kumoamaan neuvoston päätöksen, jolla neuvosto kieltäytyi antamasta sille neuvoston oikeudellisen yksikön avoimuusasetuksen uudelleenlaatumista koskevan lainsäädäntöhankkeen yhteydessä antamaa lausuntoa. Neuvosto perusteli kieltäytymistään asetuksen 4 artiklan oikeudellisen neuvonannon suojaa koskevalla poikkeusperusteella.

Suomi teki asiassa väliintulohakemuksen (28.5.2012) tukeakseen *ClientEarthia*.

Määräys: *Unionin yleisen tuomioistuimen* 8.10.2012 antamalla määräyksellä kante jätettiin tutkimatta.

2.4.2 Julkisasiamiehen ratkaisuehdotukset

1. Asia C-480/10, komissio vastaan Ruotsi

Kanteen kohde: Arvonlisäverodirektiivi 2006/112/EY – Ryhmäkisteröinti – Ryhmäkisteröintijärjestelmän rajoittaminen tiettyihin toimialoihin

Asian käsittely: *Komissio* katsoo kanteessaan (1.10.2010), että Ruotsin alv-säännöt ovat arvonlisäverodirektiivin 11 artiklan vastaisia siltä osin kuin niissä rajoitetaan kyseinen ryhmäkisteröintijärjestelmä koskemaan ainoastaan rahoitus- ja vakuutuspalvelujen tarjoajia. Kanteessa on tältä osin kyse samasta asiasta kuin komission Suomea vastaan nostamassa kanteessa C-74/11.

Suomi tuki väliintulokirjelmässään (19.4.2011) ja asiassa järjestetyssä suullisessa käsittelyssä (6.9.2012) Ruotsia. *Suomi* katsoi, että ryhmäkisteröintijärjestelmän soveltamisalan rajoittaminen rahoitus- ja vakuutusalaan on johdonmukaista sen periaatteen kanssa, että vapautuksia ja poikkeuksia on sovellettava rajoitetusti. Ryhmäkisteröintijärjestelmän käyttöönotto on jäsenvaltioille annettu mahdollisuus. *Suomi* korosti, että jäsenvaltio voi käyttää valintaoikeuttaan selektiivisesti, kunhan järjestelmällä ei loukata verotuksen neutraalisuuden periaatetta.

Julkisasiamiehen ratkaisuehdotus: *Julkisasiamies Jääskinen* katsoi ratkaisuehdotuksessaan 27.11.2012, että jäsenvaltio ei voi rajoittaa ryhmäkisteröintijärjestelmää ainoastaan tietyille aloille, vaan jos järjestelmä otetaan käyttöön, on sen oltava mahdollinen kaikille toimijoille.

2. Asia C-85/11, komissio vastaan Irlanti

Kanteen kohde: Arvonlisäverodirektiivi 2006/112/EY – Ryhmäkisteröinti – Muiden kuin verovelvollisten oikeus liittyä arvonlisäveroryhmään

Asian käsittely: *Komissio* katsoo kanteessaan (24.2.2011), että Irlannin arvonlisäverosäännökset ovat direktiivin 11 artiklan vastaisia siltä osin, kuin niissä sallitaan muiden kuin verovelvollisten liittyminen arvonlisäveroryhmään. Kanteessa on tältä osin kyse samasta asiasta kuin komission Suomea (C-74/11, *komissio vastaan Suomi*) ja neljää muuta jäsenvaltiota vastaan nostamissa kanteissa.

Suomi tuki väliintulokirjelmässään (29.9.2011) sekä asiassa järjestetyssä suullisessa käsittelyssä (5.9.2012) Irlantia. *Suomi* vetosi direktiivin 11 artiklan sanamuotoon, jonka mukaan ryhmä koostuu ”henkilöistä” eikä ”verovelvollisista”. *Suomi* katsoi, että ryhmäkisteröinnin tarkoituksena on mahdollistaa kaikkien sellaisten henkilöiden käsitteleminen yhtenä verovelvollisena, jotka huolimatta itsenäisyydestään ovat keskenään läheisissä rahoitussellisissa, taloudellisissa ja hallinnollisissa suhteissa. Tarkasteltaessa tällaista ryhmää kokonaisuutena merkitystä ei ole sillä, että ryhmään kuuluu myös muita kuin verovelvollisia. Mahdollisuus ottaa ryhmään mukaan ei-verovelvollisia henkilöitä edistää arvonlisäverotuksen neutraalisuutta, sillä arvonlisäverotus ei tällöin vaikuta tapaan, jolla toiminnat on edullisinta organisoida.

Julkisasiamiehen ratkaisuehdotus: *Julkisasiamies Jääskinen* katsoi ratkaisuehdotuksessaan 27.11.2012, että direktiivi sallii muiden kuin verovelvollisten liittymisen arvonlisäveroryhmään.

2.4.3 Kirjallisessa tai suullisessa vaiheessa olevat asiat

1. Asia T-347/09, *Saksa vastaan komissio*

Kanteen kohde: Valtiontuki – Yleistä taloudellista etua koskevat palvelut (SGEI) – Altmark-kriteerit – Luonnonsuojelujärjestöjen tukeminen

Asian käsittely: Saksa on nostanut (31.8.2009) unionin yleisessä tuomioistuimessa kanteen, jossa se vaatii tuomioistuinta kumoamaan komission päätöksen siltä osin kuin siinä luokitellaan osa luonnonsuojeluohjelmaan sisältyvistä toimenpiteistä valtiontueksi. Saksa katsoo muun muassa, että tukiohjelman kohteena olevia luonnonsuojelujärjestöjä ei voida pitää valtiontukia koskevilla säännöissä tarkoitettuina ”yrityksinä”. Komission päätös on Saksan mukaan virheellinen myös siltä osin kuin siinä katsotaan, että ilmoitetut toimenpiteet tuottavat taloudellista etua järjestöille ja että kaikki unionin tuomioistuimen asiassa C-280/00, *Altmark Trans*, asettamat kriteerit eivät täyty. Lisäksi Saksa katsoo komission laiminlyöneen perusteluvollisuutensa.

Suomi katsoi Saksaa tukevassa väliintulokirjelmässään (13.4.2010), että kanne tulee ottaa tutkittavaksi. Päätöksen kohteena olevia organisaatioita ei tule luokitella yrityksiksi erityisesti, koska ne eivät tavoittele voittoa ja koska luonnonsuojelu ei yleiseltä luonteeltaan ole taloudellista. Altmark-kriteerejä tulee tulkita kunkin tapauksen erityispiirteiden valossa. Riidanalaisen päätöksen perustelut ovat epä johdonmukaiset, koska komission olisi tuen hyväksyttävyyden tueksi esittämillään perusteilla pitänyt tulla siihen johtopäätökseen, että kyse ei ole lainkaan valtiontuesta.

Kirjallisessa vastauksessaan (5.12.2012) yleisen tuomioistuimen esittämään kysymykseen *Suomi* katsoi, että unionin tuomioistuimen 8.9.2012 asiassa C-279/08, *komissio vastaan Alankomaat*, antama tuomio vahvistaa sen, että Saksan nostama kanne on otettava tutkittavaksi. Jäsenvaltiolla on siten oikeus riitauttaa komission näkemys siitä, että tietty toimenpide on SEUT 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea, vaikka komissio hyväksyisikin toimenpiteen toteuttamisen.

2. Asia C-65/11, *komissio vastaan Alankomaat*

Kanteen kohde: Arvonlisäverodirektiivi 2006/112/EY – Ryhmäkisteröinti – Muiden kuin verovelvollisten oikeus liittyä arvonlisäveroryhmään

Asian käsittely: *Komissio* katsoo kanteessaan (15.2.2011), että Alankomaiden arvonlisäverosäännökset ovat direktiivin 11 artiklan vastaisia siltä osin, kuin niissä sallitaan muiden kuin verovelvollisten liittyminen arvonlisäveroryhmään. Kanteessa on tältä osin kyse samasta asiasta kuin komission *Suomea* (C-74/11, *komissio vastaan Suomi*) ja neljää muuta jäsenvaltiota vastaan nostamissa kanteissa. Lisäksi Alankomaat on komission mukaan jättänyt kuulematta arvonlisäverokomiteaa ennen ryhmäkisteröinnin käyttöönottoa.

Suomi tuki väliintulokirjelmässään (13.10.2011) sekä asiassa järjestetyssä suullisessa käsittelyssä (6.9.2012) Alankomaita. *Suomi* vetosi direktiivin 11 artiklan sanamuotoon, jonka mukaan ryhmä koostuu ”henkilöistä” eikä ”verovelvollisista”. *Suomi* katsoi, että ryhmäkisteröinnin tarkoituksena on mahdollistaa kaikkien sellaisten henkilöiden käsittelyminen yhtenä verovelvollisena, jotka huolimatta itsenäisyydestään ovat keskenään läheisissä rahoituksellisissa, taloudellisissa ja hallinnollisissa suhteissa. Tarkasteltaessa tällaista ryhmää kokonaisuutena merkitystä ei ole sillä, että ryhmään kuuluu myös muita kuin verovelvollisia. Mahdollisuus ottaa ryhmään mukaan ei-verovelvollisia henkilöitä edistää arvonlisäverotuksen neutraalisuutta, sillä arvonlisäverotus ei tällöin vaikuta tapaan, jolla toiminnat on edullisinta organisoida.

3. Asia C-86/11, komissio vastaan Yhdistynyt kuningaskunta

Kanteen kohde: Arvonlisäverodirektiivi 2006/112/EY – Ryhmärekisteröinti – Muiden kuin verovelvollisten oikeus liittyä arvonlisäveroryhmään

Asian käsittely: *Komissio* katsoo kanteessaan (24.2.2011), että Yhdistyneen kuningaskunnan arvonlisäverosäännökset ovat direktiivin 11 artiklan vastaisia siltä osin, kuin niissä sallitaan muiden kuin verovelvollisten liittymisen arvonlisäveroryhmään. Kanteessa on tältä osin kyse samasta asiasta kuin komission Suomea (C-74/11, *komissio vastaan Suomi*) ja neljää muuta jäsenvaltiota vastaan nostamissa kanteissa.

Suomi tuki väliintulokirjelmässään (12.10.2011) sekä asiassa järjestetyssä suullisessa käsittelyssä (6.9.2012) Yhdistynyttä kuningaskuntaa. *Suomi* vetosi direktiivin 11 artiklan sanamuotoon, jonka mukaan ryhmä koostuu ”henkilöistä” eikä ”verovelvollisista”. *Suomi* katsoi, että ryhmärekisteröinnin tarkoituksena on mahdollistaa kaikkien sellaisten henkilöiden käsitteleminen yhtenä verovelvollisena, jotka huolimatta itsenäisyydestään ovat keskenään läheisissä rahoituksellisissa, taloudellisissa ja hallinnollisissa suhteissa. Tarkasteltaessa tällaista ryhmää kokonaisuutena merkitystä ei ole sillä, että ryhmään kuuluu myös muita kuin verovelvollisia. Mahdollisuus ottaa ryhmään mukaan ei-verovelvollisia henkilöitä edistää arvonlisäverotuksen neutraalisuutta, sillä arvonlisäverotus ei tällöin vaikuta tapaan, jolla toiminnat on edullisinta organisoida.

4. Asia C-109/11, komissio vastaan Tšekin tasavalta

Kanteen kohde: Arvonlisäverodirektiivi 2006/112/EY – Ryhmärekisteröinti – Muiden kuin verovelvollisten oikeus liittyä arvonlisäveroryhmään

Asian käsittely: *Komissio* katsoo kanteessaan (3.3.2011), että Tšekin tasavallan arvonlisäverosäännökset ovat direktiivin 11 artiklan vastaisia siltä osin, kuin niissä sallitaan muiden kuin verovelvollisten liittymisen arvonlisäveroryhmään. Kanteessa on tältä osin kyse samasta asiasta kuin komission Suomea (C-74/11, *komissio vastaan Suomi*) ja neljää muuta jäsenvaltiota vastaan nostamissa kanteissa. Tšekin tasavalta vaatii ensisijaisesti kanteen tutkimatta jättämistä, koska Tšekin tasavallan arvonlisäverosääntöjen sisältö on ryhmärekisteröinnin osalta sanatarkasti sama kuin direktiivin vastaava säännös. Tšekin tasavallassa ei ole myöskään ollut tilanteita, joissa arvonlisäveroryhmään olisi kuulunut muita kuin verovelvollisia.

Suomi tuki väliintulokirjelmässään (16.11.2011) sekä asiassa järjestetyssä suullisessa käsittelyssä (6.9.2012) Tšekin tasavaltaa. Asiakysymysten osalta *Suomi* vetosi direktiivin 11 artiklan sanamuotoon, jonka mukaan ryhmä koostuu ”henkilöistä” eikä ”verovelvollisista”. *Suomi* katsoi, että ryhmärekisteröinnin tarkoituksena on mahdollistaa kaikkien sellaisten henkilöiden käsitteleminen yhtenä verovelvollisena, jotka huolimatta itsenäisyydestään ovat keskenään läheisissä rahoituksellisissa, taloudellisissa ja hallinnollisissa suhteissa. Tarkasteltaessa tällaista ryhmää kokonaisuutena merkitystä ei ole sillä, että ryhmään kuuluu myös muita kuin verovelvollisia. Mahdollisuus ottaa ryhmään mukaan ei-verovelvollisia henkilöitä edistää arvonlisäverotuksen neutraalisuutta, sillä arvonlisäverotus ei tällöin vaikuta tapaan, jolla toiminnat on edullisinta organisoida.

5. Asia C-261/11, komissio vastaan Tanska

Kanteen kohde: SEUT 49 artikla (sijoittautumisvapaus) – Välitön verotus – Yrityksen kotipaikan siirtäminen – Siirtyvien omaisuuserien piilevä arvonnousu – Maastapoistumisvero

Asian käsittely: *Komissio* toteaa Tanskaa vastaan nostamassaan kanteessa (26.5.2011), että Tanskan verolainsäädännössä yrityksen varojen siirtämistä käytettäväksi Tanskan ulkopuolella pidetään luovutuksena ja verotetaan sellaisena, kun taas yritystoiminnan maan rajojen sisäpuolella katsotaan päättyneen vasta, kun kyseessä olevat varat on tosiasiallisesti luovutettu. Näin ollen yritystä, joka siirtää varoja eri toimipaikkojen välillä Tanskassa, ei veroteta näiden varojen arvon perusteella siirron yhteydessä. Sitä vastoin jos yritys siirtää varoja kiin-

teään toimipaikkaan Tanskan ulkopuolella, sen on maksettava välittömästi veroa varojen arvosta samalla tavoin kuin jos ne olisi luovutettu. Komission mukaan tämä erilainen kohtelu rajoittaa SEUT 49 artiklassa turvattua sijoittautumisvapautta.

Suomi tuki väliintulokirjelmässään (3.2.2012) Tanskaa. Suomi katsoi, että sikäli kuin käsillä olevien Tanskan verolainsäädännön säännösten mahdollisesti katsottaisiin rajoittavan sijoittautumisvapautta, ne ovat perusteltuja jäsenvaltioiden välisen verotusvallan tasapainoista jakoa koskevan yleisen edun mukaisen tavoitteen turvaamiseksi. Säännösten suhteellisuusperiaatteen mukaisuuden osalta Suomi viittasi unionin tuomioistuimen asiassa C-371/10, *National Grid Indus*, antamaan ratkaisuun ja katsoi, että on oikeasuhteista, että lähtöjäsenvaltio verotusvaltansa käytön turvaamiseksi määrittää alueellaan syntyneistä piilevistä arvonnousuista maksettavan veron sillä hetkellä, kun sen verotusvalta kyseiseen yritykseen nähden lakkaa. Veron perimisen osalta Suomi totesi, että veron perimistä varojen maastapoistumisen hetkellä on pidettävä suhteellisuusperiaatteen mukaisena silloin kuin on kyse yritystoiminnassa käytettävästä omaisuudesta.

6. Asia C-293/11, *komissio vastaan Kreikka*

Kanteen kohde: Arvonlisäverodirektiivi 2006/112/EY – Matkatoimistoja koskeva erityisjärjestelmä – Soveltaminen myös muihin kuin suoraan matkustajalle myytäviin palveluihin

Asian käsittely: *Komissio* katsoo kanteessaan, että Kreikka rikkoo arvonlisäverodirektiivin 306–310 artiklan mukaista matkatoimistojen erityisjärjestelmää, koska siellä erityisjärjestelmää sovelletaan myös silloin, kun matkapalvelu myydään muulle taholle kuin matkustajalle. *Komissio* on nostanut samalla perusteella kanteen myös Suomea (asia C-309/11, *komissio vastaan Suomi*) ja seitsemää muuta jäsenvaltiota vastaan.

Suomi tuki väliintulokirjelmässään (5.1.2012) vastaajaa. Suomi katsoi, että komission kanteen perustuu vain arvonlisäverodirektiivin eräiden kieliversioiden sanamuotoon. Tilanteessa, jossa direktiivin eri kieliversiot poikkeavat toisistaan, säännöksiä tulee Suomen näkemyksen mukaan tulkita direktiivin ja erityisjärjestelmän tavoitteiden mukaisesti. Asiassa on kiistatonta, että asiakaslähtöinen tulkinta toteuttaa paremmin matkatoimistojen erityisjärjestelmän tavoitteet, joita ovat verotuksen yksinkertaistaminen ja verotulojen kohdentuminen siihen jäsenvaltioon, jossa palvelu tosiasiallisesti suoritetaan.

7. Asia C-450/11, *komissio vastaan Portugali*

Kanteen kohde: Arvonlisäverodirektiivi 2006/112/EY – Matkatoimistoja koskeva erityisjärjestelmä – Soveltaminen myös muihin kuin suoraan matkustajalle myytäviin palveluihin

Asian käsittely: *Komissio* katsoo kanteessaan, että Portugali rikkoo arvonlisäverodirektiivin 306–310 artiklan mukaista matkatoimistojen erityisjärjestelmää, koska siellä erityisjärjestelmää sovelletaan myös silloin, kun matkapalvelu myydään muulle taholle kuin matkustajalle. *Komissio* on nostanut samalla perusteella kanteen myös Suomea (asia C-309/11, *komissio vastaan Suomi*) ja seitsemää muuta jäsenvaltiota vastaan.

Suomi tuki väliintulokirjelmässään (9.3.2012) vastaajaa. Suomi katsoi, että komission kanteen perustuu vain arvonlisäverodirektiivin eräiden kieliversioiden sanamuotoon. Tilanteessa, jossa direktiivin eri kieliversiot poikkeavat toisistaan, säännöksiä tulee Suomen näkemyksen mukaan tulkita direktiivin ja erityisjärjestelmän tavoitteiden mukaisesti. Asiassa on kiistatonta, että asiakaslähtöinen tulkinta toteuttaa paremmin matkatoimistojen erityisjärjestelmän tavoitteet, joita ovat verotuksen yksinkertaistaminen ja verotulojen kohdentuminen siihen jäsenvaltioon, jossa palvelu tosiasiallisesti suoritetaan.

8. Asia C-28/12, *komissio vastaan neuvosto*

Kanteen kohde: Norjan ja Islannin liittyminen Yhdysvaltojen ja unionin ja sen jäsenvaltioiden väliseen lentoliikennesopimukseen – Neuvoston ja jäsenvaltioiden päätöksen kumoaminen – Kansainvälisiä sopimuksia koskeva SEUT 218 artikla

Asian käsittely: *Komissio* on nostanut unionin tuomioistuimessa neuvostoa vastaan kanteen (18.1.2012), jossa se vaati kumoamaan neuvoston ja jäsenvaltioiden päätöksen, joka koskee Yhdysvaltojen, unionin ja sen jäsenvaltioiden, Islannin sekä Norjan välisen lentoliikennesopimuksen allekirjoittamista unionin puolesta sekä Yhdysvaltojen, unionin ja sen jäsenvaltioiden, Islannin sekä Norjan välisen lisäsopimuksen allekirjoittamista unionin puolesta. Riidanalainen päätös koskee myös sopimuksen väliaikaista soveltamista. *Komissio* katsoo muun muassa SEUT 218 artiklan perusteella, että neuvoston olisi tullut tehdä riidanalainen päätös yksin eikä neuvostossa kokoontuneiden jäsenvaltioiden hallitusten edustajien kanssa.

Suomi teki asiassa väliintulohakemuksen (13.4.2012) tukeakseen neuvostoa.

Suomi tuki väliintulokirjelmässään (14.9.2012) neuvoston vaatimuksia. Väliintulokirjelmässä keskityttiin käsittelemään riidanalaisen päätöksen kohteena olevien sopimusten luonnetta ns. sekasopimuksina, jolloin sekä unioni että sen jäsenvaltiot ovat molemmat toimivaltaisia osallistumaan kyseisiin sopimuksiin. *Suomi* katsoi, että neuvoston päätöksen ja neuvostossa kokoontuneiden jäsenvaltioiden hallitusten edustajien päätöksen yhdistäminen yhteen asiakirjaan ei ole perussopimusten vastaista vaan on toimiva keino toteuttaa unionin yhtenäisen edustaminen jaetun toimivallan alalla.

9. Asia T-188/12, *Breyer vastaan komissio*

Kanteen kohde: Asiakirjajulkisuus – Avoimuusasetus (EY) N:o 1049/2001 – Oikeudellisen neuvonannon ja päätöksentekomenettelyn suoja

Asian käsittely: Kantaja Breyer on nostanut (30.4.2012) unionin yleisessä tuomioistuimessa komissiota vastaan kanteen avoimuusasetuksen soveltamista koskevassa asiassa. Breyer vaatii tuomioistuinta kumoamaan komission päätökset, joilla komissio kieltäytyi luovuttamasta komission oikeudellisen yksikön oikeudellista lausuntoa, joka koski direktiivin 2006/24/EY muuttamista ja eräitä komission hallussa olevia jäsenvaltion unionin tuomioistuimelle jättämiä kirjelmiä.

Suomi teki asiassa väliintulohakemuksen (17.8.2012) tukeakseen Breyeriä. Sitten komissio luovutti kantajalle kyseessä olevan oikeudellisen yksikön lausunnon ja Breyer peruutti kanteensa tältä osin. Kanteen jäljellä oleva osa ei koske unionin toimielinten laatimia asiakirjoja, joten *Suomi* ei tehnyt asiassa väliintulokirjelmää.

10. Asia T-306/12, *Spirlea vastaan komissio*

Kanteen kohde: Avoimuusasetus (EY) N:o 1049/2001 – EU Pilot -menettelyyn liittyvien asiakirjojen julkisuus

Asian käsittely: *Spirlea* on nostanut (10.7.2012) unionin yleisessä tuomioistuimessa komissiota vastaan kanteen, jossa hän vaatii kumoamaan komission päätöksen, jolla komissio kieltäytyi antamasta tutustumisoikeutta kahteen EU pilot -asiaan liittyvään muistioon. Kantaja katsoo, että komissio on soveltanut virheellisesti avoimuusasetuksen 4 artiklan 2 kohdan poikkeusperusteita ja laiminlyönyt velvollisuutensa tutkia konkreettisesti, voidaanko tutustumisoikeus myöntää muistioiden osiin. Lisäksi kantaja katsoo komission loukanneet suhteellisuusperiaatetta, koska komissio on vedonnut tutkintatoimien tarkoitusten suojaan poikkeusperusteena, mutta ei ole asianmukaisesti arvioinut sitä suhteessa ylivoimaiseen yleiseen etuun.

Suomi teki asiassa väliintulohakemuksen (15.10.2012) tukeakseen kantajana olevaa *Spirleaa*.

11. Asia T-402/12, Schlyter vastaan komissio

Kanteen kohde: Avoimuusasetus (EY) N:o 1049/2001 – Teknisiä määräyksiä koskevat komission huomautukset – Direktiivi (EY) N:o 98/43

Asian käsittely: Euroopan parlamentin jäsen Carl Schlyter on nostanut (6.9.2012) unionin yleisessä tuomioistuimessa kanteen komissiota vastaan, koska komissio kieltäytyi luovuttamasta huomautuksiaan, jotka se oli esittänyt teknisten määräysten ilmoittamista koskevassa menettelyssä. Kyseiset huomautukset koskivat Ranskan ilmoitusta antaa lainsäädäntöä nanohiukkasaineita koskevien vuosi-ilmoitusten sisällöstä ja niiden jättämisen edellytyksistä. Kantajan mukaan komissio on tulkinnut virheellisesti avoimuusasetusta katsoessaan, että kyseisten huomautusten luovuttaminen haittaisi tutkinta- ja tarkastustoimien tarkoitusta.

Suomi teki asiassa väliintulohakemuksen (21.12.2012) tukeakseen kantajana olevaa Schlyteriä.

3 RIKKOMUSMENETTELYT

Seuraavassa esitellään ne SEUT 258 artiklaan perustuvat Euroopan komission Suomea vastaan käynnistämät rikkomusmenettelyt, joissa kertomuskauden aikana on vastattu komission antamaan viralliseen huomautukseen (3.1 jakso) tai perusteltuun lausuntoon (3.2 jakso). Kertomuskaudella ei ole ollut vireillä komission SEUT 260 artiklan 2 kohdan perusteella käynnistämiä, SEUT 258 artiklassa tarkoitettussa asiassa annetun tuomion puutteellista täytäntöönpanoa koskevia rikkomusmenettelyjä. Direktiivien täytäntöönpanon viivästyminen koskevilla virallisissa huomautuksissa (3.1.2) ja perustelluissa lausunnoissa (3.2.2) viitataan mahdollisuuteen soveltaa SEUT 260 artiklan 3 kohtaa.

SEUT 258 artiklan mukainen virallinen huomautus on komission jäsenvaltiota vastaan käynnistämisen rikkomusmenettelyn ensimmäinen vaihe, jossa komissio yksilöi oikeusriidan kohteen. Jäsenvaltiolla on yleensä kaksi kuukautta aikaa vastata viralliseen huomautukseen. Komissio voi antaa myös täydentävän virallisen huomautuksen.

SEUT 258 artiklan mukainen perusteltu lausunto on rikkomusmenettelyn toinen vaihe. Myös perusteltuun lausuntoon vastaamisen määräaika on kaksi kuukautta. Vastaamalla perusteltuun lausuntoon komissiota tyydyttävällä tavalla jäsenvaltio voi välttää kanteen unionin tuomioistuimessa. Komissio voi antaa myös täydentävän perustellun lausunnon.

Komissio voi käynnistää **SEUT 260 artiklan 2 kohdan mukaisen rikkomusmenettelyn**, jos se katsoo, että jäsenvaltio ei ole toteuttanut unionin tuomioistuimen rikkomuskanteen (ks. edellä jakso 2.2) johdosta antaman tuomion täytäntöön panemiseksi tarvittavia toimenpiteitä. Rikkomusmenettely alkaa virallisella huomautuksella. Tämän vaiheen jälkeen komissio voi viedä asian unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi. Jos SEUT 260 artiklan mukainen menettely etenee kannevaiheeseen, ja unionin tuomioistuin katsoo, ettei aiempaa tuomiota ole pantu asianmukaisesti täytäntöön, unionin tuomioistuin voi määrätä jäsenvaltion maksettavaksi **kiinteämääräisen hyvityksen ja/tai uhkasakon**. Jos jäsenvaltio on jättänyt täyttämättä velvollisuutensa ilmoittaa toimenpiteistä, joilla lainsäädäntöjärjestystä noudattaen annettu direktiivi saatetaan osaksi kansallista lainsäädäntöä, komissio voi jo SEUT 258 artiklaan perustuvassa kanteessaan vaatia jäsenvaltion velvoittamista suorittamaan edellä mainittuja taloudellisia seuraamuksia (SEUT 260 artiklan 3 kohta).

3.1 SEUT 258 ARTIKLAN MUKAISET VIRALLISET HUOMAUTUKSET

3.1.1 Unionin oikeuden virheellistä soveltamista koskevat viralliset huomautukset

1. Virallinen huomautus 27.1.2012 (2011/2196); *uimavesien laadun hallinta*

Komissio katsoo, että Suomi on pannut puutteellisesti täytäntöön direktiivin 2006/7/EY, joka koskee uimavesien laadun hallintaa. Suurilta osin komission esittämät väitteet koskevat teknisluontoisia direktiivin täytäntöönpanoon liittyviä seikkoja. Komission väitteet kohdistuvat esimerkiksi omaksuttuihin terminologisiin ja lakitekniisiin ratkaisuihin, jotka poikkeavat jonkin verran direktiivin sanamuodosta ja systematiikasta. Komissio katsoo

esimerkiksi, että direktiivin määritelmää ”huomattava määrä uimareita” ei ole pantu asianmukaisesti täytäntöön.

Suomi katsoi vastauksessaan (26.3.2012), että se on pannut direktiivin täytäntöön asianmukaisesti, eikä siten ole jättänyt täyttämättä direktiivin mukaisia velvollisuuksiaan. Suomen vastauksessa selvennettiin sitä, miten direktiivin täytäntöönpano on kunkin komission esille nostaman direktiivin artiklan osalta toteutettu.

2. Virallinen huomautus 26.3.2012 (2011/2220); työttömyysetuuksiin oikeuttavien kausien yhteenlaskeminen

Komissio katsoo, että työttömyysturvalain (1290/2002) 5 luvun 9 §:ssä säädetty edellytys, jonka mukaan muissa jäsenvaltioissa täytyneet työskentelykaudet otetaan huomioon vain, jos työskentely Suomessa on kestänyt vähintään neljä viikkoa tai yritystoiminta vähintään neljä kuukautta, ei ole yhteensopiva sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta annetun asetuksen (EY) N:o 883/2004 kanssa. *Komissio* katsoo, että arvioitaessa siirtotyöläisen oikeutta työttömyysturvaan, tulee kausien yhteenlaskemista koskevia sääntöjä soveltaa heti, kun tällainen henkilö alkaa työskennellä Suomessa. Suomen lainsäädäntö estää komission mukaan siirtotyöläisiä, jotka joutuvat työttömiksi ennen neljän viikon työskentelyvaatimuksen täyttymistä, saamasta työttömyysturvaa EU:ssa siitä huolimatta, että he ovat täyttäneet työskentelykausia jossakin unionin jäsenvaltiossa.

Suomen vastauksessa (25.5.2012) katsottiin, että jäsenvaltioilla on oikeus määritellä sen työskentelykauden pituus, joka tulee ottaa huomioon kausien yhteenlaskemista koskevan säännön soveltamiseksi. Vastauksessa katsottiin, että vaatimus neljän viikon tai neljän kuukauden työskentelystä ei ole kohtuuttoman pitkä. Työskentelyvaatimuksen tarkoituksena on varmistaa, että työttömyysetuuksiin oikeutettu henkilö on todella saapunut Suomeen työntekotarkoituksessa.

3. Virallinen huomautus 26.3.2012 (2011/4099); ETA-valtioissa asuvien työntekijöiden tuloverotus

Komissio katsoo, että eräät Suomessa rajoitetusti verovelvollisten työntekijöiden tuloverotusta koskevan lainsäädännön piirteet eivät ole yhteensopivia SEUT 45 artiklassa ja ETA-sopimuksen 28 artiklassa turvatun työntekijöiden vapaan liikkuvuuden kanssa.

Suomen vastauksessa (25.5.2012) ilmoitettiin, että virallisen huomautuksen kohteena olevaa kansallista lainsäädäntöä tullaan muuttamaan. Hallituksen esitys arvioitiin voitavan antaa vuoden 2012 kuluessa, jolloin muutokset voisivat tulla voimaan aikaisintaan vuoden 2013 alusta alkaen.

4. Virallinen huomautus 21.6.2012 (2012/2104); kaivannaisteollisuuden jätehuolto

Komissio katsoo, että Suomi ei ole saattanut kaivannaisteollisuuden jätehuollosta annettua direktiiviä 2006/21/EY asianmukaisesti osaksi kansallista lainsäädäntöä. Komission mukaan direktiivin useiden artiklojen täytäntöönpano on puutteellista. *Komissio* viittaa huomautuksessaan myös esimerkinomaisesti Talvivaaran kaivoksen aiheuttamiin ympäristöongelmiin. *Komissio* katsoo, että ongelmien esiintyminen voi olla merkki siitä, että niiden ratkaisemiseen tarvittavaa lainsäädäntöä ei ole annettu.

Suomi kiisti vastauksessaan (21.9.2012) pääosin komission väitteet ja katsoi, että direktiivi on laitettu täytäntöön asianmukaisesti. Direktiivin täytäntöönpanoa koskevaan lainsäädäntöön sitouduttiin kuitenkin tekemään eräitä täsmennyksiä vuoden 2013 aikana. Talvivaaran kaivoksen osalta Suomi katsoi, että ympäristöongelmat eivät johdu kaivannaisjätedirektiivin puutteellisesta täytäntöönpanosta, vaan ne liittyvät lähinnä puutteisiin varsinaisen tuotantotoiminnan ympäristöhaittojen ehkäisyssä.

5. Virallinen huomautus 25.10.2012 (2012/2179); tieinfrastruktuurin turvallisuuden hallinta

Komissio katsoo, että Suomi on pannut puutteellisesti täytäntöön tieinfrastruktuurin turvallisuuden hallinnasta annetun direktiivin 2008/96/EY, sillä se ei ole hyväksynyt direktiivin 8 artiklassa edellytetyjä suuntaviivoja, joilla vahvistetaan direktiivissä säädetyissä turvallisuusmenettelyissä noudatettavat vaiheet ja huomioon otettavat tekijät.

Suomen vastauksessa (21.12.2012) todettiin, että direktiivin edellyttämät suuntaviivat on hyväksytty ja ilmoitettu komissiolle 12.12.2012.

3.1.2 Direktiivien täytäntöönpanon viivästyminen koskevat viralliset huomautukset

1. Virallinen huomautus 25.11.2011 (2011/1147–1148); kahden direktiivin täytäntöönpano

Komission mukaan Suomi ei ole tehnyt ilmoitusta direktiivien 2010/59/EU ja 2010/62/EU täytäntöönpanosta.

Suomen vastauksessa (24.1.2012) todettiin, että direktiivi 2010/59/EU on pantu täytäntöön kokonaisuudessaan. Direktiivin 2010/62/EU täytäntöönpanon todettiin olevan kesken ja annettiin arvioitu täytäntöönpanoaikataulu.

2. Virallinen huomautus 30.1.2012 (2012/0051-0057); seitsemän direktiivin täytäntöönpano

Komission mukaan Suomi ei ole tehnyt ilmoitusta direktiivien 2008/104/EY, 2009/20/EY, 2010/24/EU, 2010/48/EU, 2010/60/EU, 2010/68/EU ja 2011/37/EU täytäntöönpanosta.

Suomen vastauksessa (28.3.2012) todettiin, että direktiivit 2008/104/EY, 2010/24/EU, 2010/60/EU, 2010/68/EU ja 2011/37/EU on pantu täytäntöön kokonaisuudessaan. Direktiivien 2009/20/EY ja 2010/48/EU täytäntöönpanojen todettiin olevan kesken ja annettiin arvioidut täytäntöönpanoaikataulut.

3. Virallinen huomautus 22.3.2012 (2012/0185-0188); neljän direktiivin täytäntöönpano

Komission mukaan Suomi ei ole tehnyt ilmoitusta direktiivien 2009/128/EY, 2010/40/EU, 2010/47/EU ja 2010/76/EU täytäntöönpanosta.

Suomen vastauksessa (17.5.2012) todettiin, että direktiivit 2010/40/EU, 2010/47/EU ja 2010/76/EU on pantu täytäntöön kokonaisuudessaan. Direktiivin 2009/128/EY täytäntöönpanon todettiin olevan kesken ja annettiin arvioitu täytäntöönpanoaikataulu.

4. Virallinen huomautus 25.5.2012 (2012/0236); direktiivin 2011/15/EU täytäntöönpano

Komission mukaan Suomi ei ole tehnyt ilmoitusta direktiivin 2011/15/EU täytäntöönpanosta.

Suomen vastauksessa (17.7.2012) todettiin, että direktiivin 2011/15/EU täytäntöönpanon todettiin olevan kesken ja annettiin arvioitu täytäntöönpanoaikataulu.

5. Virallinen huomautus 18.7.2012 (2012/0267-0269); kolmen direktiivin täytäntöönpano

Komission mukaan Suomi ei ole tehnyt ilmoitusta direktiivien 2010/79/EU, 2011/94/EU ja 2011/100/EU täytäntöönpanosta.

Suomen vastauksessa (14.9.2012) todettiin, että direktiivit 2010/79/EU ja 2011/100/EU on pantu täytäntöön kokonaisuudessaan. Direktiivin 2011/94/EU täytäntöönpanon todettiin olevan kesken ja annettiin arvioitu täytäntöönpanoaikataulu.

6. Virallinen huomautus 21.9.2012 (2012/0353-0357); viiden direktiivin täytäntöönpano

Komission mukaan Suomi ei ole tehnyt ilmoitusta direktiivien 2010/31/EU, 2010/53/EU, 2010/73/EU, 2010/84/EU ja 2012/10/EU täytäntöönpanosta.

Suomen vastauksessa (16.11.2012) todettiin, että direktiivi 2012/10/EU on pantu täytäntöön kokonaisuudessaan. Direktiivien 2010/31/EU, 2010/53/EU, 2010/73/EU ja 2010/84/EU täytäntöönpanojen todettiin olevan kesken ja annettiin arvioidut täytäntöönpanoaikataulut.

3.2 SEUT 258 ARTIKLAN MUKAISET PERUSTELLUT LAUSUNNOT

3.2.1 Unionin oikeuden virheellistä soveltamista koskevat perustellut lausunnot

1. Perusteltu lausunto 22.3.2012 (2011/0141); uusiutuva energia (direktiivin 2009/28/EY täytäntöönpano)

Komissio katsoo, että direktiiviä 2009/28/EY ei ole saatettu voimaan Manner-Suomessa ja Ahvenanmaalla. *Komissio* arvioi lisäksi 7.7.2011 tehdyn osittaisen täytäntöönpanoilmoituksen asianmukaisuutta.

Suomen vastauksessa (25.5.2012) katsottiin, että *komissio* ei voi perustellussa lausunnossaan esittää täytäntöönpanon sisällöllistä asianmukaisuutta koskevaa arviointia antamatta ensin virallista huomautusta, jossa se kyseenalaistaa tavan, jolla direktiivi on Suomessa pantu täytäntöön. Joka tapauksessa tällaisiin *komission* väitteisiin ei voida soveltaa SEUT 260 artiklan 3 kohtaa, jossa määrätään mahdollisista taloudellisista seuraamuksista liittyen täytäntöönpanon ilmoittamatta jättämiseen.

Täytäntöönpanon tilanteen osalta Suomi totesi, että perustellun lausunnon antamisen jälkeen täytäntöönpanoilmoitusta on täydennetty. Suomi katsoi, että direktiivi on nyt pantu täytäntöön asianmukaisesti, Ahvenanmaalla kokonaisuudessaan ja Manner-Suomessa lukuun ottamatta kahta direktiivin artiklaa, joiden osalta hallituksen esitys eduskunnalle pyritään antamaan ennen eduskunnan vuoden 2012 syysistuntokauden alkua.

2. Perusteltu lausunto 2.5.2012 (2011/1051); sähkömarkkinat (direktiivin 2009/72/EY täytäntöönpano)

Komissio katsoo, että direktiiviä 2009/72/EY ei ole saatettu voimaan kaikilta osin Manner-Suomessa eikä lainkaan Ahvenanmaalla.

Suomen vastauksessa (28.6.2012) katsottiin, että *komissio* ei voi perustellussa lausunnossaan esittää täytäntöönpanon sisällöllistä asianmukaisuutta koskevaa arviointia antamatta ensin virallista huomautusta, jossa se kyseenalaistaa tavan, jolla direktiivi on Suomessa pantu täytäntöön. Joka tapauksessa tällaisiin *komission* väitteisiin ei voida soveltaa SEUT 260 artiklan 3 kohtaa, jossa määrätään mahdollisista taloudellisista seuraamuksista liittyen täytäntöönpanon ilmoittamatta jättämiseen.

Täytäntöönpanon tilanteen osalta Suomi totesi, että perustellun lausunnon antamisen jälkeen täytäntöönpanoilmoitusta on täydennetty. Suomi arvioi, että avoinna olevien artiklojen osalta Manner-Suomea koskeva hallituksen esitys pyritään antamaan siten, että lakimuutokset voisivat tulla voimaan vuoden 2013 alusta lukien. Ahvenanmaan osalta arvioitiin, että täytäntöönpanosta voidaan tehdä lopullinen ilmoitus marraskuussa 2012.

3. Perusteltu lausunto 2.5.2012 (2011/1052); maakaasun sisämarkkinat (direktiivin 2009/73/EY täytäntöönpano)

Komissio katsoo, että direktiiviä 2009/73/EY ei ole saatettu voimaan kaikilta osin Manner-Suomessa ja lainkaan Ahvenanmaalla.

Suomen vastauksessa (28.6.2012) katsottiin, että komissio ei voi perustellussa lausunnossaan esittää täytäntöönpanon sisällöllistä asianmukaisuutta koskevaa arviointia antamatta ensin virallista huomautusta, jossa se kyseenalaistaa tavan, jolla direktiivi on Suomessa pantu täytäntöön. Joka tapauksessa tällaisiin komission väitteisiin ei voida soveltaa SEUT 260 artiklan 3 kohtaa, jossa määrätään mahdollisista taloudellisista seuraamuksista liittyen täytäntöönpanon ilmoittamatta jättämiseen.

Täytäntöönpanon tilanteen osalta Suomi totesi, että perustellun lausunnon antamisen jälkeen täytäntöönpanoilmoitusta on täydennetty. Suomi arvioi, että avoinna olevien artiklojen osalta Manner-Suomea koskeva hallituksen esitys pyritään antamaan siten, että lakimuutokset voisivat tulla voimaan vuoden 2013 alusta lukien. Manner-Suomen osalta katsottiin myös, että on perusteltua välttää sääntelyä, joka maantieteellisistä ja markkinoiden eristyneisyydestä johtuen olisi tarpeetonta tai ennen aikaista infrastruktuurin kehitykseen nähden. Tämän vuoksi esimerkiksi tuotantovaiheen putkistoja koskevaa sääntelyä ei ole tarpeen panna täytäntöön, koska Suomessa ei ole maakaasuesiintymiä mahdollistavia geologisia olosuhteita.

Ahvenanmaan osalta Suomi katsoi, että direktiivin täytäntöönpano ei Ahvenanmaalla ole aiheellista, koska maakunnassa ei ole lainkaan direktiivin soveltamisalaan kuuluvaa maakaasua tai maakaasuverkostoa.

4. Perusteltu lausunto 2.5.2012 (2011/2181); itsenäisten kuljettajien työajat

Komissio katsoo, että Suomi ei ole täyttänyt nk. kuljettajien työaikadirektiivistä 2002/15/EY johtuvia velvoitteitaan, kun se ei ole toteuttanut tarvittavia toimenpiteitä varmistaakseen, että direktiiviä sovelletaan Suomessa myös itsenäisiin kuljettajiin. Komission mukaan Suomi ei ole siten täyttänyt direktiivin 2 artiklan 1 kohdan, 3–7 artiklan ja 11 artiklan mukaisia velvoitteitaan.

Suomen vastauksessa (28.6.2012) myönnettiin komission väitteet oikeiksi. Vastauksessaan Suomi arvioi, että direktiivi saatetaan osaksi kansallista lainsäädäntöä vuoden 2012 aikana.

5. Perusteltu lausunto 1.10.2012 (2012/0186); tieliikenteen älykkäät liikennejärjestelmät

Komissio katsoo, että Suomi ei ole ilmoittanut toimenpiteistä tieliikenteen älykkäiden liikennejärjestelmien käyttöönoton sekä tieliikenteen ja muiden liikennemuotojen rajapintojen puitteista annetun direktiivin 2010/40/EU saattamiseksi osaksi kansallista lainsäädäntöä. Komissio katsoo Suomen jättäneen täyttämättä direktiivin 18 artiklan mukaiset velvollisuutensa.

Suomen vastauksessa (30.11.2012) myönnettiin komission väitteet oikeiksi. Vastauksessaan Suomi arvioi, että direktiivi saatetaan osaksi kansallista lainsäädäntöä Manner-Suomen osalta 1.5.2013 ja Ahvenanmaan maakunnan osalta syyskuun 2013 kuluessa.

3.2.2 Direktiivien täytäntöönpanon viivästymistä koskevat perustellut lausunnot

1. Perusteltu lausunto 25.11.2011 (2011/0135); direktiivin 2008/96/EY täytäntöönpano

Komission mukaan Suomi ei ole tehnyt ilmoitusta direktiivin 2008/96/EY täytäntöönpanosta.

Suomen vastauksessa (24.1.2012) todettiin direktiivin täytäntöönpanon olevan kesken ja annettiin arvioitu täytäntöönpanoaikataulu. Ahvenanmaan osalta todettiin, että direktiivi kuuluu Ahvenanmaan maakunnan toimivaltaan, mutta koska Ahvenanmaalla ei ole TEN-verkkoon kuuluvia teitä, niin direktiivin täytäntöönpanon ei katsota olevan maakunnassa tarpeen.

2. Perusteltu lausunto 25.11.2011 (2011/0142); direktiivin 2009/33/EY täytäntöönpano

Komission mukaan Suomi ei ole tehnyt ilmoitusta direktiivin 2009/33/EY täytäntöönpanosta.

Suomen vastauksessa (24.1.2012) todettiin direktiivin täytäntöönpanon olevan kesken ja annettiin arvioitu täytäntöönpanoaikataulu.

3. Perusteltu lausunto 1.6.2012 (2011/1050); direktiivin 2009/52/EY täytäntöönpano

Komission mukaan Suomi ei ole tehnyt ilmoitusta direktiivin 2009/52/EY täytäntöönpanosta.

Suomen vastauksessa (17.7.2012) todettiin direktiivin täytäntöönpanon olevan kesken ja annettiin arvioitu täytäntöönpanoaikataulu.

4. Perusteltu lausunto 25.6.2012 (2011/1049); direktiivin 2009/43/EY täytäntöönpano

Komission mukaan Suomi ei ole tehnyt ilmoitusta direktiivin 2009/43/EY täytäntöönpanosta.

Suomen vastauksessa (20.8.2012) todettiin, että direktiivi 2009/43/EY on pantu täytäntöön kokonaisuudessaan.

5. Perusteltu lausunto 25.6.2012 (2011/1055); direktiivin 2011/17/EU täytäntöönpano

Komission mukaan Suomi ei ole tehnyt ilmoitusta direktiivin 2011/17/EU täytäntöönpanosta.

Suomen vastauksessa (20.8.2012) todettiin, että direktiivi 2011/17/EU on pantu täytäntöön kokonaisuudessaan.

6. Perusteltu lausunto 25.6.2012 (2012/0052); direktiivin 2009/20/EY täytäntöönpano

Komission mukaan Suomi ei ole tehnyt ilmoitusta direktiivin 2009/20/EY täytäntöönpanosta.

Suomen vastauksessa (20.8.2012) todettiin direktiivin täytäntöönpanon olevan kesken ja annettiin arvioitu täytäntöönpanoaikataulu.

4 VALTIONTUET

Seuraavassa esitellään toimenpiteet, jotka liittyvät valtiontukea koskeviin SEUT 108 artiklan 2 kohdan mukaisiin muodollisiin tutkintamenettelyihin. Vuoden 2012 aikana komissio päätti kaksi pitkään vireillä ollutta menettelyä. Komissio ei vuoden aikana aloittanut uusia, Suomessa myönnettyjä tukia koskevia muodollisia tutkintamenettelyjä, joten kertomuskauden päättyessä tällaisia menettelyjä ei ole lainkaan vireillä.

Jos komissio toteaa alustavan valtiontukia koskevan tutkinnan jälkeen, että tietyn toimenpiteen soveltuvuudesta yhteismarkkinoille on epäilyjä, se tekee päätöksen SEUT 108 artiklan 2 kohdan mukaisen **muodollisen tutkintamenettelyn** aloittamisesta. Asianomaista jäsenvaltiota ja muita asianomaisia osapuolia pyydetään esittämään huomautuksensa asetetussa määräajassa. Muodollisen tutkintamenettelyn lopuksi komissio tekee asiassa päätöksen. Jos asianomainen jäsenvaltio ei noudata päätöstä, komissio voi saattaa asian suoraan unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi.

1. Komission päätös toimenpiteestä SA.23324 (C 25/2007), jonka Suomi on toteuttanut Ryanairin / Tampere-Pirkkalan lentoaseman hyväksi

Asian käsittely: *Komissio* aloitti 10.7.2007 muodollisen tutkintamenettelyn koskien Ryanairin mahdollisesti saamia valtiontukia Tampere-Pirkkalan lentoasemalla. Komissio epäili, että terminaali 2:n kunnostamiseen ja Ryanairin maksamiin lentoasemamaksuihin saattoi liittyä etuja, jotka syrjivät muita kyseistä kenttää käyttäviä lentoyhtiöitä.

Suomi katsoi huomautuksissaan (13.11.2007 ja 15.4.2008), että toimenpiteet eivät sisältäneet valtiontukea ja että sopimuksissa sovelletut hinnoitteluperusteet olivat markkinataloussijoittajaperiaatteen mukaisia.

Päätös: *Komissio* teki 25.7.2012 päätöksen, jonka mukaan toimenpiteet eivät ole valtiontukea. Komissio katsoi ensinnä, että entisen rahtiterminaalin kunnostaminen halpalentoterminaaliksi (terminaali 2) oli taloudellisesti kannattava toimenpide, jonka myös markkinaehtoisesti toimiva sijoittaja olisi toteuttanut. Näin ollen kunnostamiseen ei liittynyt valtiontukea. Toiseksi komissio katsoi, että Ryanairiin sovellettavat lentoasemamaksut katsoivat täyskustannushinnoittelun mukaisesti sekä toiminta- että pääomakustannukset. Se, että terminaali 2:n käytöstä johtuvat maksut olivat osin alhaisemmat kuin terminaali 1:tä käyttävien lentoyhtiöiden maksamat maksut, oli perusteltua ottaen huomioon terminaali 2:n matalampi palvelutaso.

2. Komission päätös toimenpiteestä SA.27420 (C 12/2009), jonka Suomi on toteuttanut Järvi-Suomen Portin hyväksi

Asian käsittely: *Komissio* aloitti 8.4.2009 muodollisen tutkintamenettelyn koskien Järvi-Suomen Portin hyväksi suunniteltuja ja mahdollisesti jo toteutettuja tukitoimenpiteitä. Komissio laajensi menettelyn kohdetta 15.12.2009 tekemällään päätöksellä. Tutkinnan kohteena olivat useat Mikkelin kaupungin toteuttamat toimenpiteet sekä Finnvera Oyj:n myöntämät lainat ja takaukset vuosina 2000–2009.

Suomi katsoi huomautuksissaan (13.5.2009 ja 12.2.2010), että toimenpiteet ovat olleet markkinataloussijoittajaperiaatteen mukaisia tai yhteismarkkinoille soveltuvaa tukea.

että piilevistä arvonnousuista kannettavan veron määrä voidaan vahvistaa maastapoistumishetkellä, mutta veron määrääminen välittömästi maksettavaksi maastapoistumisen perusteella on suhteettoman ankara toimenpide.

6 NOTIFIKAATIOT

Suomi on toimittanut kertomuskautena Euroopan komissiolle direktiivin täytäntöönpanoa koskevia ilmoituksia (notifikaatioita) valtakunnan osalta 113 kpl ja Ahvenanmaan osalta 40 kpl.

Jäsenvaltiot ovat velvollisia panemaan unionin direktiivit täytäntöön kansallisessa oikeusjärjestyksessään sekä ilmoittamaan täytäntöönpanosta komissiolle. Kyseistä täytäntöönpanoilmoitusta kutsutaan **notifikaatioksi**. Jos direktiivin täytäntöönpanoa ei ilmoiteta määräajassa, komissio voi käynnistää jäsenvaltiota vastaan SEUT 258 artiklan mukaisen rikkomusmenettelyn.

Kuvat etukannessa:
Näkymä rue Niedergrünwald -kadulta
Unionin tuomioistuimen istunto,
viiden tuomarin jaosto

Kuvat takakannessa:
Salle de Pas Perdus -sali
Palatsin pääsisäänkäynti

Valokuvat: Euroopan unionin tuomioistuin

